

Kedves Olvasó!

„Gyönyörködöm a te beszédedben, mint, aki nagy nyereséget talált.” 119. Zsoltár 162.

Amikor megadja Isten a kérve-kért szükségünket, akkor jutottunk el különös szerzeményünkhöz, mely felér a zsákmány, a nyereség örömeivel. Sőt, mi több, messze felülhaladja azt, mert soha, egyetlen percig sem kell rettegnünk azért, hogy a következő pillanatban bekopognak ajtónkon, s bilincsbe verve visznek el mindaddig, míg meg nem fizetünk tettünkért. Amennyiben egyszer megkaptuk Isten atyai szeretetét, azt többé soha, senki el nem veszi tőlünk. S ha számon kérik valaha, hogy honnan van bennünk ez a szeretet, akkor megválaszolhatunk: Istentől kaptuk ráadásként életünk mellé.

Pap Gy. László ■ FŐSZERKESZTŐ

Hódmezővásárhelyi ünneplés

„Ne félj, te kicsiny nyáj, mert úgy tetszett a ti Atyá-
toknak, hogy nektek adja az országot!” (Lk 12,32)

Ünneplő Gyülekezet, kedves keresztény Testvéreim!

Örömnemre gyűltünk össze, hálát adni Istennek, hogy megtartó szeretetét megtapasztalhatjuk, hiszen napra pontosan 145 évvel ezelőtt tartották ezen a helyen az első hódmezővásárhelyi unitárius istentiszteletet, elődeink Istenbe vetett áldozatos hitének megnyilvánulásaként. Örvendezünk, mert a hála mindig öröm, amely áldásból fakad.

145 évvel ezelőtt, egy maroknyi közösség gyűlt itt egybe és hallgatták Nagy Lajos kolozsvári esperes prédikációját, mert követték lélekben a hit- és lelkiismeret iránti szabadság vágyódását, mert közösségüket nem a számarány, hanem az elvek hűsége és igazsága vezérelte. A gondviselő Isten meghallgatta imádságukat, hitük erejéből tevékeny, erős közösség jött létre, mely később hitének bizonyóságaként templomot, lelkészi lakást és gyülekezeti termet épített.

Mi, akik ma hálát adni jöttünk Istennek önkéntelenül is belenézünk a múlt és a jelen ismeretének tükrébe megkérdezzük önmagunktól: **Mit jelent**

számunkra ez az alkalom? Mire buzdít bennünket a mai megemlékezés?

Hiszem, hogy a múltra emlékezve és elődeink példáját felidézve mi is abban a törekvésükben szeretnének megerősödni, hogy hozzájuk hasonlóan elkötelezzük magunkat a jézusi eszmék szolgálatára, mégpedig úgy, ezt nem szavakkal, hanem tetteinkkel bizonyítjuk! Mert Isten, Jézus tanítása szerint, ilyen életre hívott el bennünket! Minden emlékezés, a számvetés és a megerősödés lehetőségét hordozzák. Képletesen mondhatjuk, hogy innen generációk indultak el és azóta sokan, sokféleképpen dolgoztak, tettek azért, hogy a hódmezővásárhelyi unitárius közösség és gyülekezet megmaradjon. Kérjük a jó Isten segítségét, hogy a jelen gyülekezete is kitűnhessen hűségével és áldozatvállalásával, hogy a jövő nemzedékének is megadassanak az istenközeltség és a hitközösség megtartó tapasztalatai.

Erre figyelmeztet bennünket ez az emléktábla és megerősít bennünket abban a hitünkben, hogy mi is részei vagyunk a jézusi tanításban megígért Isteni országnak! Ámen.

Kriza János ■ VIKÁRIUS

Történelmi eseménynek vagyunk tanúi

Textus: Mk 11,20-26

Ünneplő testvéreim!

Mindig kíváncsi voltam arra, hogy ki írja a történelmet. Mátyás király tanulságos meséin felnőve, sokáig egy-egy történelmi esemény mellett ott láttam

lelki szemem előtt egy szerzetest, aki lúdtollal felszerelve, pergamentekercsekkel a hóna alatt követi a történelmi eseményeket, hogy azt a legpontosabban lejegyezze az utókor számára. Ma már természetesen tudom, hogy történelem nagy históriásai nem riporterként követték a kor nagy alakjait, de soha nem tudott nyugodni a gondolat, hogy mikor és leginkább miből tudjuk, hogy történelmi

esemény szemtanúi vagyunk. Hiszen emberi életünknek van számtalan kiemelkedő eseménye, rajtunk kívül álló és velünk kezdődő megmérettetései.

A mai ünnepi istentiszteleti alkalommal első sorban azért teszem fel ezt a kérdést, mert kíváncsi vagyok arra, hogy annak a néhány embernek, akik ebben a városban 1880. május 17-én istentiszteletre készültek, amit gondosan szerveztek és akartak, volt-e halovány sejtésük arról, hogy akkor ott történelmet írnak? Gondolták-e, hogy egy ártatlan istentisztelet felkavarja majd a város vallási békeségét és megbontja az addig egységes együttélést? Remélték-e, hogy jól cselekednek és féltek-e mert imádságukkal zavart okoztak? De miféle bűn lehet megtalálni az imában, bensőnkben a kapcsolatot Istennel? Ezen felül megtalálni a helyünket az életünkben, az értékeket és a kapaszkodókat, melyekre szükségünk lehet. Pontosán ennek a megértésére és felfedezésére választottam mai egyházi alapgondolatként a terméketlen fügefa példázatát.

Jézusnak ezek a szavai az imádságról minden alkalommal zavarba hoznak, amikor olvasom őket. Aki rendszeresen (vagy akár rendszertelenül) imádkozik, sőt, aki életében csak egy-két alkalommal könyörgött kétségbeesve Istenhez, valószínűleg azonosulni tud ezzel a nehézséggel. A legtöbben ismerjük azt a csalódott állapotot, hogy amennyire csak tőlünk telt, hittel, kitartóan kértünk valamit, és nem valósult meg. Nem gyógyult meg, nem változtak meg a kétségbeejtő körülmények, nem nyílt újabb ajtó a hiba helyrehozására, megmaradt a szégyen és a fájdalom, a tehetetlenség érzése. Máskor pedig imádkoztunk, esetleg nem túlzottan nagy hittel, és megtörtént, amit kértünk. Az a meggyőződésem, hogy az imádság, minden róla elmondott prédikáció, megírt könyv ellenére is, alapvetően titok marad. Titok, hiszen az imádság lényegében kapcsolat, és semmilyen kapcsolat mélysége, szépsége, nehézsége, íve és élete nem írható le objektív módon.

Jézus ítéletet hirdetett a jeruzsálemi templomban folytatott vallásosság ellen, hiszen azt, amit Isten imádság házának rendelt minden nép számára, a benne foglalatoskodók rablók barlangjává tették. **Ezt az ítéletet szimbolizálja a gyümölcsöt nem adó, ezért megátkozott, majd elszáradt fügefa.** Jézus tanítását az imádságról Péter csodálkozó megállapítása vezeti be: „**Mester, nézd: a fügefa, amelyet megátkoztál, kiszáradt.**” – **mintha Jézus nem is tudna erről... Mintha neki is meg kellene**

lepódnie azon, ami történt... De Jézus tudja, hogy mi a hit, és a hittel mondott szó, az imádság ereje. És éppen ezt akarja átadni a tanítványoknak. A bibliai szerkesztés arra utal, hogy ha a jeruzsálemi templom el is veszíti küldetését, megítéltetik, helyébe lép majd a tanítványok imádkozó, gyümölcsöt termő közössége. Mert Jézus nem általánosságban beszél a hitről, hanem egészen konkrétan; egy olyan hitről, amely Isten csodálatos erejét hívja segítségül. Olyan hitről esik szó, amelybe – érezzük – az, aki gyakorolja, beleteszi a szívét, ráteszi az életét. Nem általános megfogalmazása ez annak, hogy mit hiszünk, hanem egy konkrét helyzetben, egy előttünk magasodó hegygel, akadállyal szemben megélt hit, amely által Isten ereje árad ki.

Általánosságban látom azért, hogy a hit gondolatával az embernek problémái vannak. Ezek szerint pedig két kategóriát különíthetünk el.

1. Jézus „hegyeket mozdító hitről” való szavainak leegyszerűsített értelmezése az, hogy a meg nem hallgatott imádság mögött mindig az **erőtlen, kevés, elégtelen hit** bújik meg. Azért nem hallgatott meg, azért nem történt meg, amit kértél; sőt, ha más imádkozott érted, azért nem gyógyultál meg, mert nincs elég hited, vagy, mert valami „nincs rendben” az életedben. Azonban, túlzott és veszélyes leegyszerűsítés lenne minden meg nem hallgatott imádságot ezzel elintézni. Sokan vannak, akik gyógyulásért kértek imádságot egy-egy gyülekezetben, és amikor nem történt semmi, azt kapták az imádságot végzőktől, hogy nem volt elég hitük. Súlyos lelki nyomorúságok fakadtak már ebből. Van, aki önmagát gyötri hasonló módon, és magában keresi a hibát: miért nincs elég hitem? Vannak, akik mivel nem történt meg, amiért imádkoztak, a következőre jutottak: vagy nincs elég hitem – bármennyire is szeretném – vagy nem igaz, amit Jézus mond. Az egyik esetben elhagyott (nincs hitem), a másikban pedig becsapott (nem igaz, hogy ha hittel kérünk, megtörténik). A végeredmény, feladás.

2. A második kategória abban hasonló az előzőhöz, hogy a hitet egy meglévő, önmagában létező képességnek tekinti. Egyre gyakoribb ma egy olyan hit fogalom, amelynek lényege, hogy a hitben hisz. A hangsúly azon van, hogy ha elég erősen hiszel, akkor ezzel a hittel hatással tudsz lenni a környezetedre, a világra, akár Istenre, és a hit erejével befolyásolhatod mindezeket. Jellemzője ennek a hozzáállásnak, hogy mindegy számára, miben vagy kiben hiszel. Csak higgy, higgy erősen, higgy

magadban vagy higgy valami másban, a lényeg, hogy légy pozitív, légy optimista. Nem vitatom, hogy az optimista hozzáállás – ami nekünk, magyaroknak általában nem erősségünk – erény, de a hit a hitben, a hit a pozitív kisugárzásban és az események ilyen módon történő befolyásolásában nem az, amiről Jézus beszél. A pozitív gondolkodás, a hitnek nevezett szinte mágikus jellegű megvallások, a hitnek ez a minden erővel való felszítása önmagunkban egyáltalán nem jellemző arra a Jézusra, aki itt beszél. Számára a hit nem valamiféle mechanisztikus eszköz, eltanulható módszertan, pszichés túlfűtöttség, hanem valami egészen más: „Higgyetek Istenben!” Nem magatokban, nem a hitetekben, hanem az élő, jelen levő Istenben.

Mi az a hit, amelyről Jézus beszél? Amikor a Biblia hitről beszél, valamint amikor Jézus hitről és imádságról szól, mindig az Istennel való kapcsolatot állítja elénk. Jézus hite nem más, mint az Atyával való közösségből, szeretetkapcsolatából fakadó hit, bizalom abban, hogy amit Isten tesz, ő is azt teszi. Bibliai értelemben nem létezik olyan hit, amely nem híd: Isten és ember között. A hit kapcsolatot feltételez, és ezért sokkal több, mint általános ismeret vagy beállítottság. A kapcsolat pedig szeretetkapcsolat. Ebben a szeretetkapcsolatban lehet elkezdni megérteni, hogy mit tanít Jézus a hittel mondott imádságról. Az imádság beszélgetés, közösség gyakorlása, jelenlét biztosítása arról, aki mindig jelen van számunkra.

Hinni a szeretet Istenében tehát azt jelenti, hogy mély szeretetkapcsolatban vagyunk vele. Úgy is fogalmazhatunk, hogy a hit Istenben szeretetkapcsolat Istennel, a szeretetkapcsolat pedig hit által kell, hogy létezzen. Miért? Azért beszélünk hitről ebben a kapcsolatban, mert nem látjuk Istent. Nem tapasztaljuk mindig – sem magunkban, sem a körülményekben. Ez Isten gondviselése, de a gondviselés hitkérdés, és nem azt jelenti, hogy mindig minden úgy történik, ahogy azt mi jónak véljük. Ezért marad a hit; a hit abban, hogy Isten ismer és Isten szeret. És ebből fakad az imádság, valamint ebből a közösségből, ebből a mély meggyőződésből születik az a fajta kérés, amelyről Jézus beszél. Amikor atyai szeretete egészen mélyen lakozik a szívünkben, amikor egészen bizonyosan megérezzük, hogy ő bennünk van, mi pedig őbenne, amikor teljes biztonságban tudjuk magunkat és az egész világot, akkor tudunk hittel kérni. Akkor, és csak akkor valósul meg: „higgyétek, hogy mindazt, amiért imádkoztok, és

amit kértek, megkapjátok, és meg is adatik néktek.” Látod Jézus szavainak a titkát? Érted, hogy Jézus ebben élt? Hogy ez a mondat nem egy üres frázis, amit bármikor bármire vonatkozóan előhúzhatunk, hanem rámutatás az imádság hatalmas lehetőségére, a csodára, ahogy Isten adja magát nekünk, adja, önti akaratát és szavait szívünkbe, hogy csodálatos munkájának részesei legyünk. A mi mennyei Atyánk, bevonva minket a szeretetközösségébe, általunk szándékozik megvalósítani terveit és céljait a világban. És ha ennyire egyek vagyunk vele, akkor igaz az, amit Jézus – egy korabeli közmondásra utalva – így mond Péternek: „Bizony, mondom nektek, hogy aki azt mondja ennek a hegynek: emelkedjél fel, és vedd magad a tengerbe! – és nem kételkedik a szívében, hanem hiszi, hogy amit mond, az megtörténik –, annak meg is adatik ez.” Jézus két akadályát nevezi meg a hitből fakadó imádságnak, és mindkettőt a szeretetkapcsolat fényében kell meglátnunk. Az egyik a kétely, a hitelenség, a másik a harag, a sértődöttség, a neheztelés a tanítványok közösségében.

Ezt ismerték fel a Hódmezővásárhelyi első, akiknek nyomdokaiba mi léptünk, s kiknek lábnyomai még ma is láthatóak előttünk. Fundamentuma hitük templomának: „teljes bizalommal és nagy reménységgel a Jézus Krisztus tanításának egyenes értelmezéséből megismert egyedül való egy Isten dicsőségére”

AZ ELSŐK:

- id. Szametz András szücsmester és fia ifj. Szametz András végrehajtó,
- Megyelka József szabómester
- Megyelka Lajos csizmadiamester,
- Figura Dániel csizmadiamester,
- Benczur István tímármester,
- Horémusz András csizmadiamester
- Hermann Béla városi hivatalnok és a felsoroltak családtagjai voltak.

Az első unitáriusok kötelező adófizetést nem teljesítettek. Önként ajánlottak fel évenként fizetendő oly összegeket, melyek bizony sokszor anyagi helyzetüket kimerítéssel fenyegették. De ők ezzel mit sem törődtek. Kötelezettségeit mindenki teljesítette. Ferencz József püspök szigorúan megtiltotta, hogy olyan egyént vegyenek fel az egyházba, aki nem akart adót fizetni elhagyott egyházában. Ezt a tilalmat a vezetők nem lépték át soha!

1880. május 17-én tartotta meg az első istentiszteletet Nagy Lajos kolozsvári esperes.

Az istentiszteletet a helybeli óvónőképző intézet, akkor még polgári iskola nagytermében tartották meg.

A városi Közgyűlésben a protestáns felekezetek lelkészei mind ellenezték a terem ilyen célra való átadását. Az unitáriusoknak váratlanul szószólója akadt, aki római katolikus létére pártját fogta az unitáriusoknak s határozott hangon jelentette ki, hogy az unitárius vallás a legtisztább és legérthetőbb vallás lévén, emberiség tekintetéből helyes dolog volt a terem istentisztelet céljára való átadása. Ez az ember pedig Kovács József téglagyáros volt!

A prédikáció elején azt a kérdést tettem fel, hogy tudták-e vajon, hogy történelmi pillanat megélői

vagy írói? Mert imájukkal, hitük mellett bátran kiálltak? Bármennyire is fontos most számunkra a múlt, biztos vagyok benne, hogy az igaz hitű emberek legfontosabb küldetése az volt, hogy megtanulják Istent ismerni, szeretni és ezt egy olyan hajlékban tegyék, mely az övék. Ezért harcoltak, küzdöttek és ezért hegyeket mozdítottak el. A külsőséges vallásosságot átfordították igaz, cselekvőképes hitté. És ha akartak, ha nem, ezzel történelmet írtak. Hálásak lehetünk a jó Istennek, hogy minket tanúként küldött el, viszont hiszem azt, hogy felelősséggel tartozunk. Nem csak azért, mert értékek vivői, hanem mert hagyományok megtartói is kell lenyünk. Példák mindenki számára. Ámen

Szabó Csengele ■ LELKÉSZ

Kijönni a fügefafa árnyékából

„Származhat-e valami jó Názáretből? – kérdezte tőle Nátánaél. Fülöp így válaszolt: Jöjj, és lásd meg! Amikor Jézus látta, hogy Nátánaél közeledik feléje, azt mondta róla: Íme, egy igazi izráelita, akiben nincsen ál-nokság. Nátánaél megkérdezte tőle: Honnan ismersz engem? Jézus így válaszolt neki: Mielőtt Fülöp idehívott téged, láttam, hogy a fügefafa alatt voltál.” Jn 1, 46-48

Fügefafa, szó, amelyhez mindannyian valamilyen képzetet társítunk. Meg is kérdezem, most mi jut az eszünkbe, mikor olvassuk: füge, fügefafa?

Elsőként az Édenkertben, ahogy Ádám és Éva fügefalevéllel ruházkodik fel, mikor rájönnek, hogy meztelenek. Ó, mily sok jelentés kapcsolódik ehhez.

Az egész Ószövetségen végigvonul, amint több nemzedék prófétái sírnak a fügefák és a szőlő pusztulása miatt, a szó szoros és átvitt értelmében. Minden rendű népnek volt olcsó és tápláló eledele, a katonák is gyakran kaptak fügekalácsot, aszalt-préselt fűgét.

Az újszövetségben Zákheus mászott fel a fügefára, hogy láthassa Jézust.

Maga Jézus mondja az út mentén levő fügefára, amelyen nem talál gyümölcsöt, hogy „soha, senki ne egyen rólad gyümölcsöt” (Mk 11, 13-14)

Mai történetünkben üldögel Nátánaél a fügefafa alatt, megpihen. Talán útban van valahová, talán éppen jön valahonnan és félrehúzódott a fügefafa sűrű lombjai alá a meleg elöl. Örömei, gondjai, kérdései is vele pihennek, egész világával pihen a fügefafa alatt.

Ha szerencsések vagyunk, nekünk is megvan a magunk helye, a fügefánk, melynek gyümölcse életet, ahová sokszor jó elhúzódnunk, félrevonulni, kérdéseinket megfogalmazni, az életünk keresztútjain a fájdalmainkat hagyni fájni, az elcsendesedésben imádkozni. Ez a mi kis világunk, ide érkezik a külvilág üzenete. Örömuzenetet hoz Fülöp, megtaláltuk, kívánczik ki belőle az öröm, megtaláltuk Jézust, a Názáretit, akiről annyit írtak a próféták.

Nátánael, aki a saját szűk életére figyel, csak egy fügefányit lát maga előtt fogalmazza meg a késői keresztényekben már szállóigévé elterjedt mondatát: Származhat-e valami jó Názáretből? Tényleg kicsiny, jelentéktelennek gondolható hely Názáret, mégis innen származott Jézus, itt nőtt fel a Megvál-

tó. Ha mi is csak egy kicsiny elbújó hely léptékében maradunk azt hihetnénk, hogy a nagy dolgok felé kell majd fordulni, a kicsiket semmibe lehet venni, ahogyan Nátánaél tette.

Holott a kis dolgokból, apró semmiségekből, pillanatokból épül fel az élet. Sok apró figyelmeség, szeretet kifejezése erősíti meg a köztünk levő kapcsolatot. Nagy prédikációkat hitelesít a szeretet valódi megmutatkozása a mindennapokban. Ezért tanúsítjuk mi is, a kicsiny dolgokból származik sok-sok jó. Milyen nagy kincs, ha észrevesszük és tudunk örvendeni az apróságoknak.

Fülöp boldog, alig bírja el a megtalált örömet, Nátánaél akadékoskodására azt válaszolja, Jöjj és lásd meg: győződjön meg róla saját maga, tapasztalja meg a jó hír örömét.

Fülöpnek volt hová hívnia őt, tudta, hol és hogy él Jézus. Mi vajon ki tudjuk-e hívni a fügefa alól, a saját életébe belegabalyodott mindenkori Nátánaélt, tudjuk-e hol van Jézus? Ha megjelenik életünkben a jézusi, olyan az otthonunk, a munkánk, a templomunk, ahová bátran behívhatjuk a kételkedő, kicsinyhitű embertársunkat. Sokszor saját magunkat érdemes kimozdítani a fügefa alól. Addig nem tudjuk a gyermekeinket szeretetre és türelemre nevelni, amíg mi magunk ennek híjával vagyunk. Gyermekeink leginkább példakövetéssel tanulnak, adjunk hát méltó, Jézust követő életet eléjük.

Fülöp elhozza magával Nátánaélt, találkozik Jézussal, aki ránéz és mondja, hogy *Íme egy igazi izraelita, akiben nincsen álnokság.*

Milyen boldog az, akire azt lehet mondani, hogy nincs benne álnokság, hamisság. Tehát alapvetően egyenes, tisztességes ember a művelt izraelita Nátánaél. Tiszta szívú ifjak, tisztességben megöszült idősebbek tapasztalták már, hogy a tiszta szív, az őszinteség annak záloga, hogy Jézus útján járunk.

Nyilván meglepődött Nátánaél is, megkérdezi, Honnan ismeresz engem? Egyszerű kérdés, egyébként is Nátánaél sokszor, mindig kérdez. „*Mielőtt Fülöp idehívott téged, láttam, hogy a fügefa alatt voltál.*” válaszolta Jézus. A fügefa ebben a helyzetben szimbolikus jelentőségű, több egy egyszerű fánál, melynek árnyékában pihenni lehet. A béke, a biztonság, a táplálék, a jólét és a messiási kor jelképe volt, gyümölcse a föld, az édenkert és az ígéret földje áldásai közé tartozott. Dús koronája árnyékot adott a tűző nap elől, természetes helye az imádságnak és elmélkedésnek. Ott volt a fügefa alatt, imádkozott, elmélkedett egyenes lélekkel. Néha mi is elrejtő-

zünk mások és önmagunk elől is, hát TE honnan ismeresz? Utunkba kerül valami „apróság” ami megdobogtatja szívünket, eligazítja utunkat és csodálkozva kérdezzük: Honnan tudtad, Istenem, hogy éppen erre volt szükségem? Honnan tudtad, hogy ez volt az álmom és reményem? Isten előtt állva rejtőző és rejtegető emberként eszmélünk rá, hogy Ő jobban ismer, mint mi saját magunkat vagy a ránk bízott szeretteinket. Meglepetést tartogat minden nap házastársunkkal, hiszen egy élet is kevés megismerni egymást. Újdonságokat hoznak gyermekeink a fejlődés rendjén, rájuk csodálkozunk, még sokat kell tanuljuk őket, hogy igazán megismerhessük őket.

Magunkat is csak félig-meddig ismerjük, az önismeret művelése vonz közelebb hozzád, Istenünk.

Az emberek ugyan a maguk mértékével mérnek, sokan a fügefájuk alatti erkölccsel, így nem is ismerhetik vagy félreismerik egymást. Számomra a vizsgálásnál jóval többet jelent Isten, a MI ATYÁNK valóban ismer. Olyannak ismer, amilyenek vagyunk, sem jobbnak, sem rosszabbnak, pontosan olyanak, amilyenek vagyunk. Bár sokszor elrejtőzhetünk a fügefák árnyékába előle, ő mégis ismeri érzéseinket, kérdéseinket, mindenkori dolgainkat.

Jézus azt válaszolja Nátánaél kérdésére, honnan ismeresz engem? MIELŐTT Fülöp idehívott téged.

Milyen jó lenne annyi bölcsességgel bírni, hogy ismerjük a dolgokat, az embereket MIELŐTT. Ránk inkább jellemző a MIUTÁN. (A Parajdi sóbányát elöntő víz a MIUTÁN tragédiája, mert előtte annyi óvintézkedést lehetett volna tenni.)

Jézus látta Nátánaélt éppen a fügefa alatt, mielőtt hozzá érkezett volna. Nátánaél őszinte és nyitott volt, kilépett a kicsiny fügefája alól, közeledett, sietett Jézus felé. Készülőben a felismerés, a bizonyoságtétel, az evangélium örömeiben való osztozás. Csatlakozik a tanítványokhoz és később Bertalan néven hirdeti az evangéliumot. Most már ő is látja, érzi, tapasztalja Fülöppel együtt, hogy Jézus a Megváltó, hogy Názáretből, ebből a kis, jelentéktelen faluból származhatott a legfőbb jó. Az, akiben nincs hamisság, álnokság, aki őszintén keresi az Istennel való találkozást, azt kihívja a fügefája alól a mindenkori Fülöp: *Jöjj és lásd meg!*

Legyen sok áldott találkozásunk, induljunk együtt, hogy meglássuk, megismerjük, megtapasztaljuk, hirdessük Isten gondviselését az Örömezenet által. AMEN

Bartha Mária Zsuzsanna ■ LELKÉSZ

Gondolatok pünkösdre

Pünkösöd a Lélek ünnepe – de szerintem még inkább: a csendet megtöltő Szóé, a közösséget élesztő belső tűzé, a láthatatlan, de élő jelenléte, amely az isteni leheletből fakad, amelyik a Teremtés hajnalán ott lebegett a káosz felett, hogy Rendet tegyen. Ez a Lélek – ahogyan én elképzelem – nem valami féle természetfeletti entitás, hanem Istennek az a hatalma, amely az emberi szívben, az értelmes szándékban, a szeretetben és az igazságkeresésben él. A nagybetűs Lélek maga az Isteni jelenlét – ben-

Pünkösöd az ünnep, amely élővé tesz. Az ünnep, amelyben Isten alkotó ereje megérinti a világot – bennünket is. A Lélek eljövetele nem csendes: szóban születik meg, hangban, amely megérint... A nyelveken szólás nem idegen hangzavar, hanem érthető szó. A szó, amely összeköti.

De milyen nyelveken szólunk ma? A szó ma is hatalom. Építhet és rombolhat. A szabadság nevé-

nünk, közöttünk, általunk. Pünkösöd így válik minden évben az **Egyház születésnapjává**, de talán még inkább: **a hit újra születésének ünnepévé**. A tanítványokat még a kereszt árnyéka dideregtette, de azon a napon olyan időt éltek meg amikor túl nőttek önmagukon, meghallották és ezt tovább is tudták adni, hogy a lélek soha nem vonul vissza csak néha halkabban beszél, hogy mi tudjunk jobban odafigyelni szavaira.

Székely Miklós ■ NYUGDÍJAS ESPERES LELKÉSZ

ben szólunk – de vajon milyen szándékkal? Szavaink közelebb visznek egymáshoz, vagy elválasztanak? Megértés születik, vagy újabb falak?

Pünkösdkor Péter szájába szót adott Isten – olyan szót, amely ezeket indított útnak. Ma is szavakat ad nekünk. El sem hisszük, mekkora erő van egy-egy kimondott szóban. Mekkora felelősség!

Az Isten ma is szól. Szól kívül – mások által. Szól belül – lelkiismeretünk csendjében. Minden pillanatban az életet súgja a fülünkbe: még egy lépést...

Csípjük el ezt a szent, életet adó szót – és adjuk tovább.

Bartha-Pál Aba ■ LELKÉSZ

Pünkösödöt leginkább egy bensőséges családi ünnepnek érzem. Úgy, ahogy a családban minden születésnap alkalmával visszaemlékezünk a kezdetekre, a születésre, úgy Pünkösöd ünnepén egy nagycsalád, a kereszténység megszületésének körülményeit elevenítjük fel. Emlékezünk a kezdetekre, hogy erőt nyerjünk a jelenhez és reménységet a jövőhöz.

Ilyenkor felemlégetjük az örömteli és a szomorú pillanatokat, számba vesszük az élőket és felidézzük elődeinket, beszélünk a múltról, a jelenről és a jövőről is, miként látjuk magunkat, illetve a közösségünket 20 év múlva, vagy a távoli jövőben?

Mi, unitáriusok ezért Pünkösödnek kettős jelentőséget tulajdonítunk, és ez a kettősség elválaszthatatlan egymástól. Pünkösdkor ünnepeljük tehát az első keresztény közösség megalakulását, az egyház megszületését, ugyanakkor a Szentlélek kitöltését

is. A kettő elválaszthatatlan egymástól, hiszen a lélek ereje segítette az apostolokat az evangélium hirdetésében és indította arra az őket hallgató tömeget, hogy megtérjenek, illetve tanítványokká legyenek. Mindez

történt kb. 1995 éve, és mint ahogy azt a történelmi ismereteinkből tudjuk, a kereszténység megalakulása hatalmas változást hozott a társadalmak életében.

Azonban egy-egy családi ünnepen a jelent is szokás megbeszélni az asztal körül. Mi történik a jelenben? Itt, Európában, de ide sorolhatjuk Magyarországot is, az emberek bizalma kissé megrendült az intézményekben, illetve az intézményesített közösségekben, beleértve az egyházakat is. Ez egyrészt a vallástalanodásnak tudható be, másrészt nem.

Sokunknak vannak szellemi és lelki igényeink, mert érezzük mindennapjainkban az isteni gondviselést. Erre figyelemmel az egyetemes unitárius egyházunk számára is egy kihívást jelent, hogy miként tudja felismerni, és megszolgálni ezt az igényt úgy, hogy jól érezzük magunkat közösségeinkben.

A generációk közötti mentalitásbeli különbségek is egyre növekednek, és ez különösen nagy kihívást jelent, mert a vallásosság hagyományokon is alapul. Az újabb és újabb nemzedékek más-más információs eszközöket használnak, így nehezebb őket megszólítani, azonban, ha a család felismeri a nagyobb közösséghez való tartozás szépségét és biztonságát, akkor a fiatal is szívesen csatlakozik egy-egy gyülekezet életéhez. Úgy gondolom, hogy az egyházak fiatalokat vonzhatnak be azáltal is, ha társadalmi párbeszédekben vesznek részt, legyen az az eutanázia kérdése vagy a tiszta, átlátható közélet kérdése.

Továbbá, a digitalizáció és a mesterséges intelligencia megjelenése is válaszokat igényel, mert a digitális világ térhódítása az élet minden területére kihat. Sokan egyre kevesebbet olvasnak, ráadásul a kézírás is visszaszorulóban van, valamint terjed a funkcionális analfabetizmus. Úgy gondolom, hogy az egyházaknak még arra is fel kell készülniük, hogy a hívek már nem is igen fogják tudni értelmezni a Biblia szövegét.

Továbbá, a demográfia és a népvándorlás is egy nagy kihívást jelent. Szülőföldünket sokan elhagytuk, a kis falusi közösségeink lassan elnéptelenednek. Emellett a népvándorlás is jelentős hatással van az egyházakra. Ez jelenti azt is, hogy Magyarországról még tovább vándorol a lakosság egy része, azonban azt is, hogy a háborúk, a gazdasági helyzet, illetve az éghajlatváltozás miatt mások vándorolhatnak ide a Kárpát-medencébe.

Mindennek ellenére úgy vélem, hogy az egyházunk minden időben megmarad, a kérdés az, hogy milyen lesz, és mi, mint egyének, vagy mint családok részesei leszünk-e ennek a jövőbeli egyháznak. Ami biztos az, hogy az evangéliumhoz való ragaszkodás, a tiszta, átlátható (gazdasági) működés és az elköteleződés elengedhetetlen a fennmaradásunkhoz tekintettel arra, hogy identitásunk alapja az evangélium komolyan vétele és a jézusi tanításokról szóló örömhír hirdetése.

Mi, unitáriusok valljuk, hogy Pünkösöd ünnepének igazi jelentőségét Péter adta meg azzal, hogy kijelentette: "mert néktek lett az ígélet és a ti gyermekeiteknek..." Hogy az apostol nem felelőtlenül

beszélt, annak Ő maga volt a bizonyága, akinek életében ez az ígélet már valósággá vált, aki már megtapasztalta azt a lelki erőt, amely Istentől jött, és segítette őt megváltozni, felnőni feladatához és vállalni Mestere hagyatékát.

Mert az a Péter, aki Húsvét előtt háromszor tagadta meg Jézust, aki a főpapi udvarban esküdözött, hogy nem ismeri a názáreti prófétát - csakhogy bőrért mentse - bátran kiállt a tömeg elé bizonyágot tenni. A gyávából bátor lett, az árulóból hitvalló, mert Jézus ígérete beteljesedett, és valósággá vált.

Egyébként tapasztaljuk, hogy mennyire hamis ígérek árnyékában élünk: például a biztos munkahely ígéletében vagy a politikai ígérekben. Ígérünk egymásnak is össze-vissza mindent, és ígérgetnek nekünk, aztán semmi sem történik, csak a nagy bizonytalanságban és a keserűségben maradunk. Igen, mert az emberi ígérek bizonytalanok, valamint feltételekhez kötöttek. Istennel és embertársainkkal való kapcsolatunkban, kimondva vagy kimondatlanul is ott van az igény, hogy az ígértünket nagyobb valószínűséggel akkor teljesítjük be, ha valamit kapunk cserébe.

Pedig sok mindenre van szükségünk az előttünk álló megpróbáló időkben. Szükségünk lesz a továbbiakban is testi erőre a munkához, türelemre és bölcsességre a mindennapokhoz, szeretetre és egyetértésre a közösségeinkben, összefogásra a nehézségek elviselésére, de mindenekfelett a Szentlélek erejére. Mert a test erejének korlátot szab az idő, a fizikai, illetve a szellemi hanyatlás, a nyugtalanság, azonban a lélek ereje korlátlan, mert istenhitünkben gyökerezik. Megmaradunk abban a hitben, mely meglátja a sötétségben, a megpróbáltatások között is az Atyai szeretet mélységét, illetve erejét és reménységet nyer a holnaphoz. Megmaradunk abban a hitben, mely megéri és megérzi, hogy Isten gyermekeiként élni, lelkének töredékét hordozni, áldást jelent. Megmaradunk abban a hitben, mely meglátja velünk, mennyire fontos és mennyire értékes az életünk, hitünk és munkánk önmagunknak, szeretteinknek, családjainknak, közösségeinknek és mindezek útján, Istennek.

Ennek az ígéletnek a valóságát érezzük és tapasztaljuk meg lelkünkben mi is, hogy Pünkösöd ünnepén el szeretnénk kötelezni magunkat továbbra is Jézus követésére - ennek az ígéletnek a valóságát érezzük és tapasztaljuk meg, hogy további erőforrása legyen életünknek és mindennapjainknak.

Léta Sándor ■ LELKÉSZ

Örül hát a szívem

„Örül hát szívem és nyelvem énekel, sőt testem is reményben nyugszik el. Az élet útját mutattad meg nekem, és örömmel töltesz el színed előtt.” ApCsel 2,26. ,28.

Kedves Atyámfiai, szeretett ünneplő Testvéreim! Amennyiben figyelmesen meghallgattátok a felolvasott, és ismételt szentleckét, akkor szinte egyértelműnek hallottátok az *élet, az örök életre* vonatkozó megjegyzését. Nem tévesztettem ünnepet. Igenis tudom, hogy 2025 pünkösdjét üljük, s azt is kijelentem, hogy tudatosan választottam beszédem alap gondolatát. Az igaz, hogy nem a megszokott pünkösd-i eseményekből származik a bibliai vers, de éppen ezért kedves számomra, s bizonyára az lesz számotokra is, amennyiben sikerül közösen felfedeznünk benne az ünnepre szóló örömműzenetet.

Igen érdekesnek találtam a szentleckét, amikor olvastam a pünkösd-i események sorában. Jól hallottátok, hiszen Péter ismétli az első pünkösd alkalomával a 16. Zsoltár sorait. Akkor kerül említésre, amikor elhangzik a sokat emlegetett pünkösd-i beszéd, amikor mintegy három ezren megtérnek, megkeresztelkednek, s így megalakult a keresztény egyház. Mindennek ellenére pünkösd ünnepe hívatkozott Péter a zsoltáríróra, amikor elmondta hallgatóságának az örömhírt.

Az a kérdés, hogy ma, debreceni unitáriusok készek vagyunk-e megismételni Péterrel, a zsoltáríróval a fenti szentleckét és megtaláljuk-e benne a ma üzeneteként az igazi örömforrást, mely boldogságot, reményt és életutat biztosíthat az Istenben bízó embernek?

Arra kérlek ünneplő testvéreim, hogy álljunk át lélekből az ünnepi hangulatra, s ha rövid időre is, de feledjük életünk megpróbáltatásait, melyek megakadályoznak boldogságunkban, örömeinkben. Megnyugodott a szívem, amikor olvastam a szentleckénk megállapításait. Elképzeltem egy olyan em-

bernek magam, akinek soha, semmi gondja, törődése, bánata. Magam mellé képzeltelek benneteket is, hogy hasonlóan a szívemhez, csordultig megteljen örömmel a tiétek is. Magam mellett éreztem a zsoltáríró, s lelki szemeim elé képzeltem az apostolokat, az őskeresztényeket, de kiváltképpen Pétert. Az ő hangján hallottam a bizonyosság-vel fűtött mondatot: *Örül hát a szívem és a nyelvem énekel. Sőt testem is reményben nyugszik el.* Ne akadjon el félúton az örömed, Testvérem. Ne mond nekem, hogy nem örül a szíved, de nem is énekel, mert nincs neked arra semmi kedved. Ne mondd, hogy elveszítetted azt a kis reményt is, mely elegendő lenne egy újabb nap folytatásához. Nem kell mondanod, mert én elhiszem neked, hogy sok jogos panaszod van. A felsoroltakat teljes egészében elhiszem neked, mert nem tudsz egyik napról a másikra gond nélkül válni. Elhiszem, hogy napjaid sok bűt, bajt hoztak neked, de nem olyan sokat, hogy utolsó cseppnyi reményed is elhagyjon.

A mai nap nemcsak nekünk virradt. Az ünnep hangulata nemcsak ránk vár. Pünkösd ünnepe nemcsak számunkra tartogat új napra szóló reményt. Lám Te is itt vagy közöttünk! Ez a nap tiéd is! A pünkösd-i ének érted is zengett, s amikor olvastam Péter szavait, akkor rád is gondoltam, hiszen tudjuk mindannyian, hogy Isten mindig tartogat gyermekeinek egy kis örömet, mindig újabb reményt nyújt a csüggedés idején.

Emlékszünk, amikor Péter megtagadta Mesterét. Elönt a szégyen, ha arra gondolok, hogy mi is kerülhetünk hasonló helyzetbe, amennyiben megtagadunk valakit. Ne gondoljuk, hogy a húsvét óta eltelt idő alatt nem roskadt magába Péter. Ne gondoljuk, hogy számára könnyű időszak volt az, melyet húsvéttól el kellett töltenie a mai napig. Gondoljuk csak át még egyszer az esetét, s képzeljük bele magunkat a helyébe! Mondjátok meg nekem, hogy volt-e legalább egy ember az elmúlt időszakban, aki mindvégig mellette állt volna? Aki ne vetette volna szemére, hogy tagadóvá vált, amiért meg kell bűnhődnie. Nem lehet nehezebb sors annál, mint amikor ilyen elutasítóan viszonyul hoz-

zánk környezetünk. Ennek ellenére pedig öt hét után, pünkösd első napján kiáll a tömeg elé, s elmondja örök életre szóló beszédét. S mit gondoltok, hogy miért? Azért, mert idejében felfigyelt arra, aki csakugyan ott volt és maradt mellette. Ő Isten volt, aki azután is szeretetében tartotta, hogy tagadóvá vált. Úgy érzem egyfajta hála csendül vissza a zoltáríró szavainak ismétlésében, amikor Péter kihangsúlyozza, hogy köszönöm Istenem. Neked köszönhetően örül ma a szívem, s ezért nyelvem hangosan énekel. Örülök, Istenem, mert tagadó, tétova életemben megmutattad nekem az élet útját. Köszönöm neked, Istenem, hogy gyarló emberi létemben örömmel töltesz el, hogy ujjongjon a szí-

vem, s testem is reményben nyugodjon el, ha üt az óra.

Kedves Testvéreim! Most már értitek úgy-e, hogy miért választottam Péter szavait? Nem kell rosszaknak sem lennünk ahhoz, hogy hosszú időre úrrá legyen rajtunk a szomorúság. Annyi váratlan gondot tartogat számunkra az élet, hogy ha nem lenne a gondviselő Isten vigasza, segítsége, akkor bizony öröm, reménység nélküliek maradnának ünnepléseink is. Jó volt velünk most is Isten, amikor megmutatta az új élet útját, s megengedte, hogy örömmel, boldogsággal ünnepeljünk. Ámen.

Pap Gy. László ■ LELKÉSZ

Vizsgálj meg engem Istenem!

„Vizsgálj meg engem, oh Isten, és ismerd meg szívemet!, Próbálj meg engem és ismerd meg gondolataimat! ■ 139. Zsolt 23.

Kedves ünneplő Testvéreim! Két merész kijelentést tett a zoltáríró: *Vizsgálj és próbálj meg!* Szinte azt mondhatnánk, hogy jelen alkalomra elegendő lenne csupán az egyik. Képzeljük csak el Isten lehetőségeit, akinek bármikor módjában áll, hogy szívünkbe nézzen. Bármikor átlátja gondolataink mélységét. Mondjuk is ki nyomban, hogy Istennek nincs szüksége engedyünkre, sem kérésünkre, hogy elgondolása alapján cselekedjen. De kihangsúlyozhatjuk, hogy igenis lelkünk megnyugvására szolgál, ha mintegy mi ajánljuk fel Istennek szívünket, gondolatainkat.

Szóval, beleegyezzünk, hogy Isten vizsgálat alá vegyen minket. Ez az egyik, könnyebb része a dolognak. Igen ám, de így úrvacsorára készülődve nem elegendő azonosulnunk a bibliai felhívással. Nem arról van szó ugyanis, hogy engedjük, vagy nem Istent a szóban levő vizsgálatra, hanem, hogy le merjük-e írni szívünk jelenlegi állapotát, ki merjük-e mondani azokat a gondolatokat, melyek keringenek

bennünk? Vagy, hogy még súlyosbítsunk a helyzetben, ne csak azzal foglalkozzunk, hogy jelen pillanatban milyen a szívünk, vagy mik a gondolataink, hanem, hogy mi volt jellemző rá húsvét óta? Ez már egy olyan **önvizsgálatot** jelent, ami alól nincs kibúvó.

Vizsgálj meg Istenem! Ebben az önvizsgálatban két lehetőség lapul. Az egyik összekapcsolható a beszédben is elhangzott állapottal, melyben szomorúnak látszik a szívünk, nem ritkán könnyezőnek. Kifele és befele hulló könnyek teszik bánatossá. És van egy másik állapot, melyről nem állítom, hogy örömben, boldogságban úszik mindnyájunk szíve. Ez a téves úton való botorkálás látványát tárja szemünk elé. Azért jó a mai önvizsgálat, mert fény derül minden homályra. Ráébredünk – éppen a fájdalom árán – hogy milyen nagy értéke van a tiszta örömmel, boldogságnak. Megértjük, hogy micsonda boldogság feloldódni Isten örökkévaló gondviselésében. Rájövünk egyben arra is, hogy pillanatnyi örömeink múltat feledtetnek a téves úton, de megnyugtató boldogságot csakis Isten adhat az ő országának ösvényén.

Hangok hallatszanak: elégedetlenkedők, panaszosak. Szinte világgá kiáltják, hogy ezeket a han-

gokat kellene észre vennie Istennek! Békétlenségben forrong a világ, melyben fájdalomtól gyötört emberek kiáltják a világba bánatukat. Természeti csapások sora söpör végig a földön, s nem válogat áldozataiban. Olyan vidékek emberei kerülnek földön futókká, akik teljes bizalomban éltek, hogy nem fenyegeti őket sem víz, sem tűz. Vétünk-e vajon lelkiismeretünk, Isten ellen, ha felerősítjük panaszos, bánatos, földön futó embertársaink zokogó szavát? Vétünk-e az ünnep hangulata ellen, ha együtt mondjuk ma itt levő ünneplők, hogy vizsgálja meg Isten minden embernek a szívét?!

Ne gondoljátok szerető Istenünkről, hogy elfordul tőlünk. Ne mondjátok, hogy nem érdemes jónak, igaznak lennünk ebben a világban. Ne mondjátok,

tok, hogy magunkra hagyott gondjainkkal a gondviselő Isten. Jelenlétünk is amellet bizonyít, hogy mi is érezzük az elősoroltakat, de hiszünk és bízunk Isten oltalmában, örök gondviselésében. Kell hát nekünk a templomos hangulat és annak csendje. Jóleső érzés tölt el valahányszor Isten hajlékába jövünk, s itt vizsgálat alá helyezzük megfáradt, megterhelt és megbántott szívünket. Úgy kellene az ilyen alkalmak, mint ahogy szükségünk van a pünkösdre, hogy ez által újabb erőt és felkészítést kapjunk további teendőink végzésére, közösségi életünk megélésére.

Ajánlom Testvéreim, hogy bizalomban fogjuk meg egymás kezét és úgy induljunk jövődő vágyaink elé. Ámen.

Pap Gy. László ■ LELKÉSZ

Őszintén – nyíltan

Budapest most az otthonunk. Egy olyan gyülekezetben élünk és szolgálunk, amelyet az emberi fejlődés és szabadság ihletett és alapított a kiegyezés utáni időkben. Számomra ez az unitárius templom a szabadság és a tisztesség egyik jelképe.

De gyökereink Erdély földjében vannak: Székelyföldön és Szilágyságban. Ott élnek szeretteink, ott nyugszanak őseink, onnan hoztuk magunkkal a hitünket és a reményt.

Nagyapám és dédnagyapáim sorsa ma is előttem van – bár egyiküket sem ismerhettem.

Bartha nagyapámat egy embertelen rendszer súlya roppantotta meg. Egy élet munkáját, tartását, méltóságát vitte el a történelem – és elvette az apai szeretetet gyermekeitől.

Mesélték, ahogy Gazdag dédnagyapám szeme láttára vitték ki a lovait a kapun. Az a ló nemcsak állat volt: a család becsülete, munkája, mindene.

Pál dédnagyapám kovácsműhelyét elvették, szerszámaikat széthordták. De ő újra összegyűjtötte, amit lehetett, és újrakezdte. A mesterség tartotta meg a családot. Ezek a történetek ma már bennünk élnek – az ő emléküket vezet.

Budapest is, Erdély is az otthonunk.

Ha hazamegyünk, tudjuk: nem választ el bennünket semmi. Összetartozunk – és közös a jövőnk.

Olyan világban szeretnénk továbbra is élni, ahol az ember önmagában érték – bármilyen nemzeti-ségű, nemű, vallású vagy bőrszínű, legyen az bármelyik földrészen.

Hiszünk abban, hogy az emberi szabadság addig szabadság, amíg másoknak nem árt. Amíg nem elvesz, hanem feltétel nélkül ad – bizalmat, figyelmet, reményt.

Bartha-Pál Ába ■ LELKÉSZ

Dolgozatok

A lelki békéről

Gyakran megfogadom, hogy nem adom a békém. Nem adom a lelki békém oda annak, aki megpróbálja azt elrabolni. Aztán többnyire elbukom, és háborgok magamban. Ezért az utóbbi időben sok figyelmet fordítottam az indulatkezelés kérdésére. Megosztom, ami számomra hasznosnak bizonyult, hátha kerül olyan olvasó, akinek ez most jókor van.

Szentírási tükröződés

Kialakult gyakorlat nálam, hogy ha egy kérdés foglalkoztat, először azt nézem meg, hogy milyen bibliai tükröződése van. Sok tanulságot levonhatunk magunknak.

Igen sötét nap, amikor először bukkan fel a harag a Szentírásban, hisz testvérgyilkossághoz vezet. Káin meggyilkolja Ábelt. Előbb azonban az indulat jelenik meg az indulatos szívben, amit Isten azonnal érzékel, és így szól: „*Miért gerjedtél haragra, és miért horgasztod le a fejed? Hiszen ha jól cselekszel, emelt fővel járhatsz.*” (1Móz 4,6–7.)

A harag fölötti uralom életvezetési kérdés. Értethető, hogy a téma leginkább a bölcsességi irodalmat foglalkoztatja. Ősi felismerésként áll, hogy a harag kezelése két dologgal függ leginkább össze: a türellemmel és a belátással. Azaz a haragos ember türelmetlen és ostoba egyszerre. A bölcsességi szentenciákban gondolkozó Példabeszédek könyve például figyelmeztet, hogy „*Aki türelmes, bővelkedik értelemben, aki hirtelen haragú, az ostobaságot cselekszik.*” (14,29), továbbá, hogy „*Többet ér a türelmes ember a hősnél, és aki uralkodik magán, annál, aki várost foglal el.*” (16,32), és hogy „*Az ostoba mind kiereszti a haragját, a bölcs azonban végül lecsillapítja.*” (29,11) A királyi udvar bölcsességét öszszegző Prédikátor könyve is arra figyelmeztet, hogy „*Ne légy hirtelen haragú, mert a harag az ostobák szívében lakik.*” (7,9) Találunk utalásokat a harag következményeire is, mint ebben a Zsoltár-versben: „*Hagyj fel a haraggal, hagyd el a heveskedést, ne bosszankodj, mert csak rosszra vinne!*” (37,8) Továbbá

gyakorlatias tanácsokat is, ha nehéz emberrel akad dolgunk: „*A szelíd válasz lecsillapítja a haragot, a bántó beszéd viszont felszítja.*” (Péld 15,1) Idővel pedig az okosság, amely türelemre inti az embert, „*díszére válik, ha megbocsátja a vétket.*” (Péld 19,11)

Édesapám így szokta mondani: „Fiam, mindazt, amit haraggal teszel, meg fogsz bánni.” Sok mindent megbántam. Leginkább talán az álmatlan éjszakákat, jóllehet az Efezus-levél figyelmeztetését sokszor olvastam: „*Ha haragusztok is, ne vétkezzetek: a nap ne menjen le haragotokkal*” (4,26) Van tehát egy apró sziget, ahol megvethetjük a lábunkat a harag mint belső érzület és a haragból fakadó cselekvés között: „*ha haragusztok is, [szünet] ne vétkezzetek.*” Erről a késleltetésről, erről az apró béke-szigeten való elidőzésről tömör intelmet hagy ránk Jakab apostol: „*minden ember legyen gyors a hallásra, késedelmes a szólásra, késedelmes a haragra, mert az ember haragja nem szolgálja Isten igazságát.*” (1,19–20) Erre később visszatérünk.

A bibliai alapok jó útravalót kínálnak, hogy immár nekivágjunk a modern lélektani és életvezetési tudáskészlet fontosabb felismerését felkutatni. Igyekszem ezeket a felismeréseket pontokba szedni, hogy követhetőbb legyen, így talán több hasznosul belőle.

Elsőként azt tűnt számomra hasznosnak megérteni, hogy:

(1.) **A lelki békéd nem más veszi el, te adod oda.**

Biztosan érezted már úgy, hogy valaki szavai vagy tettei tönkretették a napodat? Egy goromba megjegyzés, egy grimasz, egy váratlan gesztus és a kellemetlen élmény pillanatok alatt kizökkenthet a nyugalmadból. Úgy vélekedsz, hogy valaki elrontotta a kedvedet, a napodat. A valóság azonban az, hogy senkinek nincs hatalma az érzelmeid felett, hacsak te át nem adod neki.

Képzeld el, hogy a lelki békéd egy ház. Vajon nyitva hagynád a bejárati ajtót bárki előtt, hogy bejöjjön és felforgasson ott bent mindent? Természetesen nem. Akkor miért engedjük meg másoknak, hogy szavaik vagy tetteik által lelkünk otthonát feldőlják, bemocskolják?

Van egy zen történet, mely nehéz helyzetekben emlékeztetőként fontossá vált számomra. Egy kolostori túrán egyik látogató durván sértegetni kezdi a mestert. A mester egy ideig hallgatja, aztán mosolyogva megkérdezi: „*Mondja, kérem, ha valaki ajándékot nyújt át Önnek, de Ön azt nem fogadja*

el, akkor kié lesz az ajándék?” Az illető így válaszolt: „Azé marad, aki adja, természetesen.” A mester bólintott: „Akkor miért fogadnám el az Ön haragját?”

Testvérem, kérdezd te is meg nehéz helyzetekben, akár a társad, akár a gyermekeid türelmetlenek, akár ismerőseid, munkatársaid vagy idegenek haragosak: miért fogadnád el a haragot? Miért robbantanád vele szét lelki otthonod békéjét?

Ez tehát az alap, de közel sem könnyű megugrani. Szükséges hozzá számos további megértés, felismerés. Az egyik ezek közül, hogy

(2.) Haragodat gyakran a hamis elvárás okozza.

Gondolj az utolsó alkalomra, amikor feldúlt lettél. Talán valaki gorombán beszélt veled, semmibe vette az erőfeszítéseidet, vagy valami igazságtalannak tűnő dolgot tett. A természetes reakció ilyenkor a sértődöttség, a frusztráció vagy a düh. Most kérdezd meg magadtól: Valóban azért voltál dühös, amit ő tett, vagy azért, mert mást vártál el? A válasz szinte mindig az utóbbi.

Haragunk, szenvedésünk gyakori forrása a téves elvárásokban keresendő. Valaki bevág eléd a forgalomban. Azonnal felforr a véred. A pulzusod megemelkedik, talán kiáltasz, káromkodsz is egy-egy, netán még dudálsz is. De miért? Valóban elvett tőled valamit az az ember? Vagy azon elvárásod okozta a frusztrációt, hogy „az embereknek mindig udvariasan és figyelmesen kellene vezetniük”? A harag és az irritáció valódi forrása nem a külső esemény, hanem az a jelentés, amit hozzákapcsolunk. Megbánt, ha valaki durván szól, mert elvárjuk a tiszteletet. Fáj, ha valaki figyelmen kívül hagy minket, mert elvárjuk az elismerést. Frusztrál, ha valami nem úgy alakul, mert elvárjuk, hogy mi irányítsunk.

Képzeld el, hogy az esőben állsz, miközben csalódottan és mérgesen gondolsz arra, hogy ma egy napsütéses, szabadtéri programot terveztél. Talán dühösen az égre nézel, szidod az időjárást, és azon bosszankodsz, hogy „ennek nem szabadott volna így történnie”. De gondolj bele: tényleg maga az eső a baj — vagy az, hogy azt hitted, nem volna szabad esnie? Az eső nem tud a terveidről. Nem személyes a dolog. Egyszerűen csak esik. Nem tudod befolyásolni az időjárást. Azt viszont igen, hogyan viszonyulsz hozzá. Lehetsz feszült és dühös — vagy elővehetsz egy esernyőt, átszervezheted a programod, a lényeg, hogy elfogadhatod, ami van. Mert a nyugalom gyakran nem a körülmények megváltozta-

tásából, hanem a hozzáállásod megváltoztatásából születik.

Gyakran megpróbáljuk irányítani az embereket, kontrollálni a helyzeteket, sőt még az eredményeket is. Azt szeretnénk, hogy minden úgy alakuljon, ahogyan elképzeltük — hogy mások megfeleljenek az elvárásainknak, az élet pedig legyen kiszámítható és igazságos. De bármennyire is igyekszünk, a valóság sokszor máshogy dönt. Elhangzik egy bántó megjegyzés. A körülmények hirtelen megváltoznak. Az élet nem mindig követi a terveinket. Az eső időnként esik. És minél görcsösebben próbáljuk uralni a dolgokat, annál inkább eluralkodik rajtunk a frusztráció. Gyakran kiderül, hogy az irányítás csak illúzió. Ami marad, az alkalmazkodás. Ami valóban a miénk, az nem a külvilág, hanem a belső világunk fölötti uralom: a gondolatunk, az érzelmeink, a döntéseink. Ebben rejlik az igazi erőnk. És ez nem kevés.

A harag másik méregfoga, hogy a történeteket

(3.) Személyes ügyként értelmezed.

Gyakran személyes ügyet csinálunk abból, ami valójában nem rólunk szól. Valaki szavaiban kritikát hallunk, és úgy érezzük, megtámadtak. Valaki figyelmen kívül hagy, és rögtön megbántva érezzük magunkat. Valaki sikert ér el, és előnt minket a bizonytalanság.

A valódi nehézség nem abban rejlik, amit mások mondanak vagy tesznek, hanem abban a belső hangban – az ún. egóban –, amely azt suttozza: „Többet érdemlek.” „Tiszteletet kell kapnom.” „El kell ismerjenek.” Az ego szeret a középpontban lenni. Szüksége van visszajelzésre, irányításra, igazolásra. És minél inkább átadjuk neki a kormányt, annál könnyebben sértődünk meg, válunk reaktív-va és esünk csapdába. Ha valaki megkérdőjelezi a képességeinket, az ego azonnal védekezni akar. Ha valaki durván szól hozzánk, bosszút követel.

Jaj annak az intézménynek, amelyet ilyen emberek vezetnek. Mert minden jobbító szándékú javaslatot, észrevételt, személyes támadásként értelmezik. A kárt pedig az egyre laposodó intézményi kultúra szenvedni el, a közösség. Hasonlóan, jaj annak a családnak, amelynek családtagjai ilyen rossz értelemben önérzetes emberek. Ott semmit nem lehet megbeszélni, jobbá tenni, mert sértődésből sértődésbe esnek.

Tapasztalatom szerint két kiút kínálkozik arra, hogy ne érzékeljük a történeteket személyes táma-

dásként, azaz az ego harag irányú túlteljesítése helyett a lelki béke megőrzése felé mozduljunk el. A két kiút két felismeréssel kezdődik. Az egyik, hogy

(4.) Az emberek viselkedése többnyire róluk szól.

Ha képesek vagyunk egy pillanatra is kilépni énközpontú reakciónkból, talán észrevesszük, hogy az emberek viselkedése többnyire nem személyesen rólunk szól, hanem önróluk. Az ő fájalmát tükrözi, nem a te értékedet. Minél jobban megértjük, hogy mások viselkedése saját belső küzdelmeiből, félelmeiből és elakadásaikból fakad, annál kevésbé érezzük úgy, hogy ezek rólunk szólnak. Az udvariatlan pénztárosnak talán csak rossz napja van. A barát, aki élesen válaszol, lehet, hogy belül feszül és kimerült. A főnök, aki nem méltányolja a munkát, lehet, hogy épp saját gondolataiban fuldoklik. A bántó embert talán nemrég bántották. De ha az ego vezeti a gondolatainkat, akkor minden viselkedést támadásként élünk meg.

A spontán érzelmi reakció elengedése nem jelent gyengeséget. Azt jelenti, hogy felismered: nem kell minden szóra, minden gesztusra reagálnod. Nem kell harcolnod a megbecsülésért, mert az önértéked nem mások visszajelzéséből fakad. A legfelszabadítóbb gondolat, amit ilyenkor magadnak mondhatsz: „Ez nem rólam szól.”

Legközelebb, amikor valaki megsért vagy frusztrál, állj meg egy pillanatra, és kérdezd meg: „Vajon mi zajlik benne, hogy így viselkedik?” Ez a kérdés elmozdít a személyes sértettségéből az együttérző megfigyelés felé. És ott, azon a ponton, már nem vagy reaktív, hanem szabad.

Természetesen érthető, hogy amikor valaki tiszteletlenül bánik veled, figyelmen kívül hagy vagy igazságtalanul viselkedik, a legtermészetesebb reakció a harag. A harag átmeneti erőt ad — úgy érezzük, végre kiállunk magunkért. Be kell látni, néha tényleg hatékony. A másik talán megszeppen, visszakozik. Mégis a tapasztalat az, hogy a harag ritkán vezet megoldáshoz. Sokkal gyakrabban szít feszültséget, merít ki lelkileg, dönt romba kapcsolatokat. A nagyobb baj, hogy az érzelmeink fölötti irányítást átadja mások kezébe.

Az igazi erő abban rejlik, ha a harag helyett az empátiát választjuk. Az empátia nem a gyengeség jele. Nem azt jelenti, hogy elfogadod a rossz bánásmódot, vagy hogy hagyod, hogy átgázoljanak rajtad. Azt jelenti, hogy felismered: amikor valaki bántó vagy agresszív, az gyakran nem rólad szól —

hanem róluk. A bennük zajló stresszről, bizonytalanságról, belső küzdelmekről.

Ha ezt megérted, felszabadulhatsz a személyeskedés kényszere alól. Képzeld el újra: valaki bevág eléd a forgalomban. Az első gondolatod talán az, hogy „Hogy lehet ilyen önző? Nem lát engem?” De mi lenne, ha megfontolnál egy másik lehetőséget? Talán épp rossz hírt kapott. Talán kórházba siet egy szerettéhez. Talán éhes és siet haza. Vagy egyszerűen csak elveszett a gondolataiban. Esetleg csak tapló. Mit számít? A valóság az, hogy nem tudhatod. De azt igen, hogy a haragod semmin nem változtat — csak a saját békédőtől rabol meg.

Az empátia nem azt jelenti, hogy elnézed a bántó viselkedést. Azt jelenti, hogy tudatosan más nézőpontból szemléled a helyzetet — nem hagyod, hogy a negatív érzelmek irányítsanak. Ha egy kollégád udvariatlan, ahelyett, hogy azonnal visszavágnál, kérdezd meg magadtól: „Vajon mi történhet most az életében?” „Túlterhelt?” „Otthon problémákkal küzd?” Az empátia a különféle gyűlések, megbeszélések idején kifejezetten hasznos. A gyűlések többsége amúgy is az önuralom gyakorlásának áldott alkalmá. Minden esetben érdemes mérlegelned, hogy tényleg érdemes-e szólnod, válaszolnod, csatába indulnod. Általában beválik, ha az együttérzést a magad igaza fölé helyezed. Egyetlen pillanatnyi megértés teljesen átalakíthatja a reakciódat. Amikor ez sikerül, kiszabadulsz a harag és a frusztráció körforgásából. Van egy mondás: „A sérült emberek sértenek másokat.” Azok, akik támadnak, kritizálnak vagy kegyetlenek, gyakran saját feldolgozatlan fájalmukat vetítik ki. Ha haraggal válaszolsz, csak tovább élteted ezt az energiát. De ha nyugalommal — vagy még inkább, kedvességgel — reagálsz, megtörheted az átkos kört.

Az egyik legerősebb módja annak, hogy ne rágassanak magukkal a stresszes helyzetek, ha emlékezteted magad: mindenki küzd valami láthatatlan harccal. Az ingerült idegen. A türelmetlen főnök. A távolságtartó barát. Mindannyiuknak van egy története, amit nem ismersz. Ez nem menti fel őket a viselkedésük alól — de segít megérteni, hogy ez nem rólad szól.

És mégis, és mégis:

(5.) Reakciód rólad mesél.

Ez a másik kiút a személyes sértettségéből: ha érdeklődéssel tekintesz a reakcióidra. Mert az mindig rólad mesél — magadnak.

Egy régi bölcsélet szerint: „Nem sérthetsz meg, ha nem sértődöm meg.” A fájdalmat nem a másik ember váltja ki – hanem valami ott belül, ami feltáratlan, rendezetlen. Ha valaki vesztesnek nevez, csak akkor fáj, ha mélyen legbelül félsz attól, hogy igaza lehet. Ha valaki semmibe vesz, csak akkor bánt, ha benned a gyermek elismerésre vágyik. Istenem, de sokan!

Máté Gábor szemléletes példával mutatja be mindezt. Ha ránézünk egy fegyverre, annak a ravasz igen parányi részét alkotja. De a robbanást nem a ravasz maga okozza, hanem az adott szerkezet, és a benne lévő töltet. Az már ott van, a ravasz csak aktiválja. Hasonlóképpen, egy szó, egy gesztus csak egy apró ravasz. A kérdés az, hogy mi benned az szerkezet és az a puskapor, ami miatt robbansz. Így válik minden kényelmetlen helyzet egy önismereti lehetőséggé. A belső munka ilyenkor a reakciónk érdeklődéssel, kíváncsisággal való megközelítése: Vajon miért reagálok így? Vajon ez mit érintett meg bennem? És e ténylegesen kíváncsi kérdések nyomán fontos önismereti ösvényen indulhatunk el. (Még véletlenül sem az a jó kérdés, hogy ez miért történik velem, miért igazságtalan a világ stb.)

E kíváncsi kérdések gyakran párbeszédre hívnak azzal a valakivel, akit a neves pszichiáter úgy nevez, hogy a „buta barát”. Talán öt évesek voltunk, talán hét, amikor mellénk szegődött az a belső hang, amely eredetileg megóvni próbált minket, de mára gátol, torzít és szenvedést okoz. Barát, mert jót akar: megóvni a fájdalomtól, szegyénytől, elutasítottságtól. De buta, mert megmaradt gyermeknek, nem tudott velünk együtt fejlődni, ezért nem a valóságra reagál, hanem régi mintákra, és felnőttként is a gyermeki félelmek alapján torzítja a jelen helyzetet. A hang a fejedben, ami azt mondja, ha bántanak, hogy nem vagy elég jó. Szorongással válaszol, amikor valaki kritizál, mintha azonnali veszélyben lenne a léted. Dühvel reagál, ha nem figyelnek rád, vagy megfelelési kényszerrel gyötör, ha nem érzed eléggé szeretve magad. Szóljunk hozzá kedvesen, magunk iránti empátiával, amikor a „buta barát” legközelebb is „segíteni” akar: köszönöm, de megoldom, már nem vagyok gyerek.

Minden, miről eddig szoltunk, egy titkos helyre irányítja a figyelmünket. A titkos hely pedig

(6.) A pillanat a hatás és a reakció között.

Hatás és reakció között van egy talpalatnyi hely, ahol szilárdan megvetheted a lábad. Egy csendes pillanat a sodró időben, ahol minden eldőlt. Ahogy Jakab apostol fentebb is idézett intelme mondja: legyél „gyors a hallásra, késedelmes a szólásra, késedelmes a haragra”.

Meghallod, mert meghallod. Mert gyorsak vagyunk a hallásra. De a kérdés az: tudjuk késleltetni a szólást, elkerülni a haragot? Tudunk-e egy ilyen helyzetet lehetőségként látni?

Olyan világban és olyan korban élünk, ahol és amikor az emberek bármit mondhatnak, bármit tehetnek, bárhogy viselkedhetnek. Képtelenek vagyunk őket megváltoztatni. És mindeközben az emberek többsége úgy éli az életét, hogy automatikusan reagál másokra, anélkül, hogy megállna és feltenné a legfontosabb kérdést: „Miért érint ez engem ennyire?”

Azonban ott van számunkra az a talpalatnyi hely, az a csend-pillanat. Amint elkezded ezeket a helyzeteket problémák helyett lehetőségnak látni, valami megváltozik. Már nem az érzelmeid rángatnak — te tartod a gyeplőt.

Minden bosszúság egy edzés – egy lehetőség, hogy megerősítsd az önuralmadat, épp úgy, ahogy az izmok is a nehéz terhelés alatt fejlődnek. Képzeld el: egy hivatalban vagy, és az ügyintéző kényelmetlenül lassú. Érzed, ahogy nő benned a feszültség. De mielőtt eluralkodna rajtad, vehetsz egy mély levegőt, és megkérdezheted magadtól: „Tudom használni ezt a helyzetet arra, hogy türelmet gyakoroljak?”

Ez a szemléletváltás nem csupán a frusztráció elkerüléséről szól. Arról szól, hogy minden kihívást belső fejlődésre válts át. Ahelyett, hogy azt gondolnád: „Miért ilyen idegesítő ez az ember?”, inkább kérdezd: „Mit tanulhatok most?” „Mi az, amit gyakorolhatok ebben a helyzetben?” Talán épp a nyugodtságot nyomás alatt. Talán azt, hogy nem veszel magadra mindent. Vagy azt, hogy meglásd: a másik ember nem bántani akar — csak a saját terhét cipeli.

Ne feledd hát megkérdezni minden kellemetlen helyzetben: „Érdemes érte odaadnom a lelki békém?”. Közben pedig emlékezz: „Az ember haragja nem szolgálja Isten igazságát.”

Tagadás, vagy úttévesztés?

Mottó: „...ha viszont megtagadjuk, ő is megtagad minket;” 2 Tim 2,14.

Előadásom címében két fontos tényezőt szerepeltetek. A **tagadást** mindenekelőtt, mely sokféle ágazik, s bár a kifejezés magán hordozza a negatív előjelet, tudom, hogy nem számíthat könnyítő körülménynek, ha az **úttévesztés** fogalma mögött rejtőző, elhibázottnak számító lépések közül segítségül hívok néhányat.

Amikor akarattal elkövettem ezt a társítást, akkor tettem azért, mert a **tagadást**, a **megtartást** csakis a lelkész szemével látom. Így, tehát mindaz, amit mondani szeretnék, lehet, hogy prédikáció ízű, de a tartalom – legalábbis szerintem-, hűen ábrázolja a szórványba szakadt atyánkfiai megtartásának néhány jellemvonását.

Először **felelősségünk**ről szólok. Amikor ezt tagolom, beszélek róla, meghatározom azt, akkor egy csoportképet kell elképzelnem. Ezt úgy értem, hogy hiába igyekszünk némelykor áthárítani magunkról a felelősség terhét, mert előbb-utóbb ráébredünk, hogy itt, vagy ott, de azon a helyen, ahol élünk, magunkért és másokért is felelősséggel tartozunk. A példák közül kiemelek néhány, hozzánk közel állót. A szülő mindenkor felelősséggel tartozik gyermekének, gyermekeinek. Ez a felelősség viszont kölcsönös. Nem zárkozhat el egyetlen gyermek sem szülője iránti felelőssége elől. Bár példa van erre is. A másik példaként magam és több mint 300 unitárius embertársunkat említem az anyaegyházközséghez tartozó területen, azaz szórványban. Az nem igaz, hogy csak a pap, a népnevelő tartozik felelősséggel nyája iránt. A juhok általában ismerik gazdájuk hangját, vagy furulyájának hangját. A gazda kötelessége megkeresni azt, amelyik lemaradt a nyájtól. A tagnak is kötelessége azonban odafigyelnie a fel-felszólaló síp hangjára.

A fentiek ellenére, és persze annak dacára, hogy micsoda odafigyelést igényel az egymás iránti felelősség, állítom, hogy a mindennapi gyakorlatban mélyen alul marad a megszokottal szemben. Más szóval sokkal több gondot fordítunk egyéni utunk

egyengetésére, mint amennyi időnk marad arra, hogy elvégezhessük felelősség teljes kötelességeinket.

Egykori tanárom, volt unitárius püspökünk, Dr. Erdő János professzor úr jut eszembe. Ő figyelmeztetett a késések alkalmával, hogy az, amire hivatkozunk, amiben megjelöltük késésünk okát, „*huszadrendű*”. Azaz előtte 19, sokkal fontosabb tennivalónk volt, melyek között az is, hogy időben, pontosan megjelenünk az órán. A felelősség fogalma csak abban az esetben tud kicsúcsosodni, ha tizenkilenc cselekedet összpontosul bennünk egymás iránt, a huszadikban figyelünk csupán magunkra.

Egy harmadik és egyben utolsó példát szolgáltatnak az idősebb emberek. Úgy-e, hogy eléggé elenyészőnek mondható az irányukban tanúsított felelősség? Tisztelet, természetesen a kivételeknek! Tudnunk kell, hogy minél idősebb valaki, annál inkább növekedik benne a felelősségérzet. Mi sem bizonyítja jobban ezt, mint dr. Bánk József, volt katolikus püspök meglátása: „*Még az öregkorban is sok kincset bíz reánk az Úr. Ebben a korban a türelem, az alázatosság, a szenvedések békés elviselésének erényét kell gyakorolnunk. A fiatalok között a békét kell elősegíteniünk és az új generációt önzés nélkül előre segíteni élettapasztalatainkkal. Betegségünkben nem szabad csak a magunk nyomorúságaival foglalkoznunk, hanem zokszó nélkül kell elviselni azt, amit Isten gondviselő keze ránk mér. Még több kincset és felelősséget bíz Isten az elöljárókra.*” (Bánk József: Vasárnapok – Ünnepnapok: 339. Old.)

Ennél a pontnál megállítom a fenti gondolatmenetet, mert máris elérkeztünk az első úttévesztőbe. Életünk céljai ugyanis messze túllépnek felelősségünk határain, melyek nem csak elhomályosítják értékítélő látásunkat, hanem elég gyakran lelki vakságot is okoznak. Az ÉLET céljai azonosak, csupán azok elérésében választunk más és más utakat. Olyan szabályai vannak, melyek nem ismerése nem mentesít a felelősség terhe alól. Nyilvánvaló, hogy saját életünkről mindennapjaink, de a vasárnapok folyamán is külön bejáratú véleményeink vannak. Természetesen céljairól és azok eléréséről is. S bár egyik így, a másik úgy vélekedik e téren, ez nem jelenti azt, hogy a szerint is kell értelmezni az

életet. Azt nem mondom, hogy meglátásom a helyes, csupán igyekszem Isten akaratához és a bibliai megállapításokhoz szabni gondolataimat.

Úgy találok, hogy emberi életünknek két fontos célkitűzése van: Isten akaratának teljesítése és tökéletesedésünk. Szerényen figyelmeztettem mindig hallgatóságomat arra, hogy csakis a pap szemével sikerül néznie a valóságot, s ennek köszönhetően ennek bemutatása is csak így sikerül. Az unitárius ember felelőssége azonosul a mindennapi élet kihívásaival és soha nem egyezkedik Istennel, vagy az ő akaratával, mint ahogy esetenként néhány ember ezt várja el tőle. Felelős emberekként vigyázunk útjainkra, s mindenekelőtt úgy, hogy megállunk útvesztőinkben és gondosan odafigyelünk, hogy melyik is lehet az Isten akarata szerint való út. Melyiket választaná ki Isten a számunkra? Úgy érzem, tehát, hogy unitárius utunk a fenti megállapítás értelmében kereshető. Én tudom, hogy Isten szeme mindig vigyáz útjainkra, s ezért nekünk rá kell bízunk azokat. Ez azonban nem zárja ki azt a felelősséget, hogy egyáltalán ne gondoljunk vele. Egyenes úton kell járnunk, mert az igazak útja ilyen.

A **tagadás** akkor válik témává, amikor megelőzően már szoltunk a megtartás felelősségéről, az utak megválasztásának lehetőségeiről, sőt kijelentettük a tévedés lehetőségének bizonyosságát is. Vagyis, olyan megoldásokat keresünk, melyek következtében előbb-utóbb elérkezünk a *gyökerek* esetleges megszaggatásához. Amikor a tagadást szemléljük megtartásunk szemszögéből, akkor első helyre sorolhatjuk az *édesanyanyelv* megtagadását. Ennek nagyon sok írott, figyelmeztető formájával találkozunk a szépirodalmi művekben is. Mielőtt azonban kiemelnék néhány példát az anyanyelv megtagadásával kapcsolatosan, szeretnék rámutatni azokra az enyhítő körülményekként kezelhető, *modernnek* mondható felfogásokra, melyeket tulajdonképpen már az Apostolok Cselekedeteiről írott könyv megfogalmazott: Meglepődtek, és álmélkodva mondták: Ugye ezek, akik itt beszélnek, mindnyájan Galileából valók? Hogyan hallhatja akkor mindegyikünk saját anyanyelvét? (ApCsel 2, 7-8.).

Az erdélyi szórványban élő híveink, de főként azok, akik vegyes házasságban élnek, úgy gondolják, hogy bizonyos többletet hordoznak magukban akkor, ha képesek mások anyanyelvét elsajátítani. Bár tudjuk, hogy akkor ismerünk alaposan egy

nyelvet, ha sikerül azon a nyelven is gondolkodnunk, mégis hiszem, hogy bármennyire gondolkodásunk-érzésvilágunk részévé is válik egy idegen nyelv, édesanyanyelvünk jó néhány hangsúlya és szava azonos rezgéssel hat a lelkünk mélyén található hangokra. Ezt követően megkérdem, hogy ebben az esetben hol kezdődik a tagadás? Természetesen ott, amikor a szóban levő emberek elhatározzák magukat arra, hogy elszakadnak otthonuktól. Salamon Ernő ezt így látja:

„E vidékek szegényeit szavaikkal szólítom,
sok - sok súlyos gondjaik tüntét dalaikkal áhítom.
Kíséröm az életemben, pártfogóm, igaz tanúm,
Örömmönnék engedője, bánatokra jó szavúm,
szép, egyetlen anyanyelvem. Miatta nem megyek el,
Aki elmegy, dadogó lesz, soha már nem énekel. „
(Ma az ember úgy hányódik)

Amennyiben aláúszunk a tagadás mélyebb rétegjeibe, akkor azt is tapasztaljuk, hogy sokan nem csak el szeretnének menni otthonról, hanem e vágy rabjaivá válva készek arra is, hogy eltérjenek minden köteleket. *„Azt tapasztalom, hogy aki a városban komolyan szembekerül az otthoni családi erkölccsel, az többnyire haza sem mer jönni. Aki elzúllott, rendszerint el is tépi a köteleket. Mint, ahogy hátat fordít a falu közösségének az is, akinek a gyermekei nem ismerik az anyanyelvüket.”* (Sütő András: Nők Lapja: 1978, április 1. 30. Évf. 13. Sz.). E tény után következik a szinte elkerülhetetlen beolvadás első napja. Az otthonról elköltözött, köteleit akár ideiglenesen megszagató egyén olyan környezetbe kerül, vagy sodorja bele a vándorélet, ahol nemcsak fennáll a nyelvtagadás veszélye, hanem a vegyes házasság létrejöttével el is kezdődik az. *„Az első, amit az elszármazottokról elmesélnek, sokszor nem az elért pozíció, az autó, hanem az, hogyan gazdálkodott a család az anyanyelvével. Ha valakiről azt meséli az anyám, hogy nem tanította meg magyarul a fiát, ugyanúgy suttozni kezd, mintha egy asszonyról rosszat beszélnek, amikor bünt, vagy titkot sejt.”* (Sütő András: Nők Lapja: 1978. április 1. 30. Évf. 13. Sz.).

Bár sok tekintetben pártfogás alá veszem a szórványban élő híveimet, sőt erdélyi szolgálatom idején nagyon sajnáltam őket a megsokszorozódott, mostoha körülményeik miatt, mégis az édesanyanyelv megtagadása egy olyan pont, ahol nem

juthatok egyezésre azokkal, akik ezt megtették. Hozzám elég közel álló példák bizonyítják, hogy lasan, de biztosan a megsemmisülés malmában vagyunk. Valakiknek, - s ezek közé tartozunk mi is -, időben és állandóan meg kell rángatnunk vészjelző harangjainkat. Nem engedhetjük meg magunknak azt a fényűzést, hogy rokonaink, ismerőseink, falutársaink gyermekeivel, unokáival ne érthessük meg magyar anyanyelvünkön magunkat! Saját gyermekeimet is attól féltettem döntésük pillanatában, hogy idegen országban élökként gyermekeik az adott ország nyelvének megfelelő állampolgárrá válnak.

Hol kezdődik az útvesztés, vagy az úttévesztés?

Tettem fel saját magamnak mindenekelőtt ezt a kérdést. Hol kerülnek embertársaink abba a tévedésbe, hogy nem csak döntően rossz lépésre határozzák el magukat, hanem kötelékeik teljes és maradéktalan megszagatása árán végig járják a tagadás ösvényeit, útjait is? Amennyiben szerényebben fogalmazok, akkor elmondhatom, hogy az Istenben bizakodó ember, aki szülőföldje elhagyására készül saját boldogulása reményében, legtöbbször Istenre bízva útját. Amikor elindul, így szól magában: **Uram, segíts, hogy megtaláljam földi boldogságomat!** Ez a bizalom azt súgja nekünk, hogy igenis megérdemeljük földi életünk során a boldogságot. Amiként esélyünk van a sírásra, a bánatra, éppen olyan lehetőségünk nyílik a boldogulásra is. Szabad utat biztosítunk életünkben annak az érzésnek, mely rövid idejű jelenlétével is igazolja Isten ilyen irányú segítségét, s egyben erőt, hitet, reménységet ad további felelősségteljes cselekvéseinkhez. Ezek után, mintegy levette magunkról a felelősség érzetét, mondják a Zsoltárossal: *Hagyd az Úrra utadat, bízzál benne, mert ő munkálkodik* (37. Zsolt 5.).

A következő érzésvilág akkor éri el a szülőföldjüket elhagyókat, amikor bebizonyosodik, hogy nem hozta meg új helyzetük a hozzá fűzött reményeket. Tulajdonképpen ekkor indul útjára a mélységesen téves gyanúsítgatás, mellyel arra törekednek, hogy másokra hárítsák a történetek okát, illetve rájuk fogják életük kudarcait. Ebből a gyanúsítgatásból sokszor nem marad ki Isten sem.

Miért viszonyulnak, viszonyulunk sokszor mi is hasonlóképpen? Azért, mert, amennyiben életünk nem folyik az általunk megszokottnak mondható mederben, akkor hajlamosak vagyunk arra, hogy embereket, tanítókat és tanításokat, s nem

utolsó sorban egyházunkat hibáztassuk a kialakult helyzetért. Thorwald Dethlefsen ezt így látja: „*Manapság szokás a sorsot kivéteni, és idegenként, leggyakrabban kellemetlenként - szemlélni, megélni. A mai emberből hiányzik a visszacsatolás a saját belső tartalmaira. Ezért aztán nem is kész arra, hogy sorsáért maga vállalja a felelősséget. Minden eseményért a külvilág a felelős: az állam, az egyház, a társadalom, a gonosz anyós, a rossz szülők - a sors előidézőjeként mindenki elővételik, csak én magam nem! Miután pedig a bűnöket másokra kentük, logikusan sorsunk alakítását is másoktól várjuk el.*” (Dethlefsen, Thorwald: *Élet az élet után.*). Gondoskodjon az egyház arról, hogy... és itt sorolhatjuk a kívánságokat. Csakugyan az egyház gondoskodni is akar. Keblére várja és fogadja mindazokat, akik életük nehézségeiben vergődnek, s képtelenek meghozni azt a döntést, amikor végre bekopognak (az unitárius, vagy) valamelyik (más) templom ajtaján. Az egyház gondoskodó szeretete csak akkor képes felvigyázni ezekre az emberekre, hogyha oltalmazó karjai közé hullnak.

Lehet, hogy szórványgondozó lelkészként arra törekszem, hogy szépítsem helyenként a valóságot, bár beismerem, hogy sok esetben a látszat csalatkozásra kényszerít. Nem minden arany, ami fénylik –mondogatjuk, de mégis ennek ellenére kincs marad számunkra minden egyes atyánkfia, aki nyelvében, gyökereikben hozzánk tartozik. Legyen ő határon innen, vagy azon túl.

Az „*elmentek*” nemcsak az itthon-otthon maradtaktól kapták meg többszörösen a megbélyegzést, hanem naponként kínozza őket a távollét, s maga a szórványélet is. Gondoljunk arra, hogy mennyire elmarasztalóan szólunk sokszor rólunk, de gondoljunk arra is, hogy milyen forró szeretettel öleljük meg őket az újabb találkozások alkalmával. Vér nem válik soha vízzé. Bármennyire is haragszunk helytelen, téves döntéseikért, egyszer csak eljön a pillanat, amikor jobban rájuk figyelünk, amikor több gondoskodással viszonyulunk szenvedő helyzetük miatt. Ilyen haragunk mulandó, éppen azért, mert előbb-utóbb megszomjazik a lelkünk, hogy ismét karjaink közé öleljük azokat, akikkel egy gyökérünk van. Thomas Moore fogalmazásában ez a következőképpen hangzik: „*Egy családi ebéden a lélek ugyanolyan éhes lehet, mint a test. Egy bizonyos napon, egy bizonyos helyen a lélek sürgősen megkívánja az olasz spagetti, az indiai curry, vagy a sima*

amerikai hamburger ízét, és színeit. Amíg a test az ételből falatozik, a lélek az ételt belengő kulturális fantáziákat csemegézi. Ez a kultúra részint etnikai, részint kapcsolat saját stílusával, emlékeivel és ízeivel függ össze.” (A lélek rejtelsei: 267. Old.)

Zárszó. Tudom, hogy az eddig elmondottakból kicsendült az elmentekkel történő együttérzésem hangsúlya is. Elismerem, és vállalom. Elismerem, hiszen én is azok közé tartozónak érzem magam, aki elhagyta szülőföldjét és népét, hogy egy nagy ügy, Isten országa ügyének szolgálatába álljon. Vállalom az elmentekkel való együttérzést, hiszen én is olyan helyeken végeztem szolgálatot, ahol többnyire szülőföldjüket maguk mögött hagyott embe-

rek hallgattak engem. Nehogy azt gondolja valaki, hogy könnyű megtagadnunk egy világot, melyben belesírtuk magunkat ebbe az életbe. Azok, akik eljöttünk tudjuk, hogy a lehető legnehezebb dolog sorban megszagatnunk a kötelékeket, jézusi értelemben megtagadnunk szülőt, testvért, rokont, ismerőst a földdel együtt. Tévednek, akik hiszik, hogy új földbe ismételtlen életképesen gyökeret verhet egy felnőtt fa. Sorsuk küzdelem a megmaradásért fokozottabban, mint, ahogy teszik azok, akik maradtak, és akiket továbbra is körül ölel a nagyobb és kisebb testvérek szerető gondoskodása.

Pap Gy. László ■ LELKÉSZ

Ima

Gondviselő Istenünk, megtartó, szerető édes Atyánk!

Áldunk és magasztalunk Istenünk, hiszen öröm és boldogság számunkra minden találkozás, amikor fejet hajthatunk nagyságod előtt és arról az örömről beszélhetünk nyilvánosan, ami szüntelen áthatja életünket, mert te vagy számunkra a gondviselő, aki egyetlen pillanatra sem veszed le rólunk a tekinteted.

Tagadhatatlan, hogy többször is nehéz volt döntenünk a helyes út megtartása mellett, hiszen olyan sok a mindennapi csábítás és olyan könnyűnek tűnik átlépnünk a tiltó határt, ahol azt vallják az életüket ott fecsérő embertársaink, hogy nem szükséges tovább keresniük Isten országának boldogságát. Öröm töltötte el lelkünket, valahányszor sikerült megvetnünk a bűnösök útját és mindig bűnbánatra indít a felismerés, hogy atyai kezeddel mindannyiszor végigsimítottad kétségeskedő lel-

künket, hogy boldogan találjunk önmagunkra döntésképtelennek látszó életünkben.

Jó volt megnyugodnunk jóakarodot vánkosán, mint amikor kimerülten hajtottuk fejünket édesanyánk, drága szülőnk vállára, várva vigaszod reményt osztó szavait. Sokszor szomjúhoztunk áldó szavad után, s mindig meghallgattál, látványosan áldásban részesítettél, mint a gyümölcsöt ontó fát.

Sok ígéret hangzott el felénk életünk során, s ma is alázattal kérjük segítséged, hogy megértsük, elfogadjuk, és teljességgel örömeinkre váljon a jézusi kijelentés, hiszen valóban vágyunk Isten országára, melyről tudjuk, hogy már régóta közöttünk van.

Nevednek legyen dicséret és dicsőség most és mindörökké. Ámen.

Pap Gy. László ■ LELKÉSZ

Pillanatképek az erdélyi magyar családok életéből

A Zsakó család levelei 1915, 1925, 1935 évekből

Nagyapámék (Zsakó István 1882-1966) heten voltak testvérek, Kolozsváron nőttek fel gondoskodó, szerető családban, és mindvégig közel álltak egymáshoz. Ennek a generációnak nehéz sors jutott. A világháborúk és Trianon árnyékában az erdélyi magyar családokra bizonytalan jövő, megaláztatás, üldöztetés várt. A megpróbáltatások kiolvashatók a fennmaradt levelekből.

Az 1915-ös év levelei a háborúról szólnak

Az Unitárius Közlöny megemlékezett harcban álló híveiről. 1915. októberi számában ez olvasható: „Négy Zsakó fiú, Zsakó István kúriai bírónak négy katona fia szolgálja a hazáját. Dr Zsakó Andor erzsébetvárosi törvényszéki bíró, mint a 21. népfelkelő ezred hadnagya 1914 augusztusában a halici ütközetben vett először részt. Azután végigküzdötte a kárpáti harcokat, s a legfelsőbb dicséző elismerésben részesült. December 25-én Duklánál orosz fogságba került, s Kelet-Szibériában Nisne-Udinszkban van. Dr Zsakó István dicsőszentmártoni kórházi főorvos előbb, mint a 11. draganyos ezred, utóbb, mint egyik huszárezred ezredorvosa állandóan az északi harctéren teljesített odaadó, buzgó szolgálatot. Zsakó Gyula és Zoltán a legutóbbi időkig Nagydísznódon a tüzérségnél voltak kiképzés alatt.”

Ez az év azzal a szomorú hírral kezdődik, hogy az otthoniak tudomására jut, hogy Zs. Andor fogságba esett, és hosszabb ideig nem fogják viszontlátni. Reménykedtek, hogy karácsonyra szabadságra hazajön, de azt, hogy még 6 éven keresztül nem fogják őt látni, senki nem hitte.

Felesége nehezen kap hírt felőle, napjai bizonytalanságban aggodalommal telnek.

Július 29-i levelében ez áll „... Andor írt május

6-i kelttel, de szegény akkor is még csak remél lapot tőlünk, mert nem érkezett hozzá semmi.”Nem megy másképpen, mint türelemmel lenni és bízni Istenben, aki őt a távolban sem fogja elhagyni.”

Aranka, Mikó Lőrincné két gyermekével marad Kolozsváron, kapja a drámai hírt, hogy férje megsebesült, és orosz fogságba esett. Pár hónappal később a levelek szerint „Lőrinc írt Arankának, hogy sebéről a kötést már levették, pár nap óta sétálhat is...”

Zs. István ezredorvos Bessarábiából a frontról:beoltattad magad cholera s typhus ellen többször is? Itt 9 napja megint lövészárkokban lakunk. Dolgom elég sok van. Csúnya esős időnk van.”

A Zsakó szülők Bokaji birtokukon gazdálkodnak „A lovakat rekvirálták s kell, hogy vigyük febr. 3-án Dévára, és ezután ökrös szekérrel, vagy csak gyalog járhatunk. Hogy megfizetik-e az árát, s ha igen mikor? Nem tudjuk..”

November 4-i levelükben írják: „A Maros már befagyott, s a szőlő elfedetlen, a szalmánk pedig a Maroson túl. Soha ilyen korai télre nem emlékszem. A szőlő elfödését az állandó rossz idő miatt nem végezhetjük el, s a Maroson túlról a szalmát nem hordattuk be, sőt a becsomagolt almát sem küldhettük el.....Amerre nézünk, baj van, s mindenkinek csak egy vágya van: a háború vége...”

A fogságba esett Zs. Andor neje írja.

„Aranka sógornőmmel sokat gondolkozunk, hogy bútorainkat nem kellene-e Erzsébetvárosról apósomék üres kolozsvári lakásába hozatni? Hiszen az a remény, hogy a közeljövőben otthonunkba visszatérhessünk, lassan eloszlik. Félünk a betöréstől, vagy hasonlótól, de főleg a románoktól, akikben egyáltalán nem bízhatunk.”

...” ...Kérded édes Sárrikám (sógornője Jancsó Ödönné), hogy kapok-e segílyt? Beadtam rendben a folyamodványt, de visszautasították, mert Andor

állami hivatalnok, s ezeknek hozzátartozói nem kapnak segítyt. .Egy jogi lapban azt olvastam, hogy júniusi rendelet alapján az állami hivatalnoknak is, ha fogságba esett, az egész fizetést kell kiutalni. Én ezt is megfolyamodtam, de erre még nem kaptam választ.” „... Ebben az évben Emmy semmit nem főzött be, mert az emberek nem tudják eléggé magasra emelni a gyümölcs árakat! Legalább alma lenne elég!”

„... Minden nap, minden órájában kérem a jó Istent, hogy végét vesse már a rémes időknek, mert belefárad az ember a folytonos nyugtalanságba. Nincs család, kit érzékenyen ne érintene a háború”

„...Nem marad más hátra, mint várni és türelni...”

Az ő születésnapjára küldött levélben ez áll „Szívemből kívánom, hogy a következő születésnapodat a mi jó Andorunkkal együtt csendben és békességben Erzsébetvároson érhesd meg és a mostanira kívánok neked egy Oroszországból jövő jó hírt, emellett egészséget és igen sok türelmet, hogy ezt a szomorú időt elviselhessed.. „

Az 1925-ös év levelei a bizonytalanságról üzennek

A család még Erdélyben lakik, a leveleket Kolozsvár – Kőhalom – Dicsőszentmárton – Marosújvár – Bokaj helységeken keltezik, de Budapestre is megy posta: Zsakó Gyula jogot tanul, és a bíróságnál állást kap.

Zsakó Andor 1921-ben 7 év után hazakerült a hadifogságból, Kőhalmon a bíróságon tudta folytatni ügyvédi tevékenységét, és megszületett fiúk, Andorka, aki ekkor már 3 éves.

Január 1-én írják Kőhalomból: „Az ünnepeket csöndben töltöttük, Karácsony estéjén Andorka roppantul örült a szép karácsonyfának és a kapott sokféle játéknak és könyvnek. Folyton beszélt és magyarázta a látottakat. Éjjel fölbredt egyszer és játszani szeretett volna. Az ünnep másnapján itt volt az olthévízi unitárius pap és istentiszteletet tartott a szász iskola egyik termében, Délben nálunk volt ebéden. Január elsejétől megváltozott a bíróságok területi beosztása, és mi még 3 községet kaptunk, úgy hogy most 30 községünk van. A tábla székhelye Brassóban lesz.”

Ugyanakkor fontolgatják a költözést „Gondolkozunk, és sokat beszélünk arról, hogy mit tegyünk

a jövőnk érdekében, de bizony igen nehéz elhatározni valamit, Az itteni viszonyokkal sehogy sem vagyunk megelégedve, de legalább jó lakásunk van, és anyagilag már kezdünk rendbe jönni. Most az a kérdés, hogy a változtatás miféle előnyöket jelentene számunkra. Úgy látom, hogy a Kolozsvárra való bejutás talán nem olyan egyszerű dolog, mint ahogyan gondolni lehetne, de ha talán sikerülne is, óriási költséggel újabb adósságcsinálással járna, nehezebb lenne a lakáskérdés az itteninél, s a hivatalban újra csak a munka tömege várna rám...”

Szeptember 6-i levelükben már határozottabban írnak: „Kőhalomban nincs szándékunk maradni, s emiatt mindenhol érdeklődünk, hogy mikor Andor pályaváltoztatását jónak látja, felcserélje állását jobbal. A kimenetelről is gondolkozunk, nagyon vonzanak Anyámék, viszont itt tart vissza az itteni rokonság, és nagyon szeretett hazánk: Erdély, Nem tudom még, hogyan döntünk.”

A levelekben szó esik a repatriálás keserű oldaláról. Egy ismerős írja január 15-én. „A pesti életet nem tudom megszokni, talán azért, mert nincsen megfelelő lakásunk. Nagyon messze vagyunk a várostól egy tisztviselői telepen, csupa Erdélyből és Felvidékről menekült családok között, de olyan nyomorult kis lakásban, ami talán munkásoknak épült. Meszelt falak, súrolt padló, kis vaskályhák szénfűtésre, kormos levegő, ha esős az idő, feneketlen sár, ha száraz, akkor araszos por, egyszóval lehetetlen körülmények között élünk. - Ezelőtt egy más telepen laktunk 2 kis szobában, most ősz óta vagyunk itt dupla lakásban, amelyet egy ajtóval összekötöttünk, de így a négy szobában is oly szűken, hogy bútoraink nagy része a padláson van, és ott tönkre is fog menni. Az az egy jó, hogy Péterékkel együtt vagyunk, s még 2 rokon családdal. Azt nem tudom megszokni, hogy semmink sincsen itt-hon, ha be is akarjuk szerezni, nincs hol tartani, hanem üzletből élünk napról napra.”

Zsakó István Dicsőszentmártonban a Téboldában főorvos, 3 gyermekes családapa. 1925-ben a családi levelezésben a kis Líviért aggódnak. Március 4-én írják „Pistáékat nagyon sajnálom, biztosan tudod, hogy a kis Lívia skarlátban van. Elég súlyos eset, és már negyedik hete beteg” Március 18-án jön a jó hír: „Kis Líviát tegnap hoztuk haza Reméljük, hogy teljesen rendbe fog jönni”

Zsakó Zoltán, a legfiatalabb testvér ebben az

évben nőszül, Zoltán és Böske (mindketten banki alkalmazottak a kolozsvári Erdélyi Bankban) házasságkötése körüli dolgokkal foglalkoznak a levelek. Zoltán nővérei segítik az új pár háztartásának indulását „Böske valószínűleg bútort nem kap, a lakóktól nem lehet visszakapni a bútorunkat, és így azt gondoltuk, hogy egy fél évnyi házbérről lemondva talán a legszükségesebb bútorokat megvehetnénk nekik nászajándékba. Egy ágy, egy külön sodrony, egy sifonér, egy éjjeli szekrény. Egész szababereendezésre gondolni sem lehet, mert az rég sokba kerülne”.

Zoltán írja: „magunkról írva pár sort, február 28-án polgári, március 1-jén egyházi esküvőt tartottunk. Ürmösi volt a pap, és elég jól beszélt.... már hajnalban elindultunk Kőhalomba, kora délután érkezünk meg. 10-én berándultunk Brassóba, 11-én este 11-kor indultunk Andoréktól és Enyeden keresztül dél felé megérkeztünk Torockóra, szombaton hazajöttünk. Innen kirándultunk 3 napra apósomékhoz, és végül két napot töltöttünk itthon szabadságunkból.”

Bokajban, ahol a szülők gazdálkodtak, a 7 testvér próbálja átvenni a szerepüket. Augusztus 25-én írják: „A bokaji gazdaság rosszul jövedelmez, e mellett a múltkor is írta Lenke, hogy nagy kellemetlensége volt, mert a kertünkben legettetnek a falusiak, a Maros felől bejönnek, egy gyerek kalapját elvettette a béressel, hogy megtudja ki volt, akkor a gyerek apja, vagy gazdája azt mondta a béres cseléd előtt, hogy a gyermek rosszul csinálta, mert egy bottal jól fejbe kellett volna üsse a kisasszonyt. Lenke a csendőrségnél feljelentette, erre ők mindent tagadnak, és még a családja és a béres „nem emlékeznek biztosan” mit mondott az ember fenyegetésképpen. Ilyen viszonyok közt igazán az egyetlen megoldás volna az, hogy a birtokot bérbe adni, vagy eladni, mert látni való, hogy ott nem tűr meg a nép senki urat, főleg nem magyart”

„Bokajban vagyunk, A Kurpesen látott kövek ide érkeztek, - t.i. a patak kiöntött és az ár lehozta. Roppant nagy felhőszakadás okozta azt, hogy a nagy patak a gabonás pincéjét megtöltötte vízzel, még most is van benne ½ méter iszap és kb. ¼ méter víz.”

Kolozsvárról december 27-én írják: „Itt a hirtelen esőzés nagy árvízkárokat okozott, biztosan Bokajnál is kiöntött a Maros, mert most még az 1913-

i árvíznél is nagyobb volt, s akkor is az istállóig ment a víz. Furcsa ez az időjárás, hol enyhe, hogy nyári, hol hidegebb, így még várható az árvíz.... Olyan nehéz a helyzet a bokaji dologgal is, Lőrinc úgy hallotta, hogy újabb kisajátítások lesznek.”

Az 1935-ös év változásai

1935-ben a hét Zsakó testvérből már hárman „kijöttek” 1 Budapestre, és a fiatalabb generáció is zömmel itt tanul. Az Erdélyben maradt testvérek Kolozsváron, egymáshoz közel laktak. A Budapestre való áttelepülést Zsakó Gyula kezdte, aki itt végezte a jogi egyetemet. István 1927-ben nagy szerencsével elnyerte az Angyalföldi Elmegyógyintézet igazgató főorvosi pályázatát. Andor a folyamatos zaklatások miatt 1927-ben kénytelen felmondani bírói állását, megpróbál Erdélyben munkát találni, végül a kijövetel mellett dönt. 1930-ban kap kinevezést a Pestvidéki Törvényszéken 487 pengő havi fizetéssel és szolgálati idejének beszámításával.

Megrítokultak a levelek, a továbbiakban ifjabb Zsakó Andor (ekkor 13 éves) naplóját és emlékeit idézzük.

Zsakó Andor írja „Február 4-én volt a félévi bizonyítványosztás, és február 15-től egy új cseléd-lányt fogadtunk: Terit. ...Mint minden évben, mióta Budapestre költöztünk, ezen a nyáron is keresztanyámnál nyaraltam Szegeden. Ezen az 1935-ös évben utaztam először a gyorsvonaton, tehát kíséret nélkül. Ebben az évben Budapesten drága volt a gyümölcs, 1 kg barack ára 70 fillér volt, ez volt a legolcsóbb, de Új-Szegeden, a keresztanyámék ház körüli kertjében lévő barackfáról annyit ehettem, amennyi meg nem ártott.

Édesapám a hivatalból sok munkát hozott haza, mert a jövedéki perek egyre szaporodtak, és így édesapám munkája is. Tárgykörük a „pestvidéki”, tehát a közeli északi országhatáron, a cseh határon át-csempészett árú, pl. szaharin, és hasonló áruval tűzkövel foglalkozók megbüntetésére, mely elég sablonos dolog volt, de időrabló, így a jövedéki perek úrlapjának kitöltésénél édesanyám is segédkezni tudott.

Az elszakított országrészekkel való kapcsolat diákkoromban egyik fő témája volt a beszélgetéseknek családjunkban és a hozzánk jövő vendégeink között is. Minket főleg az erdélyi dolgok érde-

keltek. Ilyen volt a Torockói magyarság megsegítésére alakult „Crbis – vállalat”, mely az odairányuló idegenforgalmat kívánta elősegíteni. Pap Domonkos író és Csontos színművész közreműködésével Torockói vonatkozású filmen dolgoztak, és torockói sorsjegy kiadásán. -

Az erdélyi fiatalok közül sokan tanultak itt Magyarországon középiskolában és egyetemeken, ezeknek anyagi támogatására szervezett közadakozások, gyűjtések folytak. Az erdélyi fiatalok támogatását és főleg ezek nyugati kül-országokba való továbbtanulását segítette az úgynevezett „Gondviselő Társaság”. A társaság tagjai, így édesapám is rendszeres tagdíjat fizetett, melynek felhasználása a fenti nemes célt szolgálta. A Gondviselő Társaság támogatásával tanult Mikó Imre kolozsvári unokatestvérem is Párizsban.

Mindenki mozgott, keresztanyámék Debrecenbe költöztek. Zsakó Gyula bácsi is ősszel költözött családjával az Olaszfasori lakásából Kiskőrösre, ahol elnyerte a járásbírói elnöki állást. A hivatali előrehaladás csak vidéki állás közbeiktatásával volt lehetséges ebben az időben, de édesapám már nem vállalkozott ilyenre, mert egészségi állapota és magas kora nem tette ezt lehetővé.

Karácsonykor, mint mindig hármásban voltunk. A cselédet elengedtük nagynénjéhez karácsony este elment hozzá és első nap délutánján tért vissza. „Így egészen nyugodtan, kedélyesen voltunk. Úgy is keveset lehetünk együtt, annál kellemesebb volt tehát a zavartalan ünneplés” írta édesapám Gyula bácsinak. Másod napján délután, szókat szerint Pista bácsiékhoz, Angyalföldre mentünk István napot köszönteni.”

Nagybátyám Guszti bácsi (Gratz Gusztáv, 1935-ben ellenzéki országgyűlési képviselő) április 28-án Genfben járt, és érdekes beszélgetést folytatott Mussolini egyik bizalmas emberével, aki igen erő-

sen hangoztatta, hogy az olaszok semmi esetre sem fogják megengedni, hogy Németország Ausztriát megkaparintsa, inkább ők masíroznak be oda. Különösen érdekes volt számomra az, hogy az olasz szerkesztő szerint Mussolini álláspontja az, hogy Ausztriában mielőbb keresztül kell vinni a restaurációt, és ezután a Magyarországgal való perszonális uniót. Bizonyos bizonytalanságot nyilvánított a jelenlegi (Gömbös) kormány német barátsága miatt, és szinte fenyegetőleg mondotta, hogy Magyarországnak választania kell a németek és az olaszok között, és ha Németországgal megy együtt, vessen magára, mert el fog pusztulni.

Nagybátyám június 26-án Bécsben járt, és bejutott Schmitz polgármesterhez, aki sokat beszélt az osztrák politikai helyzetről. Szerinte baloldali veszély nincsen, a munkások nyugodtak. A 18-26 év közti munkások még eléggé vörösök, meglátszik rajtuk a szocialista szellemben való nevelés hatása, a fiatalok már más szellemben nevelődtek fel. A nemzeti szocializmus szerinte epidémia, mint a kolera, és bizonyos idő múlva magától el fog múlni.

Gusztai bácsi érdekes dolgokat hallott Németországról. Barátai szerint a Hitlerért való rajongás megszűnt, de befolyása nagyon erős, a tömegekre támaszkodik. A német intelligencia hallatlanul szenved, és tűrhetetlennek érzi az állapotot. Ebben van bizonyos hasonlatosság Németország és Oroszország között. A német lapokból teljesen hamis képet lehet kapni a valóságos helyzetről...”

A hét Zsakó testvér (Zs. István és Székely Teréz gyermekei): Andor, Sárka (Jancsó Ödönné), István, Aranka (Mikó Lőrincné), Gyula, Lenke, Zoltán.

Levelezésüket ifjabb Zsakó Andor összegyűjtötte, feldolgozta és elhelyezte az Országos Levéltárban „Zsakó család” címmel P1937 jelzet alatt.

Csorba Zoltánné Váry Katalin

Interjú

„De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.” (Ézsaiás 40,31)

A Bartók Béla Unitárius Egyházközség húsvéti legátusa Bálint Imola volt, akivel Orbán Emese, a gyülekezet gondnoka beszélgetett hivatásról, hitről és életvezetésről.

O.E. : Mi volt az a pont az életedben, amikor eldöntötted, hogy teológiát tanulsz?

B.I. : *Ez az út felcseperedésem minden pillanatában velem volt, úgy kristályosodott folyamatosan, hogy nem is tudatosítottam magamban, csak olykor-olykor felütötte a fejét... Az olvasók, hogy megérthessék, mit is takar ez az árnyalt mondat, felvázolom e hosszú út mérföldköveit, a meghatározókat, a példamutatókat.*

Alig töltöttem be az ötödik életévemet, amikor a százlelkes kislelkes egy fiatal lelkész házaspár érkezett a tölem két évvel fiatalabb kislányukkal. Név szerint említve őket, a Sipos család: László, Mónika és Borbála. Már az első találkozásunk alkalmával „szövetség” kötöttünk Borival, összenőttünk az évek során, náluk – a paplakon is, az asztaluknál étkeztem, ami egy hagyományörző kislelkesben tilos volt egy gazdaember lányának –, és nálunk töltöttük minden szabadidőnket. Így beleláthattam a lelkészi pálya szépségeibe, de nehézségeibe egyaránt, „beavattak”, tőlük mindig őszintén hallottam az egyházzal kapcsolatos tényekről, és közelről tapasztalhattam meg egy női és egy férfi lelkész működését, különbözőségét. Velük és általuk, így ragadott magával a közösségszeretet, a rászoruló és a betegek felé irányuló nyitottság, és az élettörténetek megismerésének vágya.

A szüleim egyházközelemben emberek, mindig is próbálták vallásos életre nevelni. Ez volt az előbb leírtaknak a továbbmozdítója. Emiatt is indultam Székelykeresztúr irányába, a Berde Mózes Unitárius Gimnázium árnyékába, elszakadva a falubeli kortársaktól, akik mindannyian Székelyudvarhelyt tűzték ki célul a tanulmányaik folytatására. Az unitárius gyermektáborok, a konfirmandus tábor és az ODFIE (Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egyet) ifjúsági rendezvényei mind-mind erősítették bennem ezt az útírányt.

A leírtak summázataként elmondhatom, hogy a döntésemről egy biztos pontot, időpontot megjelölni nem tudnék. Ugyanakkor, még mindig erősen él ben-

nem az, amikor a középiskolai, majd az egyetemi felvételi előtt vívódtam önmagammal, amikor csak két kérdés körül forogtam: „Tényleg képes vagyok rá?”, „Valóban elég lennék teológiai hallgatónak?”.

O.E. : Miben változott a hited azóta, hogy elkezdted unitárius lelkésznek tanulni?

B.I. : *Röviden, megerősödött bennem, hogy a jó Isten a mi gondviselő Atyánk. E tulajdonsága által kijelenthetem, hogy akkor és ott viselte gondom, akkor szólt közbe, akkor mutatott utat, amikor minden a legkilátástalanabbnak mutatkozott, és a legtanács-talanabban álltam egy-egy helyzetben.*

O.E. : Melyik bibliai szereplő történetével tudsz a leginkább azonosulni? Miért?

B.I. : *Én Sámuel, az ő történetét említeném meg. Bennem volt az elhívás, azzal cseperedtem fel, csak később tudatosult. Sámuel sem értette meg elsőre a jó Isten szavát, Éli pap figyelmeztette arra, ha még hallja, hogy Valaki a nevében szólítja, csak mondja azt: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!” Ebben tudom felfedezni a jelentős hasonlóságot.*

O.E. : Hogyan látod az unitárius gyülekezetek jövőjét, szerinted nehezebb-e a közösségépítés napjainkban, mint előzőleg?

B.I. : *A meglévő, még elég hiányos tapasztalataimból kiindulva állítom, hogy a mostani közösségi vezetőknek nincs könnyű dolga. A mai ember figyelme, érdeklődése több irányba oszlik, dönteniük kell a*

prioritásaik alapján, éppen ezért az egyháznak is „fel kell venni a versenyt”, meg kell fogni a szabadi-dejúket, bár nem sokkal rendelkeznek...

O.E. : Hogyan tudja szerinted egy gyülekezeti tag a legjobban támogatni a lelkészek, szolgáltatók munkáját?

B.I. : Pár elcsépeltnak tűnő, de mégis kulcsfontosságú fogalmat jegyeznék meg, amelyek véleményem szerint, nem hiányozhatnak egy lelkész-gyülekezet kapcsolatból, ami tulajdonképpen egy egyenlő, munkatársi viszonyt is takar: alázat, őszinteség, megértés, bizalom és **tisztelet**.

O.E. : Mit tanultál meg gyakorlatban a hitről, amit a könyvekből nem lehetett volna?

B.I. : Ha belegondolok, az őseim, valamint a tőlük látott élő hit jut eszembe. Faluhelyen még részese lehettem a hagyományok megőrzésének, amikor a környezetemben élők bizonyos szokások által fejezték ki a vallásosságukat. Ezek a megnyilvánulások annyira belém ivódtak, hogy helyzet adtán még ma is ösztönösen gyakorlom. Megnevezvén párat, kiemelem, amikor nagyszüleim mind a mezei, mind az otthoni munkájuk közben, a déli haragszóval együtt levették kalapjukat, letették a szerszámot, összefogták a kezüket, és leültek megpihenni. Ugyancsak, ha indulóban voltak valahová, és megszólalt a harang, bármennyire is siethettek, az otthont nem hagyták el, amíg az el nem halkult. Rossz idő közeledtével nem szabadott énekelni, sem fütyülni, hanem behúzódva a szabad ég alól, csendben, imára kulcsolt kézzel várni kellett. A mindennapi munkát ajkukon a jó Isten nevével kezdték és végezték. Hitték, hogy az Ő akarásával sikerül bármilyen megterhelő feladat. Ezt a hitet láttam, érezkelhettem, amelyekhez nem kellett szakkönyvek.

O.E. : Mi a legnagyobb örömed a szolgálatban vagy a hitéletedben?

B.I. : Igazi öröm, ha az ünnepi szolgálatok (légáció) által, légátusként élettörténeteket hallhatok, elbeszélgethetek az adott gyülekezet tagjaival, s majd hozzájuk szólhatok, hirdethetem az örömeimet. Ezekből töltekezem a hétköznapiakban, egy szépkorú hölgy kézfogásából, egy kisgyermek őszinte mosolyából, a gyülekezet befogadó szeretetéből, a tőlük halott sorsokból, életutakból. Mindezek által, örömem, hogy unitárius lehetek, és hogy kijelenthetem, van emberi jószág.

O.E. : Ha egyetlen bibliai szereplővel kávézhatnál egy órát, kit választanál, és miről beszélgetnétek?

B.I. : Én legszívesebben Pál apostollal beszélgetnék, mivel ő sokféle ember, sokféle kultúrát megismert, különféle élethelyzetekben helytállt. Tulajdonképpen ezeket, a missziós útjait hoznám fel fő témának, valamint megtéréséről is kérdezném, hogy milyen érzések, gondolatok kavargtak benne, amikor keresztényüldözökből a keresztények felvirágoztatójává vált.

O.E. : Ha egy gyülekezetet úgy kéne leírnod, mint egy kertet, milyen növények lennének benne?

B.I. : Mindenképp mezei virágokra gondolok, több színben pompázó, különböző szirmú, nagyságú, törékeny virágra. Vadrózsa, sáfrány, kamilla, margaréta, gyermekláncfű, mezei zsálya, pipacs, kankalin. Rengetek különböző tulajdonsággal rendelkeznek, valamiben mások. Gyomtalanításnál is megszúr egy-egy gyomnövény, de a végén, amikor már szép az én szeretett, kis kertem, akkor nem bánom azt a munkát, azt az időt, amit ráfordítottam.

Elárulom, van egy közös bennük: mind-mind **virágok**, teremtmények.

O.E. : Ha egy ígét kéne választanod, mint „jelmondat” az életedre, melyik lenne az, és miért?

B.I. : „...ne aggódjatok életetekért, hogy mit egyetek, se testetekért, hogy mibe öltözködjetek, mert több az élet a tápláléknál, és a test a ruházatnál. (...) Inkább keressétek az ő országát, és ezek ráadásaként megadatnak majd nektek.” (Lk 12,22–23.30)

Emberi életünkben jelentős időt aggodalommal töltünk. „Mit vegyek fel a holnapi eseményre?” „Miből fogom kifizetni a lakbért?” „Vajon nehéz tételt húzok majd a vizsgán?”

Ehhez hasonló kérdések megfordulnak bennem is nap mint nap, igazi stresszforrást jelent. Ilyenkor elfelejtem, hogy van egy Gondviselőnk, akihez fordulhatok, ha hálás vagyok, ha tanácstalan vagyok, vagy ha épp választ várok a kérdéseimre. Hiszem, hogy Ő majd eligazítja utamat, segít, még ha nem is veszem észre. Tennünk kell érte Őt keresve, neki tetsző életet élve, és aggodalom helyett hittel, benne bízva. Ő tudja, hogy „elég minden napnak a maga baja”.

Hiszem, hogy minden napra csak annyi teherrel ruház fel, amennyit el is tudunk viselni, megoldani, megvalósítani.

Köszönjük Imolának a szolgálatát és őszinte válaszait, tanulmányaihoz sok sikert kívánunk, életét pedig kísérje Isten áldása egy eredményes, hitben gazdag és az egyházunk javát szolgáló úton.

Budapest, 2025. 05. 15.

Orbán Emese ■ GONDOK

Rigó Rezső meséje

A fényes, fekete tollú, sárga csőrű, fekete rigó, vidáman keresgélte a bogarakat, rovarokat, gilisztákat a kicsi fenyőfa körül.

Naponta visszajárt, visszarepült, tetszett neki a kedves, „gömbölyű” fenyőcsemete.

A fenyő először észre se vette, néha búslakodott, hiszen messziről került ide, erre a lapos, hegyek, dombok nélküli világba. Sokszor álmodott a friss levegőjű, kedves szülőhelyéről, a Hargitáról, ahol „válni lehet” a levegőt, annyira friss, annyira tiszta és hideg is.

Régen elkerült onnan, még kicsi volt, de halványan emlékszik, hogy egy autó csomagtartójában utazott testvéreivel együtt. Többen utaztak, hozták őket, aztán néhányukat odaajándékozták egy bácsinak, aki éppen arról a helyről származik, majdnem ott született, ahol az ő szülőföldjük van.

Egy páran együtt maradtak és egy kedves kertbe kerültek, sajnos csak ő maradt életben.

Nem volt könnyű megélni, hiszen sem a talaj, sem a levegő, sem a hó nélküli világ nem volt az igazi, – nem is tetszett a fenyőcskének.

Teltek múltak az évek, lassan-lassan megszokta, megkedvelte új „házját”, bár álmában sokszor látta rokonait, akik mint valami katonák, sorba állva, domboldalak, hegyes lankák vidékein, vigyázták az erdő lakóinak álmát.

Itt az új hazában, idén tavasszal, kellemes meglepetésben volt része. Egyik reggel, még harmatos volt a frissen kizöldült fű, amikor meglátott egy fényes, fekete tollú madárkát, mely közeledett feléje.

– Szervusz, hát te ki vagy?

– Rigó Rezső vagyok, itt lakom a szomszédban egy öreg fenyő szomszédságában. Mikor megláttalak, arra gondoltam, eljövök hozzád.

– Jól tetted, – szólt a fenyőcske, egyedül vagyok, kicsi vagyok, ágacskaim még nem bírnak el egyetlen madárkát se, így nem is énekel nekem senki 😞

– Szomorú vagyok, mert amikor megszülettem, sok-sok testvérem volt és rokonaim és tavasz eljövte után, minden nap hallottuk a madárkák hangját. Egyik szebben trillázott, mint a másik.

– Én is tudok énekelni – mondta Rigó Rezső, szoktam is, bár testvéreimmel néha veszekszünk,

hogy ki énekeljen hangosabban, ki halkabban.

– Örülnék, ha nekem énekelnél – mondta a fenyőcske, de ki se kellett mondja, a rigó hangosan trillázni kezdett, olyan gyönyörűen, hogy csodájára lehetett járni.

– Szépen énekelsz – ki tanított?

– Hát azt nem tudom, de mikor kicsi voltam, szüleim minden nap énekeltek, mikor a kukacokat, gilisztákat meghozták, mi ettünk, ők énekeltek.

– Jó nektek 😊 – az én szüleim nem énekeltek, de a közelünkben, a nagyok ágain madárkák üldögéltek és sokszor énekeltek.

– Ne szomorkodj, – szólt Rigó Rezső, minden nap eljövök és éneklek, hogy ne búsulj. De miért is szoktál búslakodni?

– Tudod, sokszor vagyok szomorú, mert a testvéreim a családom nincs itt. Tudom, itt is élnek fenyők, kicsik és nagyok, itt is sokan vannak, de messze tőlem. Itt nem látok erdőt, hegyet, nem hallok a patak csobogását, a juhászok csaholását, mikor védik a juhokat és báránykákat.

– Hol laknak a báránykák? – kíváncsiskodott a rigó.

– Tavasztól őszi az erdőn laknak, ott ahol sok a fű, legelhetnek kedvükre és csobog a kristálytisza patak, ahol ihatnak.

– Szeretném látni őket – mondta a rigó.

– Könnyen láthatod, van szárnyad, messze tudsz repülni, határokon át és eljuthatsz a szülőföldemre is. Neked jó, én csak gondolatban, álmaimba megyek haza.

– Ne búsulj, eljövök holnap is és minden nap egészen ősziig.

Megörült a fenyőcske a kis, fekete tollú madárkának, melynek hangja oly csodásan szólt, hogy mindenki megcsodálta, aki hallotta.

Örök barátság kötöttet, Rigó Rezső a fényes tollú fekete rigó, naponta leszállt a fenyőcske mellé, – hogy beszélgettek-e azt nem tudom, de minden nap látom őket az ablakból.

2022. május 5.

Spáda Ildikó

1). BUDAPESTI BARTÓK BÉLA UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG

Április 18-án, 17 órai kezdettel a nagypénteki áhítatunk keretében elhangzott az **Unitárius Passió**, a Budapesti Unitárius Kórus előadásában.

Április 20-21-én, Húsvét mindkét napján Úrvacsorával egybekötött ünnepi Istentiszteletet tartunk. Ünnepi legátus szolgált gyülekezetünkbe **Bálint Imola** II. éves teológiai hallgató személyében, aki Székelyudvarhelyen született, Firtosváralján nőtt fel, a székelykeresztúri Berde Mózes Unitárius Gimnáziumban érettségizett, és 2023-tól a Kolozsvári Unitárius Teológia hallgatója.

Május 4-én, vasárnap Anyák napja alkalmából az Istentiszteletünk keretében **Fodor Ilka Borbála** énekművésznő előadásában hallhattuk Gabriel Fauré impresszionista francia zeneszerző tavaszi dalait: Nell (Ő, Nell) Apres un Rêve (Egy álm után) Au bord de l'eau (A patak partján) Chanson d'amour (Szerelmes dal). Zongorán kísért: Szócs Kristóf zongoraművész.

Május 11-én, vasárnap a Bartók Béla Unitárius Futókör tagjai részt vettek Budapesten az EU-s futáson. A versenyt annak alkalmából szervezték, hogy Magyarország 21 éve csatlakozott az Európai Unióhoz. Tíz versenyzőnk összesen 133 km-t teljesített: 3 fő 21 km-t, 2 fő 14 km-t, 5 fő pedig 7 km-t. Gratulálunk futóinknak kitartásukért!

Május 17-én, szombaton a HolddalaNap formáció „Felefele énekek kertje” című koncertjére került sor templomunkban.

A HolddalaNap dalait mélyen átítatja a szakralitás. Zenéjük és dalszövegeik megidézik az Istenkeresés folyamatát, a mély vágyakozástól a boldog reménységen át egészen a beteljesülésig, amikor is ott találjuk magunkat Isten lábai előtt. A koncerten magyar népzenei s régizenei feldolgozások, s saját szakrális dalok csendülnek fel a muzsika és a rítus szakrális összhangjában.

2). BUDAPEST NAGY IGNÁC UTCAI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG

A Budapesti Unitárius Egyházközség 2025. január és május közötti időszakának eseményeiről szóló beszámolónkban szeretnénk átfogó képet adni azokról a lelki, kulturális és közösségi programokról, amelyek ebben a félévben gazdagították gyülekezetünk életét. Az alábbiakban összegyűjtöttük mindazokat az alkalmakat, kezdeményezéseket és közös élményeket, amelyek a közösség összetartozását, a hit megélését és a folyamatos megújulást szolgálták.

Utazz velem – Gyülekezeti Világjáró Estek

Az év első felében négy alkalommal is sor került az „Utazz velem” sorozat inspiráló, közösségi estjeire, ahol különleges úti élményekkel gazdagodhattunk.

- Január 24. – Mezopotámia Cseh Zsombor világotutazó, idegenvezető vetítésének és mesélésének segítségével utaztunk el Mezopotámiába, bepillantást nyerve az ókori civilizációk világába.

- Február 28. – Kuba Szintén Cseh Zsombor kalauzolt el minket Kubába, ahol a karibi életérzés, a helyi kultúra és történelem elevenedett meg a képek és történetek által.

- Március 28. – Mexikó Márciusban a sorozat házigazdája, Elekes Attila André vitt el bennünket Mexikóba, ahol a színes kultúra, a gasztronómia és a helyi hagyományok kerültek a középpontba.

- Május 23. – Patagónia Májusban Eröss Rebeka pszichológus, utazóval utaztunk Patagóniába, ahol nemcsak a táj szépsége, hanem az utazás lélektani oldaláról is szó esett.

Ezek az alkalmak nemcsak földrajzi, hanem lelki-szellemi utazásra is hívtak, lehetőséget adva a közösségi élményre és a világ sokszínűségének megismerésére.

Bibliaórák

Rendszeresen megrendezésre kerültek gyülekezetünk bibliaórái, amelyeket dr. Czire Szabolcs vezetett. Ezek az alkalmak a Lelkészi Irodában zajlottak, de az online térben is lehetőség volt a csatlakozásra, így minden érdeklődő könnyen bekapcsolódhatott.

- Január: A hónap témája Jakab apostol intelmei voltak, amelyek a mindennapi keresztény élet gyakorlati kérdéseit helyezték középpontba.

- Február: Az alkalmakon a „Rejtve van az

minden élő szemei előtt” gondolatát jártuk körül, elmélyülve az isteni titkok és a hit kérdéseiben.

- Március: A „Most azonban saját szememmel látlak” témában a személyes istenélmény és a hitbeli felismerések kerültek fókuszba.

- Május: A hónap során „Íme, kiment a magvető vetni” – közelítések jézusi példázatokhoz címmel vizsgáltuk meg Jézus tanításainak mélyebb rétegeit.

Szeretettel hívjuk és várjuk az olvasókat, hogy ősztől is bátran csatlakozzanak bibliaóráinkhoz – gyülekezeti hovatartozástól függetlenül minden érdeklődőt örömmel fogadunk, akár személyesen, akár online!

Ifjúsági Mentálcsoport

Havi rendszerességgel került sor az ifjúsági mentálcsoporthoz, amelyet dr. Ferenczi Enikő lelkész, mentálhigiénés szakember vezetett. A 16 év feletti fiatalok számára meghirdetett sorozat összesen öt alkalomból állt (január, február, március, április, május).

Az alkalmak során a lelki vezetés, az önismeret, az önmagunkkal való kapcsolat elmélyítése, valamint a világban való célok megtalálása állt a középpontban. A csoport biztonságos, támogató légkörben segítette a résztvevőket abban, hogy saját útjukat, értékeiket és lehetőségeiket felismerjék.

Imakörök és ImaSéták összefoglalója

Havi rendszerességgel szerveződtek az imakörök Bartha-Pál Aba lelkész vezetésével, mindazok számára, akik a hétköznapi forgatagában elcsendesedésre, lelki feltöltődésre vágytak. Ezek az alkalmakon közösen hordozhattuk örömeinket és terheinket, meghitt és őszinte beszélgetések, közös nevetések és együttérző pillanatok születtek.

Minden imakör egy-egy bibliai gondolatra épült:

- Január: „Isten lelke alkotott engem, a Mindenható lehelete életet adott nekem.”

- Február: „Megismerteted velem az élet útját, teljes öröm van tenálad...”

- Március: „Hát őrizője vagyok én a testvéremnek?”

- Április–Május: Ezekben a hónapokban ImaSétára került sor a templomban, ahol a résztvevők 8+2 állomáson át járhatták végig a lelki útvonalat. Az ImaSéta bibliai alapja: „Jöjjetek énhozzám mindannyian, akik megfáradtatok és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek.”

Az imakörök és ImaSéták minden alkalommal lehetőséget adtak a lelki elmélyülésre, a közösség megtapasztalására és a hitben való megerősödéssre.

Családi istentiszteletek – Ünnepek a közösségben, a nőszövetség gondoskodásával

Havi rendszerességgel, minden hónap második vasárnapján került sor a családi istentiszteletekre, amelyek különleges ünnepet jelentettek gyülekeztünk minden tagja számára. Ezek az alkalmak nemcsak a közös hit, hanem az összetartozás és a szeretet ünnepei is voltak, ahol kicsik és nagyok együtt élhették meg a közösség erejét.

A családi istentiszteletek létrejöttéhez sok-sok önkéntes szolgálata szükséges. Hála legyen Istennek, ez az idén sem maradt el! A szervező csapatban mintegy 30 lelkes segítő vesz részt: pedagógusok, akik a vasárnapi iskolás csoportokat vezetik, az ifjúsági csoportok vezetői, történetmesélők, szolgálattelvő presbiterek, akik előkészítik a terepet, valamint a nőszövetség önzetlen tagjai, akik időt és energiát nem sajnálva minden alkalomra csodálatos asztalt terítenek, amit együtt állunk körül.

Külön is szeretnénk kiemelni Tóth Krisztina és Kecskés Ildikó áldozatos munkáját, akik egész félév során gondoskodtak arról, hogy minden családi istentiszteleten szépen megterített asztal várja a gyülekezetet. Az ő szervezőkészségük, figyelmességük és szeretetük nélkülözhetetlen volt ahhoz, hogy ezek az alkalmak valódi közösségi élménnyé váljanak.

Köszönet illeti az Eröss családot is, akik a márciusi családi istentiszteleten önkéntesen vállalták a főzést, és ezzel példát mutattak a közösségi szolgálatból. Ez a lehetőség a jövőben is nyitva áll: szeretettel várjuk mindazok jelentkezését, akik szívesen vállalják, hogy egy-egy alkalommal 80–100 főre főznek, ezzel is gazdagítva közös asztalunkat és a gyülekezeti élményt.

A családi istentiszteletek minden hónapban lehetőséget adtak a közös ünneplésre, a hit elmélyítésére és a gyülekezeti kapcsolatok erősítésére – mindezt a nőszövetség és az önkéntesek fáradhatatlan munkájának köszönhetően.

A családi istentiszteleteken minden hónapban más-más szolgálattelvő hozott elgondolkodtató üzenetet: januárban Bartha-Pál Aba a szabadság és felelősség kérdéseit járta körül („SzabadON”), februárban Orbán Erika a humor és öröm fontosságáról beszélt („Boldogak a sajtőkészítők!”), márciusban dr. Czire Szabolcs az élet értelmét és a bölcsességet boncolgatta, áprilisban virágvasárnap alkalmából szintén dr. Czire Szabolcs vezette az alkalmat, májusban pedig ismét Bartha-Pál Aba hívta fel a figyelmet az öröm és hála jelentőségére („Örömrre

hangolva”). Ettől a félévtől kezdve a vasárnapi iskola pedagógusokkal közösen úgy építettük fel a foglalkozásokat, hogy a templomban elhangzó témát gyerekhangra fordítva dolgozzák fel, így a családok az istentisztelet után is, akár hazafelé, tovább beszélgethetnek az adott témáról.

Nőszövetség

A nőszövetség gyülekeztünk életének egyik legaktívabb és legösszetartóbb közössége, akik havi rendszerességgel találkoznak, és nemcsak a családi istentiszteletek előkészítésében vállalnak oroszlánrészét, hanem lelkileg és szellemileg is folyamatosan gazdagodnak. Programjaik között szerepelnek színházi előadások, múzeumlátogatások, valamint közös beszélgetések és lelki alkalmak is. Külön büszkeségünk, hogy a nőszövetség vállalta: ebben az évben szeptember 27-én a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének Nőszövetségi találkozóját is gyülekeztünk szervezheti meg és láthatja vendégül.

Kulturális programok

Gyülekeztünkben gazdag kulturális programokkal várta az érdeklődőket, amelyek a művészet, a zene és az irodalom világába engedtek betekintést.

- **Januárban** Újévi szerenád címmel került sor koncertre, ahol Váradi Zita operaénekes növendékei – köztük Fodor Ilka Borbála, gyülekeztünk énekevezére – adták elő vizsgadarabjaikat. Az est különlegességét az adta, hogy a fellépők mind a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem diákjai voltak.

- **Februárban** dr. Czire Szabolcs két új kötetének, a „Mélység mélységet szólít” és „A második igen” című könyveknek a bemutatójára került sor. A szerzővel dr. Fóris-Ferenczi Rita, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem docense beszélgetett, izgalmas gondolatokat és személyes élményeket osztva meg a közönséggel.

- A képzőművészet kedvelői két kiállítást is megtekinthettek: **Februárban** Simon Miklós szege-di festőművész Erdélyről készült festményei hozták közelebb a tájakat és hangulatokat. **Májusban** Balló Andrea „Tájak, emlékek” című kiállításának megnyitóján a művésznő gyermekei és unokái is közreműködtek, így az esemény igazi családi és közösségi élménnyé vált.

Ezek a programok nemcsak a művészetek iránti nyitottságot erősítették, hanem lehetőséget teremtettek a közös élményekre, találkozásokra és a lelki feltöltődésre is.

Idősek Klubja – Közösségi élmények tavasszal

Az Idősek Klubja tavasszal két különleges helyszínrre is ellátogatott. Áprilisban a Walter Rózsi-villában tettek közös sétát a résztvevők, ahol a modern magyar építészet egyik gyöngyszemét, valamint a korabeli polgári élet hangulatát ismerhették meg közelebbről. Májusban a Salgótarjáni úti zsidó temetőben jártak, ahol a magyar zsidóság történetének és kultúrájának emlékei között mélyedhettek el, tisztelettel adózva az elődöknek.

A programok szervezéséért és a közösség összetartásáért köszönet illeti Bányai Ferencet, az Idősek Klubja vezetőjét.

Szombati vallásórák – Új élmények a gyerekeknek

Új színfolttal gazdagodott gyülekezetünk gyermekprogramja: elindultak a szombati vallásórák, melyek minden hónap negyedik szombatján várják a gyerekeket a Budapesti Unitárius Egyházközségben. Ezekben az alkalmakon a résztvevők mindig egy-egy izgalmas bibliai történettel ismerkedtek meg, közösen játszottak, énekeltek, kézműveskedtek, és minden alkalomra jutott valami különleges feladat vagy meglepetés.

A szombati vallásórák célja, hogy a hitbeli tanulás élményszerű és örömteli legyen, miközben a gyerekek baráti közösségben, vidám hangulatban tölthetnek együtt időt. A szervezők minden alkalommal szeretettel hívták a testvéreket, barátokat is, hiszen minél többen vagyunk, annál színesebb az együttlét!

Örömmel számolhatunk be arról, hogy ebben a félévben a szombati vallásórákon, a vasárnapi iskolákon és a templomi szerepléseken összesen 50 gyermek vett részt, ami jól mutatja, hogy a gyülekezet legfiatalabb tagjai is aktívan bekapcsolódtak a közösségi életbe.

Könyvklub – Közös olvasmányélmények

Az első félévben is rendszeresen találkoztak a könyvklub tagjai, hogy együtt fedezzék fel a magyar és világirodalom értékeit, és megosszák egymással gondolataikat az elolvasott művekről. Az alkalmak során minden hónapban más-más könyv került a középpontba, így a résztvevők változatos műfajokkal és szerzőkkel ismerkedhettek meg.

Januárban Bodor Ádám: Az érsek látogatása, februárban Márai Sándor: Föld, föld!, márciusban Szilasi László: Kései házasság, áprilisban Grecsó Krisztián: Apám üzenete, májusban pedig Kol-

lár-Klemencz László: Anyám tenyere című műve volt a közös beszélgetések alapja.

A könyvklub beszélgetései mindig bensőséges, baráti légkörben zajlottak, ahol mindenki szabadon elmondhatta véleményét, kérdéseit és benyomásait. Az olvasott könyvekhez kapcsolódóan gyakran szó esett hitről, emberi kapcsolatokról, társadalmi kérdésekről és a mindennapi élet kihívásairól is, így az alkalmak igazi lelki és szellemi feltöltődést jelentettek a résztvevők számára.

A könyvklub továbbra is nyitott minden érdeklődő előtt – szeretettel várunk mindenkit, aki szívesen olvas, gondolkodik és beszélget közösségben!

Népdalkör és kórus – Közös éneklés öröme

Az első félévben is aktívan működött gyülekezetünk két énekkari közössége, a népdalkör és a kórus, melyek mind zenei, mind közösségi élményt kínáltak a résztvevőknek.

A népdalkört Fekete Borbála, ismert népdalénekes vezette. Az alkalmakon autentikus, gyönyörű magyar népdalokat tanultunk: farsangi, szilvási, húsvéti, asztali áldás és pünkösdi dallamok csendültek fel, gazdagítva mindannyiunk zenei és lelki világát.

A kórus karnagya Frank Zoltán volt, akinek vezetésével az első félév kiemelkedő eseménye az Unitárius Passió előadása volt. Ezt a különleges kórusművet Frank Zoltán dolgozta át, és két alkalommal is előadtuk: a Bartók Béla Unitárius Egyházközségben, valamint a Budapesti Unitárius Templomban. A Passió előadását Deák Éva zongoraművész kísérte zongorán, emelve az estek ünnepélyességét és zenei színvonalát.

A kórus májustól két lábon áll: a Budapesti Unitárius Egyházközség támogatását élvezi anyagilag és szellemileg, emellett a tagok tagsági díjat is fizetnek, hogy a közösség még hatékonyabban, felkészültebben működhessen, és minél magasabb színvonalú előadásokat tarthasson.

Mind a népdalkörbe, mind a kórusba szeretettel várunk minden érdeklődőt, felekezeti hovatartozástól függetlenül – hiszen az éneklés, a közös zene öröme mindenkié!

Vasárnapi presbiteri szolgálat – Új kezdeményezés a közösségért

Az első félévben új kezdeményezésként indult el a vasárnapi presbiteri szolgálat. Ennek keretében minden istentiszteleten egy-két presbiter vesz részt az alkalom előkészületeiben, valamint abban is, hogy

istentisztelet előtt szeretettel fogadják és köszöntik a gyülekezet tagjait. Ez a szolgálat hozzájárul ahhoz, hogy közösségünk még befogadóbb, barátságosabb és otthonosabb legyen mindenki számára, aki ellátogat templomunkba.

ODFIE-látogatás – Közös ünneplés és ifjúsági együttlét

Március 15–16-án gyülekezetünk különleges vendége volt az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet (ODFIE) csapata, akik tartalmas, közösségépítő programokkal gazdagították az ünnepi hétvégét.

A szombati napon a „Közös utakon” ifjúsági istentiszteleten vehettünk részt, melyet közös egylekezés követett a helyi fiatalokkal, majd az este egy jó hangulatú, baráti vacsorával zárult. Az együttlét lehetőséget adott a generációk közötti kapcsolatok erősítésére, a közös gondolkodásra és a hitben való elmélyülésre.

Március 16-án, a nemzeti ünnep alkalmából az ODFIE csapata ünnepi műsort mutatott be a gyülekezetnek, amely méltó módon emlékezett meg március 15-e eseményeiről, a szabadságról és az összetartozásról. Az ünnepi istentiszteleten a liturgusi szolgálatot dr. Czire Szabolcs látta el, az imádságot Magyar Zita mondta, a prédikációt pedig Bartha-Pál Aba tartotta.

Érték+Örző

Márciusban az Érték+Örző programsorozat keretében Bárdi Nándor történész tartott előadást „35 év. A romániai magyarság 1989 után” címmel, beszélgetőtársa Hadas Miklós szociológus volt. Az esemény a Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központban zajlott, és a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületével közösen szerveztük.

Áprilisban az Érték+Örző Tudósklub keretében Hadas Miklós szociológus, egyetemi tanár tartott előadást, aki a külföldi magyarok életinterjúinak elemzéséről beszélt. Az előadás címe: „Plurális kisebbségi habitus? Beszámoló egy friss kutatásról” volt, és a Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központban került megrendezésre. A rendezvényt a BUE és a MUE ME társszervezésében valósítottuk meg.

Az események célja a társadalmi jelenségek megértése és a közösség erősítése, különös tekintettel a külföldi magyar közösségek helyzetére és életére. Minden érdeklődőt szeretettel várunk a következő alkalmakra is!

Közösségi kirándulás a Felvidéken és Lengyelországban

Régi álmunk vált valóra azzal a háromnapos közösségi kirándulással, amely során a Felvidék és Lengyelország történelmi és kulturális emlékhelyeit fedeztük fel együtt.

Az első napon kora reggel indultunk a templom elől, és Esztergomon keresztül haladva megálltunk a Garam és Ipoly mente legszebb magyar emlékhelyein: Léván, Selmecebányán, Zólyomban és Besztercebányán. Az estét Krakkóban töltöttük, ahol belvárosi sétán vettünk részt, majd egy ünnepi vacsora és közös programok zárták a napot, erősítve a közösségi összetartozást.

A második napon Krakkó magyar vonatkozású nevezetességeit jártuk végig, majd ellátogattunk az UNESCO világörökségi helyszíneként ismert wileliczkai sóbányába. Itt a Kinga-kápolna sötömbjei között unitárius zsoltárt énekeltünk, felemelő lelki élményt szerezve. Ezután Auschwitz-Birkenau haláltáborának megrendítő helyszínét kerestük fel, ahol közösen emlékeztünk és csendesedtünk el. Az éjszakát a Solnai-tó közelében töltöttük.

A harmadik napon Zsolna és Trencsén érintésével visszatértünk a Felvidékre, majd a Csallóköz és Mátyusföld néhány fontosabb településén (Nagyszombat, Pozsony, Dunaszerdahely, Komárom) keresztül érkeztünk haza Budapestre.

A kirándulás során nemcsak a történelmi múltat idéztük fel, hanem új barátságok születtek, és a közös élmények által gyülekezetünk közössége is tovább erősödött. Hálásak vagyunk mindazoknak, akik részt vettek és hozzájárultak ahhoz, hogy ez az álom valóra váljon!

Az első félévben is havi rendszerességgel zajlottak a jegyesoktatás és a fiatal családok csoportjának alkalmai dr. Ferenczi Enikő vezetésével. Ezek az összejövetelek lehetőséget adtak a házasságra készülőeknek és a fiatal családoknak, hogy közösen gondolkodjanak a párkapcsolat, a családi élet és a hit kérdéseiről, valamint támogató közösségben osszák meg tapasztalataikat.

A konfirmandus csoportok foglalkozásait Bartha-Pál Aba és dr. Czire Szabolcs tartották, akik a fiatalokat a hit alapjainak megismerésében, a közösségbe való beilleszkedésben és az önálló hitbeli gondolkodásban segítették. A zenei felkészítést Fodor Ilka Borbála vállalta, aki szakértelmével és lelkesedésével járult hozzá a konfirmandusok ünnepi szolgálatához. Ezek a programok nemcsak a tanulásról, hanem a közös élményekről, beszélgetésekről és a gyülekezeti közösség megerősítéséről is szóltak.

3). HÓDMEZŐVÁSÁRHELYI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG

2025. május 17-én 145 évvel az első unitárius istentisztelet elhangzása után a Liszt Ferenc Ének-zenei Általános Iskola Szent István térre néző homlokzatán felavatásra került egy emléktábla. A tábla felirata a következő:

„145 évvel ezelőtt 1880. május 17-én ezen épület tantermében tartotta meg az első Istentiszteletet Nagy Lajos kolozsvári esperes az 1879. május 22-én megalapított Kolozsvári Unitárius Egyházközség Hódmezővásárhelyi Fiók Egyházközsége gyülekezetének. Ezen emléktáblát állíttatta a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség a Makó-Vásárhelyi Unitárius Egyház alapítása 455. évfordulójának évében 2025. május 17-én.”

A tábla üzenete az is, hogy az idei évben lesz 145. éve, hogy jelen vannak az unitáriusok szervezeten is városunkban.

1879-ben Hódmezővásárhelyen Szametz András szücsmester, 48-as honvéd százados 15 társával együtt alapították meg a Kolozsvári Unitárius Egyházközség Hódmezővásárhelyi Fiók Egyházközségét. Az első istentiszteletet Nagy Lajos kolozsvári esperes tartotta meg a jelenlegi Szent István téren található volt uradalmi présház oktatásra átadott termében (a mai Liszt Ferenc Ének-zenei Általános Iskolában).

Nem annyira közismert az épület története, ezért röviden leírom, hogy a présházról hogyan jutunk el a Liszt Ferenc Ének-zenei Általános Iskola épületéig.

A mai Szent István-, régen Vásár-téren épült Károlyi-uradalmi présházban dolgozták fel a földesúri birtok saját szőlőtermését, valamint a lakosság által beadott szőlőt, és itt tárolták az elkészült bort is. Az épület Josef Bitthausen tervei alapján 1790 és 1792 között készült el.

1848-ban kórházként szolgált, majd hadifoglyokat őriztek itt, végül a város 1873-ban megvásárolta.

1892-ben az épületet átépítették, és az ország harmadik óvónőképző intézete kezdte meg itt az Alföld egészére kiterjedő működését.

Az ország területvesztése és a gazdasági nehézségek következtében az óvónőképzőt megszüntették. Helyette 1930-tól leányliceum, majd gimnázium, illetve 1948-tól tanítóképző intézet céljait szolgálta az épület.

Németh László 1945 utáni belső emigrációjában 1947 májusától 1948 februárjáig az épület igazgatói lakásában élt.

Jelenleg a Domonkos Nővérek Liszt Ferenc Ének-zenei Általános Iskolája működik itt.

Az emléktábla avatását megelőzte a püspöki helynöki vizitáció és Szabó Csengele tiszteletes asszony által megtartott ünnepi istentisztelet a Völgy

utcai unitárius templomban. A Magyar Unitárius Egyház előjárói közül jelen voltak:

Kriza János püspöki helynök, Elekes Botond főgondnok, Kaveczkiné Dr. Farkas Katalin egyházkerületi felügyelőség gondnok, Léta Sándor egyházkerületi jegyző, Pap Gy. László egyházkerületi közügyigazgató.

A táblaavatáson a megálmodó ötletgazda: Szarka Attila keblitanácsos, a püspöki helynök, a főgondnok és a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség lelkésznője mondott rövid méltatást és áldást az avatáson részt vevő keblitanácsosok (magam is köztük vagyok), unitárius hívek, és a Domonkos Nővérek képviselőjében jelen lévő Marianna Nővér előtt.

Ezután az iskola Szent István tér felőli homlokzatán már 4 tábla lesz látható:

1. az épület műemlék jellegét igazoló,
2. az első Magyar Királyi Állami Kisdédóvónóképző Intézetre emlékező,
3. az iskolát ma fenntartó Domonkos Nővérekre utaló,
4. és 2025. május 17-től az első Unitárius Isteniszteletre emlékeztető tábla.

Dr. Berényi Károly ■ KEBLITANÁCSOS

Az ünnepély szeretetvendégséggel ért véget. Köszönet a közreműködőknek. (Szerk. megj.)

4). KOCSORDI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG

Március 20-21 között a Küküllői egyházkör és az Egyházkerület összevont lelkési értekezletét látuk vendégül, mely tartalmas és izgalmas előadásokkal a szellemi fejlődésünket segítette elő, személyes találkozással pedig lelkünket építette, erősítette együvé tartozásunkat.

Ismét verset hozott nekünk Rozványi Dávid költő, Török Tünde kérdezte őt. Ihletett előadásoknak lehettünk tanúi május 10-én Kocsordon és május

11-én Nyíregyházán. Hálásan köszönjük, hogy a Boldogságbolt és a Bibliai Boldogságok kötetek eljutottak hozzánk. Isten áldja és kísérje a művészeket!

A Nőszövetségünk tagjai közül a Szakkör tevékenységnek Békés megyei hímezést választottuk. Az elkészült alkotásokból válogattunk, mely kiállításra került Máriapócsra. A képen az alkotások és az alkotók.

Nagykárolyi szórványban, Pünkösd ünnepe, Lőrinczi Ilona testvérünk az Úrasztalára művészi igényességgel és gondossággal saját maga varrta torockói kézimunkát adományozott. Isten áldása kísérje a jószívű adományozó életét!

Lőrinczi Ilona az Úrasztali varrottassal Nagykároly, Belvárosi református templom, 2025 pünkösdjén

MI AKAR EZ LENNI? – KÖZÖS PÜNKÖSDI ÜNNEP A SKANZEN UNITÁRIUS TEMPLOMÁBAN

Három gyülekezet, egy Lélek. Ez volt az érzésünk múlt vasárnap a szentendrei Skanzen gyönyörű unitárius templomában, ahol a Budapesti Unitárius Egyházközség, a Bartók Béla Unitárius Egyházközség és a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség tagjai gyűltek össze közös pünkösdi istentiszteletre. Nem véletlen, hogy éppen pünkösdkor. Hiszen ez az ünnep arról szól, hogyan lesz a sokféle emberből közösség, hogyan értjük meg egymást – még ha különböző „nyelveken” is szólunk.

A helyszín – a Skanzen – maga is sokatmondó. Ez egy múzeum. Emlékhely, amely múltat őriz. A templom, amelyben összegyűltünk, alig három éve épült, egy régi erdélyi unitárius templom mintájára. Múltat idéz – de **nem marad múlt**, ha élet költözik belé. **Mert amíg csak nézzük, múzeum. De amint közösségként belépünk, templommá válik. Élő helyé.**

Ez a különös átmenet a múzeumból templomba nemcsak a helyről szól, hanem rólunk is. Mert **az Egyház sem emlék, nem múltidő**, hanem **élő közösség**. Nem csak arról szól, hogy mit hittek régen az emberek – hanem arról, hogy hogyan élhetjük meg ma az isteni Lélek jelenlétét.

Bár Budapesten három unitárius gyülekezet működik, mi mégis egy közösség vagyunk – legalábbis ebben hiszek. Ha álmodnunk kell, akkor erről álmodunk: hogy együtt hordozzuk küldetésünket a városban és környékén, nem versenytársakként, hanem testvérekként. Együtt gyűjtjük közösségbe mindazokat, akik lelkiileg szabad és nyitott hitközösségre vágnak. És mindeközben nem feledkezhetünk meg a legfontosabbról: hogy egyetlen gyülekezeti tagot se hagyjunk magára. Keressük őket – azokat is, akik talán már régen elmaradtak –, és hívjuk őket újra az unitárius közösségbe. Mert Egyház csak akkor vagyunk, ha egymást nem engedjük el.

A templom padjai megteltek. Az imát Léta Sándor, a Bartók Béla Egyházközség lelkésze mondta, a kántori szolgálatot Fodor Ilka Borbála végezte, a prédikáció szolgálatát pedig én magam végeztem. A pünkösdi történetből idéztem: „Hirtelen hatalmas szélrohamhoz hasonló zúgás támadt az égből... majd lángnyelvek jelentek meg, és szálltak mind egyikükre.” (ApCsel 2) A Lélek eljövételének ez a képszerű, megrázó leírása ma is érvényes: a Lélek

nem a múlté, hanem jelenvaló, élő isteni erő. Nem irányítható, nem zárható dobozba – de képes közösséggé formálni minket, akik különböző utakon, de ugyanazt az isteni szeretetet keresve érkezünk.

Beszéltem arról is, mennyire furcsa ünnep a pünkösöd. Nincs hozzá nyuszi, nincs fenyőfa, nincs reklám. És talán épp ezért őrizte meg a legtisztábban a lényegét: az isteni Lélek csendes, de erőteljes jelenlétét. Ahogyan mondtam is: ha karácsonyt és húsvétot ünnepelek, de pünkösöd nélkül, akkor valójában nem értettük meg egyik jelentését sem. Pünkösöd az a „következő rész” – az a folytatás, ahol a történet életre kel bennünk is.

A pünkösdi történet egyik kérdése így hangzik: „Mi akar ez lenni?” Az összegyűlt emberek értetlenül álltak az események előtt, keresték a jelentést. Ugyanígy mi is kérdezhetjük: mit jelent ma Egyház-

nak lenni? Közösségnek lenni egy sokarcú, soknyelvű világban? A válasz talán éppen ott születik, ahol együtt vagyunk, és együtt keressük: **nemcsak együtt ünneplünk, hanem együtt vagyunk Egyház.**

A közös pünkösdi ünnepet egy különleges hangverseny zárta, Kéring László, Salamon Emőke és Pataki-Tóth Orsolya művészek előadásában. A templomot betöltő zene mintha folytatta volna az istentiszteletet – imádság volt ez is, más hangon. A Lélek nyelveként szólt, amely nem ismer határokat, és amely segít bennünket, hogy egy szívvel és egy lélekkel ünnepeljünk.

Öröm volt látni, hogy ez a Lélek most is működik közöttünk – a közös énekekben, az ismerős és új arcok találkozásában, az összekapaszkodó gyülekezeti tagokban. Egy rövid kávézás és beszélgetés is belefért a napba – és ki tudja, talán egy új hagyomány kezdődött el. Egy pünkösdi közösségi ünnepé, ahol újra és újra felhangozhat a kérdés: „*Mi akar ez lenni?*” – és a válasz ez lehet: **élő Egyház.**

Budapest, 2025. június 17.

Bartha-Pál Aba ■ A BUDAPESTI UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG LELKÉSZE

A FOTÓKAT SZABÓ MÁTYÁS KÉSZÍTETTE

Püspöki helynöki jelentés a

2024. május 12. – 2025. május 25. időszokról a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete Közgyűlése számára

Helyszín: Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központ. **Időpont:** 2025. május 31.

Én ültettem, Apollós öntözött, de Isten adta a növekedést. Úgyhogy az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja. Aki ültet, és aki öntöz: egyek, és mindegyik a maga jutalmát kapja majd fáradozásához méltóan. Mert mi Isten szolgálatában állunk, ti pedig Isten szántóföldje, Isten épülete vagytok (1Kor 3,6-9).

Nagytiszteletű Közgyűlés! Kedves Testvéreim!

Egyházkerületünk vezetőségével, lelkészeivel és gyülekezeti tagjaival közösen végeztük a munkánkat, hogy növekedhessünk hitben és szeretetben, hogy gyarapodjunk vallásos élményekben és anyagi tehetségekben is. Ez úton is meg szeretném köszönni Egyházkerületünk vezetőségének és tagjainak a közösen elvégzett munkát, de mindenekfelett köszönjük meg együtt Istennek, hogy megtartott bennünket és lehetőséget adott a munkára, amely nemcsak külsőségekben, hanem belső lelki kapcsolatainkban is megerősítettek.

Mindnyájan Istenhez tartozunk, fontosak vagyunk, Isten szántóföldje, Isten munkatársai, Isten épülete vagyunk. A szántóföld mindig élő föld, az ígéret valósága, az élet lehetősége és ígérete. Megtaláljuk az együtt növekedésben az együtt-növelő társat, az egyik majd plántál, a másik majd öntöz, és együtt élvezzük az aratás gyümölcsét, de sose felejtsük, hogy a növekedést Isten adja.

Mi Isten munkatársai vagyunk, mindnyájan más ajándékokkal, más feladatokkal, Isten kinek-kinek a maga bölcsességében ad munkát. Fáradozunk, tesszük az Istentől kapott dolgunkat, amíg tehetjük, de mindet megteszünk, amire elhívtunk, mert csak ez a szolgálat lesz áldássá mások számára is. Az a szolgálat, amely nem egyéni érdekekben, hanem Isten országa növekedésében méri munkája érdemét és Istennek ad hálát annak megvalósulásért.

1. Az Egyházkerület képviselete a Magyar Unitárius Egyházban

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének püspöki helynökekeként tagja vagyok Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsa elnökségének, az Egyházi Képviselő Tanácsának és a Főtanácsának.

A jelzett időszakban több alkalommal részt vettem és egyházkerületünket képviseltem az Egyházi Képviselő Tanács elnökségének ülésein, az Egyházi Képviselő Tanács ülésein, valamint a Küküllődombon tartott Zsinat és Főtanácsai üléseken.

Hivatalomnál fogva rendszeresen részt veszek a Püspöki Szék ülésein, melyeken egyházunk vezető lelkészi tisztségviselőivel megosztjuk az egyházi életben felmerülő aktuális kérdéseket és közösen keressük a válaszokat a megoldásra váró feladatokra.

2. Részvétel az egyházkerületi szintű hatóságok munkájában

Az Egyházkerület elnöksége az említett időszakban 11 alkalommal ülésezett, főként operatív ügyekben hozott döntéseket. A fontosabb napirendi pontok a következők voltak:

- A magyarkúti kultúracsűr építésének megkezdése.
- Az új pestszentlőrinci lelkész lakhatásának megoldása.
- Egyházközségi beadványok.
- Intézményháló alapítói jogainak átvétele.
- Krizbai Béla lelkészi jogosultságának visszaállításának kérése.
- Tájékoztató a Gondviselés Segélyszervezet Egyesülettel való együttműködés fejleményeiről.
- Tájékoztató a szentendrei skanzenben 2024. szeptember 7-i tervezett egyházi részvételről
- Egyházkerületi részvétel a MUNOSZ – ICUUW konferencián Kolozsváron.
- Intézményrendszer alapítói jogainak átvételével kapcsolatos együttműködési megállapodás kérdései.
- Az Egyházkerületi Képviselő Tanács soron

következő ülése tárgysorozatának összeállítása és elfogadása, Rendkívüli Egyházkerületi Közgyűlés tárgysorozatának összeállítása és elfogadása.

– Parókia és egyházi iroda és gyülekezeti terem céljára alkalmas ingatlan megvásárlásának lehetősége Füzesgyarmaton.

– Az egyházkerületi falinaptár, a munkatársi karácsonyi ünnepség, valamint karácsonyi kiadványokkal kapcsolatos kérdések megbeszélése.

– Az egyházfenntartói járulék minimálisan meghatározott összegének emelése.

– A pestszentlőrinci parókia építési engedélyének a megszerzése.

– Az Egyházkerületi Képviselő Tanács soron következő üléseinek tárgysorozatának összeállítása és elfogadása, a Rendkívüli Egyházkerületi Közgyűlések tárgysorozatának összeállítása és elfogadása.

– A Debreceni Egyházközség bérlőivel kapcsolatos kérdések.

– Az Észak-dunántúli Unitárius Szórványegyházközség közgyűlésének határozata a belső jogi személyiség kérelmezése.

– Az Egyházkerület világi és lelkészi alkalmazottainak bérfeljesztése.

– Az Unitárius Élet folyóirat 2025. évi lapszámainak szerkesztése.

– A 2025. évre vonatkozó élő rádiós és televíziós közvetítések.

– A 2025. évi egyházkerületi vizsgálószékek tervezett időpontjainak megállapítása.

– A soron következő Egyházkerületi közgyűlés összehívása és tárgysorozati pontjainak meghatározása.

– A pestszentlőrinci parókia építésével kapcsolatos feladatok.

– A magyarkúti ingatlan kultúracsűr projektjével kapcsolatos kérdései.

– A füzesgyarmati parókiavásárlás fejleményei.

– A hódmezővásárhelyi templomtető helyreállítása és a lelkészi lakás korszerűsítése.

– A nyári gyermektábor megrendezésének feladatai.

– Dr. Koppándi Botond PTI egyetemi adjunktus kérelme könyvkiadás ügyében.

– Az iskolai hitoktatás a 2024. – 2025. tanév első félévi értékelése.

– Bartha Zsuzsanna lelkésznő az ICUUW New Yorkban rendezett ülésén való részvételi támogatása.

– Dr. Kiss Balázs volt zsinati tag, főtanácsi tag, az Unitárius Alapítvány elnöke végtisztességével kapcsolatos teendők.

– Nagy Ignác utca 2-4. Társasház - törvényi változások miatti teendők – dr. Mihály Noémi ügyvéd részvételével.

– A Magyarországi Egyházkerület 2024. évi zárszámadásának megtárgyalása.

Az Egyházkerületi Képviselő Tanács az adott időszakban 4 alkalommal ülésezett. Főbb napirendi pontok a következők voltak:

– Krizbai Béla lelkész szolgálatba állása a Pestszentlőrinci Egyházközségben.

– Beszámoló a 2024/25 tanévben megvalósuló iskolai hitoktatás aktuális helyzetéről.

– Tájékoztatás a Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség részére megvásárolandó parókia és közösségi ház tudnivalóiról.

– Köznevelési intézmények és szociális ellátó rendszerből álló intézményi háló átvételével kapcsolatos fejlemények és az ezzel kapcsolatban hozott határozatok.

– Tájékoztatás a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületében 2025. január 1-től bevezetett egyházfenntartói járulékról.

– Tájékoztató a magyarkúti kultúracsűr megvalósításának aktuális helyzetéről.

– Tájékoztató a Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség parókiaépítésével kapcsolatos fejleményekről.

– Tájékoztató a füzesgyarmati parókia vásárlás fejleményeiről.

– A hódmezővásárhelyi templom tetőszerkezet helyreállításával, illetve a lelkészi lakás korszerűsítésével kapcsolatos kérdések.

– Beszámoló az iskolai hitoktatás aktuális helyzetéről.

– Az Észak-dunántúli Szórványegyházközség kérése a belső egyházi jogi személyiség engedélyezésével kapcsolatban.

– Javaslattétel a 2025. évi Szervét Mihály-díj odaítéléséről.

– Felterjesztési javaslat a János Zsigmond-díjra vonatkozóan.

– A Magyarországi Egyházkerület 2024. évi gazdálkodásáról szóló zárszámadásának elfogadása.

– Az Unitárius Alapítvány kuratóriumában megüresedett hely betöltése választás útján.

– Ingatlan megvásárlásának jóváhagyása a Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség részére parókia, egyházközségi iroda és gyülekezeti terem céljára.

Az Egyházkerületi Közgyűlés az adott időszakban két rendkívüli ülést tartott.

– A 2024. szeptember 24-én tartott rendkívüli közgyűlésnek egyetlen napirendi pontja volt, a Köznevelési és szociális ellátó intézményekből álló intézményi háló átvételével szükséges intézkedések és döntések megtétele. A kérdéssel kapcsolatos hosszas tanácskozás után közgyűlés határozatában többek között felhatalmazta az egyházkerület képviselőit, hogy folytassák az egyeztetést az intézmények képviselőivel és dolgozzák ki a megkötendő megállapodásokat, hogy azok az egyház által ismert tények és szempontok alapján az egyház érdekeinek mindenben megfeleljenek és biztosítsák, hogy az intézmények vezetésében az egyház legalább 50%-os szavazati joggal rendelkezzen, illetve a képviselői jogot úgy dolgozzák ki, hogy az egyház képviselőket vagy képviselőt nevezhessen ki. A véglegesített megállapodás tervezeteket azok aláírása előtt mutassák be az Egyházkerületi Képviselő Tanácsnak engedélyezés céljából.

A közgyűlés által elfogadott részletes határozat megküldésre került az intézményi háló képviselőinek, sajnos arra hivatalos válasz nem érkezett. November 22-én kaptunk egy tájékoztatást az intézmény egyik alkalmazottjától, hogy egy másik egyházi szervezethez csatlakoztak, de továbbra is nyitottak a velünk való együttműködésre.

– 2024. november 16-án került sor az Egyházkerület Rendkívüli Választói Közgyűlésére, melyen a közgyűlési tagok megválasztották a következő időszakra az egyházkerületi jegyzőt, közügyigazgatót és főszámvevőt, az Egyházkerületi Képviselő Tanács tagjait, az egyházkerületi jelölőbizottságot, valamint az alapfokú fegyelmi bíróság világi tagjait.

3. Az egyházkerület által szervezett rendezvények, jelentősebb programok rövid összefoglalása

– A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete, a Budapesti Unitárius Egyházközség és az Orczy Kultúrkert Egyesület közös szervezésében került sor 2024. május 23-án a Ferencz József és a második unitárius aranykor című ismeretterjesztő dokumentumfilm egyházi bemutatójára. A filmvetítést követő közönségtalálkozó keretében Ferencz József püspök munkásságáról dr. Czire Szabolcs lelkész, teológiai tanár, a film szereplője és Elekes Botond, a film társrendezője és szerkesztő-szakértője beszélgetett.

– 2024. szeptember 7-én a szentendrei Skanzen szervezésében került sor a Nyitott Templomok Hétvégéje programsorozatra, melyre ismét Egyházke-

rületünket kérték fel, hogy vegyen részt programban. A skanzeni unitárius templomban szeptember 7-én, szombaton, 11 órától istentiszteletre, majd azt követően kulturális műsorra került sor. A szószéki szolgálatot dr. Czire Szabolcs budapesti unitárius lelkész, a kántori szolgálatot Bartha-Pál Aba lelkész végezte. Az istentisztelet után zenei programra kerül sor, Vida Bernadett (szoprán) előadóművész unitárius énekeket adott elő, melyet orgonán kísért. A Budapesti Unitárius Egyházközség a programhoz kapcsolódóan gyülekezeti napot szervezett a Skanzenben.

– 2024. november 19-én a Szervét Mihály Kulturális Központban került sor Tóth Zita gyerekkönyv sorozatának bemutatójára. A Magyar Országház épületét gyereknyelven bemutató rézvitéz könyvek írójával Elekes Botond főgondnok beszélgetett.

– 2024. november 22-30. között egyházkerületünk lelkészei és gyülekezeti tagjai aktívan részt vesznek a Magyarországi Gondviselés Segélyszervezet által szervezett adománygyűjtési akcióban, melynek eredményeképpen ismételt sikerült nagyobb mennyiségű élelmiszer adományt gyűjteni a rászorulóknak.

– 2024. december 5-én délután 18 órai kezdettel adventi jótékonysági koncertre került sor a Gondviselés Segélyszervezet és az Egyházkerület közös szervezésében a Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központban. A hangversenyen közreműködtek: Benedekffy Katalin (Magyar Arany Érdemkereszt és Prima díjas énekművész), Bucsi Annamária (a Magyar Állami Operaház magánénekes), Molnár Levente (Liszt Ferenc díjas Operaénekes, érdemes művész), Tarnai Dávid (operaénekes, a Magyar Állami Operaház tagja), Tarnai Nóra (zongoraművész).

– December 12-én került sor a Szervét Mihály Kulturális Központban dr. Barabássy Sándor, egyházkerületünk egykori főgondnokának a Héderfájai és Makfalvi Barabássy család történeti monográfiájának rendhagyó bemutatójára. A résztvevők az egykori felügyelőgondnokot egy új aspektusból, családkutatói oldaláról ismerhették meg. A rendezvény házigazdájaként Elekes Botond köszöntötte az egybegyűlteket, majd Barabássy Sándor mesélt a családtörténeti monográfiáról és a család levelesládájának előkerülésének történetéről, különös tekintettel az unitárius vonatkozású dokumentumokra. A színes fotókkal illusztrált, impozáns megjelenésű, keménykötésű kötet a Heraldika kiadónál jelent meg. Az érdeklődők egyházkerületünk Dr. Szent-Iványi Sándor Unitárius Gyűjtemé-

nyének a könyvtárában kézbe is vehetik, szabadon böngészhetik.

– 2025. március 18-án került sor a Szervét Mihály Kulturális Központban a Budapesti Unitárius Egyházközséggel közös szervezésben Bárdi Nándor történész Harmincöt év, A romániai magyarság 1898 után című előadására. Az előadás az erdélyi magyar kisebbségi közösséget érintő öt legfontosabb átalakulási folyamatot szeretné felvázolni: demográfiai átalakulás, marginalizáció, magyar anyanyelvű romák, a kisebbségpolitika szerepfelfogás változása, a határtalanítás következményei. Mindezeket túl külön reflektál a budapesti kormányzatok magyarságpolitikájának hatására. Az est moderátora Hadas Miklós történész volt.

– 2025. március 28-án Tringli István, történész, az MTA doktora mutatta be a Szervét Mihály Kulturális Központban, György Árpád Botond: A város és igazságszolgáltatása. Marosvásárhely a 17. században című könyvé. A program az unitárius szerzők sorozat keretében valósul meg. György Árpád Botond a Kolozsvári Babes-Bolyai Tudományegyetem Magyar Történelmi Intézetének oktatója, kutatója. Könyvében, melynek alapját doktori disszertációja képezi, Marosvásárhely 17. századi városiasodását, törvénykönyveit, tisztségviselőit és bírósági gyakorlatát tárgyalja, egy átfogó képet nyújtva egy település kora újkori működéséről.

– 2025. április 10-én került sor a Szervét Mihály Kulturális Központban András Tibor (1921 - 2000) unitárius képzőművész alkotói tevékenységének egy igen érdekes oldalát bemutató kiállítás megnyitójára: a Miatyánk szövege különböző variációkban, különböző nyelveken összegyűjtve. A kiállítás Krizsbai Béla lelkész köszöntőjével kezdődött, majd András Ferenc ismertette András Tibor festőművész életének fontosabb szemelvényeit. Közreműködött a Tiera énekegyüttes.

– 2025. április 15-én, a Budapesti Egyházközséggel való közös szervezésben került sor Hadas Miklós szociológus, egyetemi tanár előadására Plurális kisebbségi habitus címmel a Szervét Mihály Kulturális Központban.

– 2025. május 8-án került sor a Magyarországi Egyházkerület, Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület, valamint a Venczel József Társaság közös szervezésében Székely András Bertalan szerzői estjére, melyen a Venczel József emlékkönyv és az Interferenciák című kétnyelvű kötetek kapcsán Elekes Botond főgondnok beszélgetett a szerző – szerkesztővel.

4. Egyházközségi vonatkozások

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületében 10 okleveles lelkész szolgál 7 egyházközségben és 4 szórványegyházközségben. A Füzesgyarmati Unitárius Egyházközségben, illetve a Duna-Tisza közti Szórványegyházközségben nincs állandó lelkész, ezekben az egyházközségekben beszolgáló lelkészek végzik a lelkészi feladatokat. Az egyházközségek közül 8 rendelkezik belső jogi személyiséggel. A Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség lelkésze, dr. Szent Iványi Ilona 2024. június 15-én nyugalomba vonult, a gyülekezet meghívással töltötte be a lelkészi állást, 2024. szeptember 1-től Krizsbai Béla az egyházközség új lelkésze.

Az egyházközségek lelkészei időben beküldték jelentéseiket, minden lelkésztársamnak köszönöm az elvégzett munkát. A jelentésekből egyértelműen kitűnik, hogy minden egyházközség dolgozik, épít, szervez, igyekszik erejéhez mérten, sőt sokszor erő felett is megvalósítani küldetését. Az istentiszteletek, az ünnepek és ünnepélyek rendben megtartásra kerültek. Lelkészeink nagy gondot fordítanak a rá bízott közösségekre, a gyermekek hitoktatására, közösségépítő rendezvények, gyülekezeti találkozók, előadások szervezésére. A presbiteri ülések, a közgyűlések, az esedékes választások rendben meg voltak tartva.

A gyülekezeti alkalmak és az egyházközségi hitoktatás megszervezésében legnagyobb egyházközségünk a Budapesti Unitárius Egyházközség kiemelkedő munkát végzett. Minden korosztály számára tematikus istentiszteleteket szerveztek, havi rendszerességgel imakört és bibliaórát tartottak, ezen felül pedig rendszeres gyülekezeti alkalmakat és kiállításokat szerveztek neves előadók és művészek meghívásával.

A beérkezett lelkészi jelentések alapján az egyházkerületben összesen 3.786 lelket tartunk nyilván. Összevetve a 2022-es népszámlálási adatokkal, mely szerint 6.552 ember vallotta magát unitáriusnak kiderül, hogy sok unitárius hívünk még nem talált meg bennünket, vagy mi nem értük utol híveinket. Ugyanakkor, sajnós azt is feltételezhetjük, hogy még több unitárius hívünk él Magyarországon, mint ahányan unitáriusnak vallották magukat, hiszen a népszámláláskor a vallási hovatartozás megvallása csak opcionális lehetőség volt és az ügynevezett kötelező adatok megadása után nem mindenki folytatta a kérdőív kitöltését.

Egyházkerületünk egyházközsegeiben 1062 egyházfenntartót tartunk nyilván. Egy sajátos jelenségről is említést kell tennem, hogy a rendes tagság mellett, gyülekezeteinkben sok „pártoló” tag is rendszeresen részt vesz istentiszteleteinken és rendezvényeinken. Pártoló tagjaink nem fizetnek egyházfenntartást ezért nem is szerepelnek nyilvántartásunkban, de intenzív érdeklődők és nyitottságot mutatnak hitelveink és szertartásaink iránt, ugyanakkor jelentős részben hozzájárulnak adományaikkal az egyházközsegek pénzügyi fenntartásához.

2024-ben összesen 435 istentiszteletet végeztünk, illetve 39 keresztelei, 11 esküvői, 35 temetési szertartásra került sor, összesen 33-en konfirmáltak. Szomorú adat, hogy 2024-ben konfirmáció csak a három budapesti egyházközségünkben volt, a jelentések alapján viszont bizakodásra ad okot, hogy 2025-ben jelentősen bővül a konfirmálók közössége.

A jelzett időszakban négy egyházközségben tartottunk egyházkerületi vizsgálószéket: az Észak-dunántúli Unitárius Szórványegyházközségben, az Észak-magyarországi Unitárius Szórványegyházközségben, Hódmezővásárhelyen és a Bartók Béla Unitárius Egyházközségben.

Egyházkerületünkben 2024-ben három nagy beruházást indítottunk útjára, elkezdődött Magyarjúton a kultúracsűr építése, Pestszentlőrincen a parókia építése és Füzesgyarmaton ajánlatot tettünk egy parókianak és egyházi irodának is alkalmas ingatlan megvásárlására.

Lelkészi értekezletek:

– 2024. szeptember 27-én került sor az egyházkerület III. évnegyedi lelkeszi értekezletére, ahol többek között a következő kérdések kerültek megbeszélésre: az esetleges intézményátvétellel kapcsolatos kérdések, az egyházkerület egyházközsegeinek szolgálati területi beosztása, az eseménynaptár tervezet összeállítása 2025-re, a 2022-es magyarországi népszámlálási adatok unitárius vonatkozásai, a skanzeni unitárius templomban tartandó ünnepi istentiszteletek, a jogszabály-módosítások tervezete. Az értekezletet közös ebédrel zártuk.

– 2025. február 18-án lelkeszi munkamegbeszélést tartottunk. A munkamegbeszélésen egyeztetünk többek között a soron következő egyházkerületi vizsgálószékek időpontját, a március 20-22 között Kocsordon, a Küküllői Egyházkörrel közösen szer-

vezett lelkeszi értekezlet programját, a pünkösdi skanzeni istentisztelet megszervezését, a nyári gyermektábor időpontját és megszervezését, a skanzeni szeptemberi nyitott templomok napját.

– 2025. március 20-22 között közösen tartotta meg I. évnegyedi lelkeszi értekezletét a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete és a Küküllői Egyházkör a Kocsordi Egyházközség Látogatóközpontjában. A program március 20-án este istentisztelettel, közös imádsággal és énekléssel kezdődött, majd kötetlen beszélgetéssel folytatódott. Az istentiszteleti szolgálatot Szász Tünde szőkefalvi lelkesz végezte. Az értekezlet, március 21-én, pénteken Papp László, debreceni lelkesz áhítatával kezdődött. A délelőtti folyamán Fülöp Dezső Alpár A Közel-keleti kérdés dióhéjban címmel, majd dr. Czire Szabolcs A küldetés bibliai alapjai címmel tartottak előadást.

Az értekezlet közös étkezéssel zárult, melyet szabad program követett, ez úton is hálásan köszönjük a Kocsordi Egyházközség Nőszövetségének a szíves vendéglátását.

5. Az Egyházkerület képviselőinek rövid összefoglalása

A jelzett időszakban – a teljesség igénye nélkül –, kronológiai sorrendben a következő üléseken és eseményeken képviseltem az egyházkerületet:

2024. május 11. – december 31.

– Május 11-én egyházkerületi vizsgálószéket tartottunk az Észak-dunántúli Unitárius Egyházközségben.

– Május 22-én részt vettem az egyházkerületi tulajdonban levő Heltai Kft. taggyűlésén.

– Május 25-én részt vettem az egyházkerület éves rendes Közgyűlésén.

– Május 28-án részt vettem a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet éves rendes közgyűlésén. A közgyűlésen újraválasztottuk dr. Szent-Iványi Ilona lelkeszt a Segélyszervezet Felügyelő Bizottságának elnöki tisztségébe.

– Május 29-én részt vettem a Magyar Unitárius Egyház elnökségének ülésén.

– Június 5-6 között részt vettem a Püspöki Szék kihelyezett ülésén Dicsőszentmártonban. Ez úton is szeretettel megköszönöm Szentgyörgyi Sándor esperes úr szíves vendéglátását.

– Június 6-án részt vettem a Jogszabály módosító bizottság ülésén.

- Június 7-én részt vettem az Egyházi Képviselő Tanács ülésén Kolozsvárott.
- Június 15-én részt vettem és szolgálatot végeztem Dr. Szent-Iványi Ilona pezsztentlőrinci lelkész nyugalomba vonulásának tiszteletére tartott kibúcsúzó istentiszteleten.
- Június 17-én részt vettem a Pestszentlőrinci Egyházközség átadás-átvételi munkafolyamatában.
- Június 18-án – Sulyok Tamás köztársasági elnök úr meghívására – részt vettem a Corvin-lánc átadó ünnepségén a Sándor-palotában.
- Június 26-án részt vettem a Magyar Unitárius Egyház elnökségének távközléses ülésén.
- Július 8-án részt vettem a Püspöki Szék ülésén.
- Július 10-én az Egyházkerület elnökségi ülésén vettem részt.
- Július 12-én részt vettem és bibliaórát tartottam a Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség által rendezett gyermektáborban és közösen meglátogattuk a helyi testvérfelekezet templomát és múzeumát.
- Július 15-én részt vettem az Egyházkerület elnökségi ülésén.
- Július 17-én egyházkerületi elnökségi megbeszélést tartottunk egy oktatási és szociális intézményeket magában foglaló intézményháló lehetséges egyházkerületi alapításba vételéről.
- Július 18-án Elekes Botond főgondokkal közösen formális megbeszélésen vettünk részt Nyíregyházán az említett intézményháló képviselőivel, a lehetséges alapításba vétel egyházi szabályrendszeréről és az esetleges együttműködési megállapodás egyházi követelményrendszeréről.
- Július 23-án Elekes Botond főgondnokkal az oktatási- és szociális ügyekért felelős államtitkárokkal folytattunk megbeszélést.
- Július 24-én részt vettem az egyházkerület elnökségi ülésén.
- Július 25-én a pezsztentlőrinci paróka építési ügyében találkoztam a parókia tervezőjével valamint jelen voltam az építési engedélyt megelőző szakhatósági bejáráson.
- Augusztus 9-én az egyházkerületi elnökségi ülésen vettem részt.
- Augusztus 14-én a lehetséges intézményátvételtől tárgyaltunk az intézményhálót működtető intézmény képviselőivel.
- Szeptember 3-án csütörtökön részt vettem a Jogszabály módosító bizottság ülésén.
- Szeptember 3-án az egyházkerületi elnökségi ülésen vettem részt.
- Szeptember 7-én részt vettem a Skanzenben tartott Nyitott Templomok Napján tartott istentiszteleten az unitárius templomban és az azt követő kulturális programon.
- Szeptember 8-án a Bartók Béla Egyházközségben végeztem szolgálatot, majd azt követően részt vettem a pezsztentlőrinci gyülekezetben Krizbai Béla lelkész beköszönő istentiszteletén melyet rövid szeretetvendégség követett.
- Szeptember 9-én a lehetséges intézményátvétellel kapcsolatos egyházkerületi feladatokról folytattunk megbeszélést.
- Szeptember 10-én a pezsztentlőrinci gyülekezet képviselőivel közösen számba vettük a gyülekezet parókiaépítésére beérkezett ajánlatokat, majd ezt követően a parókia tervezőjével folytattam megbeszélést.
- Szeptember 11-én lelkészi megbeszélést tartottunk a lehetséges intézményátvétellel kapcsolatos kérdésekről.
- Szeptember 13-án részt vettem a Jogszabály módosító bizottság ülésén.
- Szeptember 16-án részt vettem a Püspöki Szék ülésén.
- Szeptember 18-án az Egyházkerületi Képviselő Tanács ülésén vettem részt.
- Szeptember 19-én megbeszélést tartottunk az intézményátvétellel kapcsolatban az egyházkerületi közgyűlési tagok részvételével.
- Szeptember 20-án részt vettem az Egyházi Képviselő Tanács ülésén.
- Szeptember 24-én az Egyházkerületi Közgyűlésen vettem részt.
- Szeptember 27-én lelkészi értekezletet tartottunk.
- Szeptember 30-án a jogszabály-módosító bizottság munkálatain vettem részt.
- Október 1-én részt vettem az EKT Elnökségének ülésén.
- Október 2-án az egyházkerület elnökségi ülésén vettem részt.
- Október 4-én és 5-én részt vettem a Zsinat illetve a Főtanács ülésén.
- Október 14-én az Egyházkerületi Képviselő Tanács ülésén vettem részt.
- Október 20-án szolgálatot végeztem Bartha-Pál Aba budapesti lelkész beiktató ünnepségén.
- Október 21-én részt vettem az egyházkerület jelölőbizottságának ülésén.

- Október 28-án a Püspöki Szék megbeszélésén vettem részt.
- Október 29-én részt vettem az EKT Elnökségi ülésén.
- November 5-én egyházkerületi lelkészi megbeszélést tartottunk.
- November 12-én részt vettem az egyetemes lelkészi értekezleten.
- November 14-én az egyházkerületi elnökség ülésén vettem részt.
- November 16-án részt vettem az Egyházkerület Közgyűlésén.
- November 21-én részt vettem a Keresztény Zsidó Tanács által rendezett konferencián.
- December 4-én Elekes Botond főgondokkal részt vettem a magyarkúti kultúracsűr/közösségi házépítési szemlén.
- December 5-én részt vettem az Ökumenikus Tanács közgyűlésén.
- December 9-én Sulyok Tamás köztársasági elnök meghívására, a magyarországi egyházfőkkel adventi ebéden vettem részt a Sándor-palotában.
- December 11-én az egyházkerületi elnökség ülésén vettem részt.

2024. január 1. – május 25.

- Január 13-án részt vettem a Vallásszabadság Napja alkalmából rendezett ünnepi istentiszteleten Tordán és Kolozsváron.
- Január 20-án részt vettem a Püspöki Szék megbeszélésén.
- Január 22-én és 29-én a pezsztentlőrinci parókia generálkivitelezőjével egyeztettem az aláírandó építési szerződést.
- Január 30-án részt vettem az Elnökség ülésén.
- Január 31-én egyházkerületi elnökségi ülést tartottunk.
- Február 3-án a 18. kerületi önkormányzattal egyeztettem a parókia építésével kapcsolatos kérdésekben.
- Február 3-án főgondnokkal közösen Hódmezővásárhelyen egyeztetünk az egyházköztség elnökségével a templom és a parókia épületeinek javításáról és felújításáról.
- Február 12-én az Egyházkerületi Képviselő Tanács ülésén vettem részt.
- Február 17-én a Debreceni Egyházköztség bérlőivel kapcsolatos per kérdéseit tisztáztuk.
- Február 24-én részt vettem a Püspöki Szék munkálatain.

- Február 25-én részt vettem a Kommunizmus Áldoztainak Emléknapján a Terror Házában.
- Március 3-án, sok előzetes megbeszélést és egyeztetést követően véglegesítettek és aláírtuk a pezsztentlőrinci unitárius parókia I. ütemére vonatkozó kivitelezési szerződést.
- Március 12-én részt vettem a pezsztentlőrinci unitárius parókia építésével kapcsolatos projekt-megbeszélésen.
- Március 13-án Elekes Botond főgondnokkal közösen megbeszélést folytattunk Koncz Imre fűzesgyarmati polgármesterrel, a megvásárolandó fűzesgyarmati parókia épületével kapcsolatos kérdésekről.
- Március 14-én részt vettem az Országházban az 1848/49-es forradalom és szabadságharc 177. évfordulója alkalmából az állami díjak és kitüntetések ünnepélyes átadásán.
- Március 21-22-én részt vettem Kocsordon a Küküllői Egyházkörrel közösen megtartott lelkészi értekezleten.
- Március 26-án egyházkerületi elnökségi ülést tartottunk a DTME perrel kapcsolatban
- Március 31-án részt vettem az egyházkerületi elnökség soron következő ülésén.
- Április 3-án a Küküllői Egyházkörrel közösen on-line lelkészi értekezletet tartottunk, melyen Rácz Norbert kolozsvári lelkészi az éves témával kapcsolatos kérdőívét beszéltük meg.
- Április 10-én részt vettem a jogszabály-módosító bizottság ülésén.
- Április 14-án részt vettem a Püspöki Szék megbeszélésén.
- Április 23-án részt vettem az egyházkerületi elnökség ülésén.
- Május 9-én részt vettem az Egyházkerületi Képviselő Tanács ülésén.
- Május 13-án részt vettem az egyetemes lelkészi értekezleten Kissolyosban.
- Május 14-én a Heltai Kft. taggyűlésén vettem részt.
- Május 16-án részt vettem Budapesten az Egyházkerületi Jelölőbizottság ülésén.
- Május 16-án megtartottuk a magyarországi Gondviselés Segélyszervezet elnökségi ülésén.
- Május 17-én részt vettem a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházköztségben tartott vizsgálószerkesen, illetve közösen felavattuk a 145. éve tartott első hódmezővásárhelyi unitárius istentisztelet emlékére elhelyezett emléktáblát.

– Május 21-én szolgálatot végeztem a Nagyvárdi Unitárius Egyházközség meghívására a Festum Varadinum ünnepeksorozat keretében.

– Május 22-én részt vettem az Ökumenikus Segélyszervezet éves Közgyűlésén.

– Május 24-én vizsgálószéket tartottunk a Bartók Béla Unitárius Egyházközségben.

Köszönöm főgondnok vezetőtársamnak, munkatársaimnak, lelkésztársaimnak, az egyházközségek

vezetőségének a közös munkánkban nyújtott segítségét!

Tisztelettel kérem a Közgyűlés tagjait jelentésem elfogadására.

Miskolc, 2025. május 28.

Atyafiságos tisztelettel:

Kriza János ■ PÜSPÖKI HELYNÖK

Felügyelő gondnoki jelentés

2024. május - 2025. május

Felügyelő gondnoki beszámolómban összefoglalom a 2024. évi közgyűlés óta eltelt időszak fontosabb történéseit, eredményeit.

Tagja vagyok a Főtanácsnak, a Zsinatnak, az Egyházi Képviselő Tanácsnak (EKT), az Egyházkerületi Képviselők Tanácsának (EKKT) és a Magyarországi Egyházkerület (MUEME) Közgyűlésének, a Vallásszabadság Egyesületnek (Kolozsvár), a Nőszövetségnek (MUNOSZ), a Gondviselés Segélyszervezetnek, valamint kuratóriumi tagja vagyok az Unitárius Alapítványnak.

Az Egyházkerületi **Elnökségnek** hivatalból tagja a felügyelő gondnok is. Az Elnökség általában havi gyakorisággal – szükség esetén ennél gyakrabban is – ülésezett. A több órán át tartó üléseken részt vettem, a határozat-hozatalokban közreműködtem. Az elnökségi üléseken megtárgyalt kérdések közül említek néhányat: iskolai hitoktatás, folyamatban lévő és lezárult beruházások, felújítások, szerződések helyzete, az EKKT, illetve a Közgyűlés elé terjesztendő anyagok, vizsgálószéki vizsgálatok előkészítése, a média helyzet javítása, lelkészi állások betöltése, táborok szervezése, zárszámadások (MUEME, Unitárius Alapítvány, Heltai Kft. stb) vizsgálata.

2024. május 11-én részt vettem a **győri** egyházközségben a **püspöki helynöki vizsgálószék** munkájában.

2024. május 22-én került sor a **Heltai Kft taggyűlésére**, amelynek napirendjén szerepelt egyebek mellett a társaság zárszámadása, a közös költ-

ség és a felújítások kérdése. A taggyűlés a zárszámadást elfogadta.

2024. május 25-én tartottuk a **Magyarországi Egyházkerület (MUEME) Közgyűlését** a Szervét Mihály Unitárius Kulturális Központban. A Közgyűlés napirendjén számos beszámoló szerepelt: az elnökségi tagok, az egyházi intézmény (könyvtár és levéltár), az egyháztársadalmi szervezetek (Gondviselés Segélyszervezet, Unitárius Alapítvány, MUNOSZ) beszámolóit. A Közgyűlés jóváhagyta a MUEME - EKKT által elfogadott – zárszámadását. A Közgyűlésen számos beszámoló jóváhagyta a MUEME zárszámadását. További napirendek voltak: a pestszentlőrinci parókia építés, a magyarkúti kultúracsűr program, valamint a 2024. évi Szervét Mihály díj és tiszteletbeli címek odaítélése. A 2024. évi Szervét Mihály díjat Béres-Muszka Ibolya, a tiszteletbeli gondnoki címet Gergely Felicián nyerte el.

2024. június 15-én részt vettem a **Dr. Szent-Iványi Ilona** lelkész tiszteletére rendezett ünnepi, **ki-búcsúzó istentiszteleten** a pestszentlőrinci unitárius templomban.

2024. június 29-én részt vettem a **miskolci** egyházközségben a **püspöki helynöki vizsgálószék** munkájában.

2024. július 10-én elnökségi ülést tartottunk, amelynek napirendjén szerepelt egyebek mellett a magyarkúti kultúracsűr építésének megkezdése, a BUE szórvány kérelme valamint Krizbai Béla lelkész lakásbérlete.

2024. július 15-én elnökségi ülésen vettem részt, amelynek témája volt az Angularis Központ szociális és oktatási intézmények átvételével kapcsolatos megkeresése.

A **2024. július 24-ei** elnökségi ülés foglalkozott az Angularis Központ által szociális intézményeket fenntartóként működtető rendszer esetleges átvételéről. Döntést hoztunk az ezzel kapcsolatos elvekről és feltételekről, valamint a további egyeztetésről.

2024. augusztus 9-én elnökségi ülést tartottunk, amely foglalkozott az Angularis Központtal való együttműködéssel és döntött a tárgyalások folytatásáról. Az egyéb témák között szerepelt egyebek mellett a pestszentlőrinci parókia építése és a lelkesi állás betöltése, a Gondviselés Segélyszervezettel való együttműködés, a győri parókia ügye, a szeptember 7-ei szentendrei skanzenben tervezett részvételünk valamint a MUNOSZ-ICUW kolozsvári konferencián való részvétel.

A MUEME 2024-ben is meghirdette az **Országos Unitárius Gyerektábort**, amely **2024. augusztus 20–24 között** Magyarokúton került megszervezésre. Az Egyházkerület támogatta a gyermekek részvételét a táborban.

2024. szeptember 3-án elnökségi ülésen tárgyaltuk egyebek mellett a Barcsay utcai lakás eladását, az intézmény átvétellel kapcsolatos helyzetet, valamint Krizbai Béla pestszentlőrinci lelkész Budapestre költözését.

2024. szeptember 5-8. között az Unitárius Nőszövetség (UNOSZ) és az ICUUW (International Convocation of Unitarian Universalist Women) közösen szervezett nemzetközi konferenciát Kolozsváron, amelyen a MUNOSZ (Magyarországi Unitárius Nők Országos Szövetsége) résztvevőinek költségeihez - Dr. Szent-Iványi Ilona kezdeményezésére - a MUEME hozzájárult.

2024. szeptember 18-án részt vettem az **EKKT ülésén**, amelynek napirendjén szerepelt az az előbbi intézményrendszer esetleges átvétele, az általunk ehhez javasolt feltételek. Napirenden szerepelt ezen kívül a pestszentlőrinci parókia ügye, a Gondviselés Segélyszervezettel való együttműködés, a győri parókia klimatizálása, a szentendrei skanzenben (Nyitott templomok Napja) és a MUNOSZ-ICUW kolozsvári konferencián való részvételünk.

2024. szeptember 19-én több órás konzultáción vettünk részt, amelyre a közgyűlési tagok és az **Angularis** intézményhálózat képviselője között került sor, az intézményhálózattal kapcsolatos kérdések tisztázására.

2024. szeptember 20-án került sor az **Egyházi Képviselő Tanács (EKT) kolozsvári ülésére**, amelynek napirendjén számos beszámoló (főhatósági tisztségviselők beszámoló, gazdasági jelentések, ügyosztályok jelentése, gazdasági ügyek) szerepelt. Az ülésen online vettünk részt.

2024. szeptember 24-én Egyházkerületi Közgyűlést tartottunk, amely megerősítette, hogy a MUEME folytasson egyeztetést az Angularis Központtal az intézményrendszernek a MUEME szervezeti keretébe való esetleges átvételével kapcsolatban.

2024. szeptember 30-án Kolozsvárral több órás **távközlési fórumon** vettem részt, a soron következő Főtanácsnak előterjesztett javaslatcsomagok részletes bemutatása és a szakmai kérdések tovább gondolása céljából.

2024. október 2-án tárgyalta az Elnökség az alábbiakat: füzesgyarmati ingatlan megvétele parókia céljára, az EKKT (okt.14) és a tisztújító közgyűlés (nov.16) előkészítése, az EKT-n (dec.13., Kolozsváron) való részvétel.

2024. október 4-5-én részt vettem az **Unitárius Egyház Főtanácsi és Zsinati ülésén, Küküllődombón**.

Ezen kiemelkedő témák voltak – a vezető tisztségviselők, az ügyosztályok és hivatalok, valamint a szervezetek, intézmények (János Zsigmond Unitárius Kollégium, Berde Mózes Unitárius Gimnázium, Unitárius Lelkészek Országos Szövetsége, Unitárius Nők Országos Szövetsége, Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet, Vallásszabadság Egyesület, Gondviselés Segélyszervezet) beszámolóinak elfogadása mellett – az egyházszervezeti határozathozatal, egyes egyházi jogszabályok módosítása, a Nyugdíjintézet tisztségeinek betöltését célzó jelöltállítás és választás. A szolgálati eskütetelek mellett tiszteletbeli címek adományozására, oklevelek átadására, köszöntésekre és a kiemelkedő egyházszolgálati teljesítmények – köztük Dr. Mihály Noémi – méltatására is sor került.

2024. október 14-én EKKT ülésre került sor, amelyen részt vettem. Ennek fő témái az alábbiak voltak:

Krizbai Béla lelkész szolgálatba állása, iskolai hitoktatás, magyarkúti kultúracsőr projekt megvalósulása, Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség parókiájának építése, a Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség részére megvásárolandó parókia és közösségi ház ügye, valamint a köznevelési intézmények és szociális ellátó rendszerből álló intézményi háló átvételének ügye.

Elekes Botond főgondnok tájékoztatta a tagokat, hogy az intézményi háló átvételét mind az EKKT, mind a Közgyűlés megszavazta, amelyről Elekes Botond főgondnok Orosz Mariann intézményi vezetőt tájékoztatta. Ezt követően arról értesültünk, hogy egy másik egyházzal kötöttek megállapodást. Sajnálatos, hogy a másik fél inkorrekt eljárása miatt nem jött létre megállapodás.

2024. október 21-én ülést tartott az Egyházkerület Jelölőbizottsága.

2024. november 16-án MUEME közgyűlésen vettem részt, amelynek fő napirendi pontja az alábbi egyházi tisztségekre történő választás volt: Egyházkerületi jegyző, közügyigazgató, főszámvevő, az EKT lelkészi és világi tagjai, a Jelölőbizottság lelkészi és világi tagjai, az Alapfokú fegyelmi bíróság tagjai.

2024-ben módosult az **Unitárius Alapítvány** alapító okirata, beleértve az új kuratóriumi tagok adatait (a Kuratórium képviselői: Dr. Kiss Balázs, Szász Adrienn, Zomboriné dr. Pap Zsófia, Kaveczkiné dr. Farkas Katalin, Darkó Attila).

2024. novemberben elkészült az Unitárius Alapítvány pályázati felhívása, majd az abban szereplő összeg felosztása.

2024. december 5-én a **Gondviselés Segélyszervezet** nagy sikerű adventi jótékonysági koncertet tartott a Szervét Mihály Kulturális Központban a Magyarországi Egyházkerület támogatásával.

A **2024. december 11-ei** elnökségi ülésen vettem részt, amely foglalkozott egyéb mellett a debreceni egyházközséggel kapcsolatos kérdéskörrel, a füzesgyarmati parókiavásárlással, a pestszentlőrinci parókia építésével, valamint a lelkészi és egyházi dolgozók év végi bérkiegészítésével.

2024. december 13-án részt vettem az **Egyházi Képviselő Tanács (EKT) kolozsvári ülésén**, amelynek napirendjén számos beszámoló és kérdés szerepelt (az egyházköri/egyházkerületi szintű hatóságok és hivatalok, tisztségviselők beszámolóit, gazdasági jelentések, ügyosztályok és társadalmi szervezetek jelentése, gazdasági ügyek, beruházások ügye).

2025. január 31-én elnökségi ülést tartottunk, amelyen számos kérdést tárgyaltunk, így az Észak-dunántúli Unitárius Szórványegyházközség belső jogi személyiségét, a bérfejesztéseket, az Unitárius Élet szerkesztését, a média közvetítések helyzetét, a vizsgálószékek és a soron következő EKKT ülés előkészítését. További napirendek voltak: a pestszentlőrinci parókia projekt, a füzesgyarmati parókiavásárlás, a hódmezővásárhelyi felújítások valamint a nyári gyermektáborok.

2025. február 12-én EKKT ülésen vettem részt, amelynek napirendjén szerepelt az egyházfenntartási járulékok mértéke, a magyarkúti Kultúrcsűr beruházás, a pestszentlőrinci parókia építése, a füzesgyarmati ingatlan (parókia és közösségi ház) megvétele, a hódmezővásárhelyi templom tetőjének és lelkészi lakásának felújítása, a hittan oktatás, az Észak-dunántúli Unitárius Szórványegyházközség belső jogi személyiségének támogatása, valamint a Szervét Mihály-díj (Dr. Rezi Elek) és a János Zsigmond díj (Dr. Balázs Mihály) odaítélésére vonatkozó javaslat elfogadása.

2025. március 26-án elnökségi ülésen vettem részt, amely témája a DTME névhasználata volt.

2025. március 28-án tartottuk az Unitárius Alapítvány Kuratóriumának ülést, a Bartók Béla Unitárius Egyházközségben. Ennek elsődleges témája a Dr. Kiss Balázs kuratóriumi elnök halála kapcsán felmerült teendők megvitatása volt.

2025. március 31-én elnökségi ülést tartottunk, amelynek fő témái az alábbiak voltak: Dr. Kiss Balázs atyánk fia temetése, egyes lakások bérbeadása, a füzesgyarmati ingatlan vásárlás, a tiszteletbeli gondnoki címre felterjesztés (Sepsi-Kovács Éva) valamint a nyári gyermektáborok támogatása.

2025. április 23-án elnökségi ülésen vettem részt, az alábbi napirenddel: EKKT időpont meghatározása, 2024. évi zárszámadás, Dr. Kiss Balázs miatt megüresedett testületi tagságok, valamint a május 31-ei közgyűlés tárgysorozata. További téma volt a pestszentlőrinci parókia építéshez kapcsolódó adománygyűjtés.

2025. május 9-én az EKKT jóváhagyta a MUEME 2024. évi gazdálkodását, valamint a Füzesgyarmati Unitárius Egyházközség részére történő parókia vásárlást. Az EKKT jóváhagyta a pestszentlőrinci egyházközség parókia építéséről valamint foglalkozott a dr. Kiss Balázs elhalálása miatt megüresedett testületi tagságok betöltésével. A kuratóriumba (10-1 szavazattal) Krizbai Béla lelkészünk került megválasztásra.

A vizitációk (számvevőségi vizsgálatok) helyzete 2025-ben:

- Hódmezővásárhelyi Egyházközség - 2025. 05. 17.
- Bartók Béla Egyházközség: 2025. 05. 24.
- Pécs: 2025.09.06.
- Kocsord 2025.10.18.
- Budapesti Unitárius Egyházközség: 2025. 11.15.

2025. május 17-én részt vettem a **hódmezővásárhelyi egyházközségben a püspöki helynöki vizsgálószék munkájában.**

2025.május 24-én kerül sor vizitációra (vizsgálószék) a budapesti **Bartók Béla Egyházközségben**.

Az **ingatlanok** helyzetét csak jelzés-szerűen érintem, mivel az e téren elért eredményekről Főgondnok úr részletesen beszámol.

Egyházkerületünk az elmúlt években számos felújítást, beruházást valósított meg, továbbá ingatlan vásárlást is tervez:

Füzesgyarmaton ingatlant vásárolunk, parókia és közösségi tér céljára.

Pestszentlőrincen parókia épül, amely az egyik legnagyobb beruházásunk.

Magyarkúton folyamatban van a kultúracsűr építése.

Hódmezővásárhelyen sor került új nyílászárók beépítésére, a tető és a lelkészi lakás felújítására.

Győrött a melléképület tetőzetének cseréje valósult meg.

Ezek megvalósítása hatalmas energiát igényelt és igényel elsősorban Elekes Botond főgondnoktól és Kriza János püspöki helynöktől, akiket köszönet illet az elvégzett munkáért.

Említést kell tennem az **iskolai hitoktatásról**, amelynek – kezdettől fogva történt megszervezésért – Dr. Szent-Iványi Ilona jegyző asszonyt illeti köszönet. Ez a feladat az Egyházkerulettől jelentős anyagi forrást, szervezési munkát, a hitoktatók ré-

széről rengeteg energiát igényel, fenntartását azonban az egyházkerület kiemelten fontosnak tartja. Ez évtől Krizbai Béla lelkészünk is segíti ezt a munkát. Sajnos, nem minden lelkészünk vesz részt a hitoktatói munkában.

Az Egyházkerület az elmúlt években felelős, gondos, takarékos gazdálkodást folytatott, pénzügyi helyzete stabil. Az iroda kis létszámmal működik. Számos adminisztratív és operatív feladatot az egyházkerület vezetői látnak el.

A **Heltai Gáspár Kft., az Unitárius Alapítvány és a Gondviselés Segélyszervezet** működése szintén stabil. A tisztségviselők díjazás nélkül látják el feladatukat.

A fentieket összegezve:

Sok fontos eredményt könyvelhettünk el az Egyházkerületben, beleértve a hitoktatást, a kulturális, hitéleti programokat, valamint a különféle beruházásokat, felújításokat, amelyekre büszkék lehetünk. Mindezek mellett – takarékos gazdálkodást folytatva – sikerült biztosítani a pénzügyi helyzet stabilitását.

Kérem a Tisztelt Közgyűléstől beszámolóim szíves elfogadását.

Kavecckiné dr. Farkas Katalin

▪ **FELÜGYELŐ GONDNOK**

Korábbi jegyző jelentése

a 2024. május 26. és 2024. december 16. közötti időszokról a 2025. május 31-i közgyűlés elé

Nagytiszteletű Egyházkerületi Közgyűlés!

A Magyar Unitárius Egyház 2012-ben újjászerveződött egységes egyházi szervezetbe. A 2012. júniusi Főtanácson elfogadott új Szervezeti és Működési Szabályzat (SzMSz) alapján a Magyarországi Egyházkerületben harmadik alkalommal 2020. november 07-én jegyző megválasztására került.

A jegyző hatáskörét és kötelességeit az SzMSz 147-148-149-150-151.§ és 171§. határozza meg, melynek alapján a sajátos jogállásból következően a püspöki helynök közvetlen helyettese.

2013. januárjában vettem át ezt a tisztséget, immár a harmadik ciklusomat fejeztem be 2024. de-

cemberében. Igyekeztem a munkámat mindvégig tisztességgel becsülettel végezni. A jegyzői feladatokon túl az Egyházkerületi Hivatal és az Elnökség munkáját, adminisztrációját is segítettem.

Ezen túlmenően koordinálok országosan az iskolai hitoktatást, tudományos fokozatomnak megfelelően konferenciákon, egyetemeken adok elő és 40 éves nagyon jó ökumenikus kapcsolataim miatt hivatalosan is képviselem az egyházat négy szervezetben.

Fentiek okán a jelentésem kitér erre a sokrétű tevékenységre is.

Egyházi tanácskozások, találkozók, ünnepek

A 2024. évben részt vettem jegyzőként az elnökségi, lelkészi, EKKT, közgyűlés ülésein, az Egyházkerületi

Vizsgálószerk munkájában, ezekről jegyzőkönyvet készítettem, melyeket mellékletekkel ellátva, aláírva az egyházi iktatóba leadtam és digitalizáltam.

2013. óta – mióta jegyző vagyok – az összes testületi ülés jegyzőkönyve mellékletekkel együtt digitálisan is megtalálható.

Az elmúlt időszakban 24 jegyzőkönyvet írtam.

MUE ME Elnökségi ülések:

Az egyházkerületi elnöksége általában havonta egy alkalommal tanácskozik.

A napirendi pontokat és az ülésről felvett emlékeztetőket és a határozatokról szóló kiértékeléseket a jegyző készíti el.

MUE ME Elnökségi ülések főbb témái:

Elnökség kidolgozza az éves eseménynaptárt igazodva a kolozsvári főhatósági időpontokhoz;

Elnökség foglalkozott az Unitárius Élet egyházi kiadvány helyzetével, Pap Gy. László lelkészt bízta meg újra a főszerkesztői tevékenységgel;

Elnökség folyamatosan áttekinti az egyházi ingatlanok felújításának helyzetét;

Elnökség rendszeresen foglalkozik az iskolai hitoktatás kérdésével, melynek fővárosi beosztása, 2024. szeptember 1-től rendes kerékvágásban halad;

Elnökség alapos és körültekintő utánajárás után rendezte a szülési szabadságon lévő lelkésznők állami és egyházi juttatásának kérdését;

Elnökség előkészíti az Egyházkerületi Képviselő Tanács üléseinek napirendi pontjait;

Elnökség több alkalommal külön megbeszélést folytatott a pestszentlőrinci parókia építésével kapcsolatban és megbízta Kriza János püspöki helynököt a projekt felelősi, valamint a műszaki ellenőri feladatokkal Orbán Ernő testvérünket.

Egyházkerületi Képviselő Tanács ülései (EKKT)

Az adott időszakban 3 EKKT ülést hívott össze az Elnökség. Ezek főbb témái, határozatai a következők voltak:

EKKT vitatja meg és fogadja el az egyházkerület előző évi gazdálkodásának zárszámadását;

Az EKKT meghatározta a közgyűlési napirendi pontokat, annak idejét és helyét;

EKKT folyamatosan figyelemmel kíséri az iskolai hitoktatás helyzetét, melynek a felelőse a jegyző. Az iskolai év végén a hittanos gyermekeknek tanévzáró ünnepség megtartásáról döntött a testület;

EKKT kíséri figyelemmel az egyházi ingatlanok állapotát, felújítását és értékbecslését;

EKKT javaslatot tesz a Közgyűlésnek a Szervét Mihály díjra és a tiszteletbeli címekre;

EKKT alaposan, behatóan foglalkozott az Angularis központ megkeresésével köznevelési és szociális intézmények átvételének tárgyában.

Lelkészi értekezletek

Az elmúlt évben 3 Lelkészi értekezletet hívott össze a püspöki helynök úr. Főbb kérdések, témák:

- lelkészi ügyvitel menete, előírások, lelkészekre vonatkozó szabályok;
- Püspöki helynöki vizsgálószerk időpontjainak meghatározása;
- beszámoló az egyházközségek életéről;
- köznevelési és szociális intézményi háló esetleges átvételével kapcsolatos kérdések.

Iskolai hitoktatás

2014. szeptember óta az elnökség megbízásából országosan adminisztrálok a kislétszámú iskolai hitoktatási csoportokat. A szöveges beszámolókat megírom a minisztériumnak, valamint erről a tevékenységről rendszeresen beszámolok az EKKT üléseken. Én is tartok iskolai hittanórákat, már 10 éve. Az elmúlt évben 147 iskolai hittanórát tartottam.

Ökumenikus kapcsolatok

Jegyző 34 éve vesz részt aktívan a Magyar Ökumenikus Segélyszervezet (korábban Szeretetszolgálat) munkájában. Ennek a szervezetnek a két nagy protestáns egyházzal együtt egyházunk is alapító tagja volt. Negyedik ciklusban választottak meg a Felügyelő Bizottság elnökének. Rendszeresen részt veszek az FB üléseken, a rendezvényeken és az Adventi kampánynyitó ünnepségen. A Segélyszervezet éves forgalma 12 milliárd forint. A szervezet jószolgálati nagykövete: dr. Lévai Anikó.

Jegyző az elnökség megbízásából 2013-ban átvette a leköszönő Balázs Lászlótól a Magyar Bibliatársulat Alapítvány kuratóriumi és elnökségi helyét, évente 5 alkalommal vettem részt ennek rendezvényein, ülésein, valamint az Adventi összejövetelen a főtítkárr felkérésére áhítatot tartottam.

Jegyző elnökség megbízásából öt éve elnökségi tagja a Keresztény Zsidó Tanácsnak, melynek elnöke Székely János katolikus püspök. Ennek minden ülésén részt vettem. 2024. májusi közgyűlésen a szervezet alelnökének választottak meg.

Választás útján elnökségi tagja vagyok a *Keresztény-Zsidó Társaságnak*, melynek elnöke dr. Fabiny Tamás püspök. Az elmúlt évben az elnökségi ülésen és a konferencián 2 előadást tartottam.

Tudományos munka

Előadásokat tartottam a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészeti és Teológiai Karán, vallás tudomány és egyház ismeret témakörben.

2024-ben előadást tartottam a Keresztény Zsidó Társaság konferencián a vallásközi párbeszéd nehézségeiről.

Részt vettem az ICUUW (Unitárus és Univerzalista Nők Nemzetközi Tanácsának) konferenciáján

2024. szeptemberében Kolozsváron, melyen az egyik Workshop vezetője voltam.

2024. június 17-től – részmunkaidőben – az Egyházkerület hivatalának munkáját segítem oktatási és igazgatási tanácsosi munkakörben, valamint iskolai hittanórákat tartok.

Végül köszönöm a Közgyűlésnek a belém vetett bizalmat. Az elmúlt 12 év során igyekeztem munkámat alaposan, átláthatóan és tisztességgel elvégezni. Kérem a jelentésem elfogadását.

Budapest, 2025, május 15.

Dr. Szent-Iványi Ilona ■ KORÁBBI JEGYZŐ

Választott jegyző jelentése

2025. január 1-je - május 20-a közötti időszakról

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerület (a továbbiakban: Egyházkerület) tisztújító, 2024. november 16-án tartott tisztújító közgyűlésén választottak meg egyházkerületi jegyzőnek. Jegyzői tevékenységemet 2025. január 1-től kezdtem meg.

Ez idáig négy elnökségi ülés jegyzőkönyveit rögzítettem, illetve két Egyházkerületi Képviselő

Tanácsi (a továbbiakban: EKKT) jegyzőkönyvet és egy lelkészi értekezleten felvett jegyzőkönyvet, valamint a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközség püspöki vizitációján vettem részt.

Időrendben:

– 2025. január 31-én, pénteken 8:30 órától 13:00 óráig elnökségi ülés, zoom felületen;

– 2025. február 12-én, szerdán 17:00 órától 19:40 óráig EKKT gyűlés, zoom felületen;

– 2025. február 18-án, kedden 16:00 órától 18:00 óráig lelkészi értekezletet tartottunk a zoom-felületén;

– 2025. március 26-án, szerdán 16:00 órától 17:30 óráig elnökségi ülés, online zoom felületen;

– 2025. március 31-én, hétfőn 17:20 órától 20:30 óráig elnökségi ülés, online zoom felületen;

– 2025. április 23-án, szerdán 17:00 órától 20:00 óráig elnökségi ülés, online zoom felületen;

– 2025. május 9-én, pénteken 11 órától 14:00

óráig személyes, jelenléti részvétellel EKKT gyűlés Budapesten, az egyházi központban;

– 2025. május 17-én, szombaton 12 órától az Egyházkerületi Vizsgálószerk munkáját tartottunk meg a Hódmezővásárhelyi Unitárius Egyházközségben.

Jegyzői teendők, amelyeket ellátok:

– a jegyző feladata a meghívók kiküldése, a mellékletek, irományok összegyűjtése, illetve megküldése a különböző gyűlések tagjainak;

– a választotti tagságok nyomon követése, a változások ledokumentálása;

– a határozatok lekötése, átvitele a szükséges fórumokra (Elnökségi határozatok előterjesztése az EKKT tagok és a Közgyűlés elé);

– a jegyzőkönyvek kinyomtatása, aláíratása, valamint elhelyezése az irattárba;

– folyamatos levelezés és kapcsolattartás a püspöki helynökkel, főgondnokkal, az üléseken részt vevőkkel, a hozzászólókkal a pontos jegyzőkönyv-vezetés érdekében.

Jegyzői szolgálatomat örömmel végzem, mert nagyon szeretem a rendszerességet, a vezetőimet és mindazokat, akik az Egyházkerületünk javára munkálkodnak Isten és emberek előtti kedvességben.

Budapest, 2025. május 20.

Léta Sándor ■ JEGYZŐ

Közügyigazgatói jelentés:

2024. május 25 – 2025.05.31 időszakról

A közügyigazgató feladatait az SZMSZ 152. § és 155 § szabályozzák.

Ha figyelmesen végig olvassuk a beküldött jelentéseket, mindnyájunk számára körvonalazódik az a tevékenység, melyet az elnökség végzett a jelzett időszakban annak érdekében, hogy ne csak akadálymentesen folyjon egyházi életünk, hanem sorra kerüljenek és főként megoldást találjanak azok a folyamatban levő fejlesztések, illetve a jó gazdálkodás érdekében szükséges intézkedések, melyek élhetőbbé teszik a bizakodók, de a kétségeskedők jövőjét is. Egyáltalán nem tartom szükségesnek ismételt felsorolnom azokat az eseményeket, melyeken részt vettem és jelenlétemmel nemcsak a szavazatomnak biztosítottam helyet, hanem azt is megerősítettem, hogy amiről döntöttünk, az elmaradhatatlanul szükséges volt közösségi érdekünk tekintetében.

Azt ebben az esetben is megerősítem, hogy számomra fontos követnünk egyházi életünk gyakorlatában bevált munka- és döntéshozatal gyakorlatát, valamint látom annak is igényét, hogy a szükségtelen adminisztrációs kívánalmak közül nem minden esetben kell támogatnunk olyanokat, melyek korábban sem váltották be a hozzáfűzött reményeket és ezután sem hoznak áttörést egyházi életünk fejlődésében. Erdélyi tevékenységem során mindig elsőrendű követelményként támasztották számunkra nemcsak nevelőink, hanem később számon kérő feltevéseink is, hogy betartsunk gyülekezeti életünkben néhány fontos és elmaradhatatlan szabályt. Azt ugyanis, hogy első helyen és annak megfelelően kezeljük a valláserkölcsi éltre vonatkozó követelmények teljesítését, majd azt követően fektessünk hangsúlyt az adminisztrációs tevékenységre, illetve a pénzügy pontos kezelésére és a szabályoknak, illetve állami rendelkezéseknek megfelelő könyvelésére. Amennyiben egészében látom a gyülekezetek tevékenységét, valamint az elnökség munkáját, akkor néhány kivétellel elmondható, de az utóbbiban egyértelmű, hogy az anyagi vonatkozású intézkedések messzemenően túlmutatnak a valláserkölcsi értékek mutatóin. Ezt én is elfogadhatónak találom,

hiszen minden egyes gyülekezeti intézkedés összehalad az elnökség döntésekor a tanácskozások asztalára és komoly megfontolást követően hozza meg minden esetben a legjobb döntést. Ilyennek számít az építkezés, vagy ingatlan eladás - vásár is.

Örömmre szolgál, hogy a tanácskozások alkalmával mindig találtunk módot arra, hogy egyházi bizottsághoz híek maradjunk és kérjük imában, áhítat rendjén Isten segítségét, hogy az ő segítségével megfelelő bölcsességet társíthassunk jövőre szóló döntéseink mellé. Nekem az a véleményem, hogy a jelzett időszakban is jelen volt Isten gondviselése a tanácskozásainkon, valamint közösségi megvalósításainkon is látszik munkájának eredménye. Az más kérdés, hogy sikerül-e ugyanezt észrevennie a Közgyűlés tagjainak, illetve magától értődőnek minősíti-e majd az utókor is azt az eredményt, melyet örökségként szántunk önmagunk boldogulására. Itt nyugtatom meg a közgyűlési tagokat, hogy munkánkat minden esetben a törvényesség és a szabályszerűség jellemezte, néhol még talán túlzottan is ragaszkodtunk az előírások nehézkes betartásához. Ebben nem a nézetkülönbségünk volt az irányadó, hogy végül is egyetértéssel lépünk át rajtuk, hanem annál is inkább a hosszúra nyúlt idő, melyben megkerestük és megtaláltuk a közös látásmód szabályozott változatát.

Az elnökségben a vázolt időszak során többször is felmerült az igény arra, hogy változtatnunk kell az adminisztrációs iratok tartalmán, valamint a jelentések és azok mellékletei vonatkozásában is változtatnunk kell, hogy jobb eredmény szülessen e tekintetben is. Meglátásom, hogy a jelentések összesítésére és azok beható tárgyalására csak abban az esetben számíthatunk eredményes következménnyel, ha első sorban egységes jelentések állnak rendelkezésre, melyet maradéktalanul és az adatok pontos közlésével töltenek ki a lelkészek és küldik be összesítésre. Számomra elmaradhatatlan követelmény rögzítenünk az egyházközségi közgyűlések tartásának időpontját is, hiszen a mostani állapot szerint túl korai a kolozsvári adattárba feltöltendő, februári időpont, ahol csak azok a jelentések számítanak elfogadottnak a közgyűlés által, melyeket ez időpont előtt tartottak. A későbbiek csak abban az esetben válnak adathű jelentésekké, amennyiben semmilyen változtatás nem történt a lelkész beszámolójában szereplő adatokban.

A vizsgálószerzők alkalmával újból és újból megfogalmazásra kerültek fontos szempontok, melyeket

szükséges előtérbe helyeznünk a követendő rend érdekében minden egyes gyülekezetben. Amint már jeleztem fontosnak tartom, hogy milyen egyházközségi valláserkölcsi kérdések kerülnek elsődlegesen a jelentésbe, illetve melyek azok az elsőbbséget igénylő intézkedések, melyek meghatározzák az egyházközségek anyagi életét. Az anyagiak tekintetében elmaradhatatlan a zárszámadás és a költségvetés, illetve a népesedési kimutatás, ami alapján megállapítható, hogy mi válhat serkentővé a gyülekezeti életben és mit kellene másként végeznünk ahhoz, hogy eredményesebb legyen az ünnepi és mindennapi életünk.

Magyarországi Unitárius Nők Országos Szövetsége

2024. évi beszámoló

Az újrakezdés éve volt a MUNOSZ számára is 2024. A tisztújító közgyűlést a Bartók Béla Unitárius Egyházközségben tartottuk 2023 november 11-én, melyet megtisztelt jelenlétével és lelkesítő beszédével Dimény Csilla UNOSZ elnöknő. Köszönet a csodálatos szervezésért! Az itt megválasztott vezetőség: Bartha Mária Zsuzsánna elnök, Léta Erika alelnök, Zomboriné Dr. Pap Zsófia jegyző, Dr. Szent-Iványi Ilona tanácsadó lelkes, Harsányiné Ricsey Boglárka pénztáros, Pintér Nóra Antónia titkár.

Az új vezetőség átvezetése ügyében Mihály Noémi jogtanácsosunk járt el a minisztériumban, a szabályoknak megfelelően. Megtörtént az átadás-átvétel, sikerült cégkaput regisztrálnunk, Fülöp Katalin könyvelő, MUNOSZ tag segítségével. (Ez egy hosszas folyamat, köszönet Sigmund Lia volt elnöknő együttműködő hozzáállásáért és az elnökség kitartó munkájáért)

A MUNOSZ mint szervezet tagja lett a Gondviselés Segélyszervezetnek, eddig is részt vettünk a gyűjtési akciókban, illetve a segélycsomagok célba juttatásában. Most formálisan is szorosabbra fűztük a kapcsolatot. Természetesen 2024 karácsonyán is tevékenyen dolgoztunk a gyűjtések idején. Zomboriné Dr. Pap Zsófia külön köszönet a leltárért.

A helyi tevékenységeink igen sokrétűek, nyilván a nagyobb egyházközségekben több minden

Határozottan jelentem, hogy munkavégzésemben az elmúlt időszakban is egyházam iránti hűségem, szeretetem és vállalt szolgálatom vezetett. Arra törekedtem, hogy minden, amit ezzel kapcsolatban mondok, vagy teszek, az közösségünk jövőjét szolgálja és Isten dicsőségét dicsérje.

Tisztelettel kérem jelentésem elfogadását.
Budapest - Debrecen, 2025. május 18-án.
Atyafiságos tisztelettel és szeretettel:

Pap Gy. László ■ KÖZÜGYIGAZGATÓ

történik. Ugyanakkor a kisebb egyházközségekben is a Nőszövetségek munkája elengedhetetlen a fennmaradáshoz.

Kiemelkedő események:

az első: A Nőszövetségi Világtalálkozó 2024 szeptember 5-8 között Kolozsváron. Ez a nagyszabású nemzetközi rendezvény több mint 300 fő részvételével zajlott, melynek a János Zsigmond Unitárius Kollégium és a Püspökség adott otthont. A szombati napon ezzel egybekötve került megrendezésre az UNOSZ éves közgyűlése is, ami még 150 résztvevőt vonzott. Rengeteg érdekes és értékes programon lehetett részt venni. A MUNOSZ nagy létszámmal volt jelen, 14-15 fő, különösen a Bartók Béla egyházközségből nagy küldöttség érkezett. Külön szeretném megköszönni az Egyházkerület nagylelkű utazási támogatását, mely sokunknak lehetővé tette a részvételt.

a második: a MUNOSZ közgyűlés és konferencia 2024 október 19-én Kocsordon zajlott, Lámpás világítja utunkat címmel. A fő és felejthetetlen előadást Dr. Ajtay-Horváth Magda nyíregyházi gondnokasszonyunk tartotta „Lámpás és világosság magyar irodalmi vonatkozásai” címmel. A jó hangulatú közgyűlésen mindenki beszámolót tartott. Együtt gondolkodva keressük a tartalmas, vonzó, hasznos tevékenységeket.

A következő közgyűlésre 2025 szeptember 27-én kerül sor a Budapesti Unitárius Nőszövetség vendégei leszünk.

Tisztelettel kérem a Közgyűlést a beszámoló elfogadására!
Kocsord, 2025. május 26.

Bartha Mária Zsuzsánna ■ MUNOSZ ELNÖK

Beszámoló

Gondviselés Segélyszervezet
Magyarországi Szervezete részéről

2024.01.01. - 2024.12.31.

Tisztelt Közgyűlés!

Segélyszervezetünk új mérföldkőhöz érkezett a 2024-es évben.

A 2024.05.30.-án Budapesten megtartott Közgyűlésen egy új összetételű, immár 9 tagú elnökség került megválasztásra. A Fővárosi Törvényszék 12.Pk.61.100/2010/28 számú végzésével az alábbi összetételű elnökséget jegyezte be:

– elnök Darkó Attila, alelnök Léta Sándor, ügyvezető elnök Tóth Izabella, elnökségi tagok Zomboriné dr. Pap Zsófi, Abonyi György, Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete, Kocsordi Unitárius Egyházközség, Budapesti Unitárius Egyházközség, Pestszentlőrinci Unitárius Egyházközség

Reményeink szerint az új elnökség hatékonyabban fogja képviselni és irányítani a Gondviselés Segélyszervezet egyháztársadalmi szerepvállalását.

A 2024-es adventi élelmiszer adománygyűjtésünk is újabb közös sikerekkel és rekord számokkal zárult.

Két novemberi hétvégén, négy napon, már nyolc CBA Prima üzletben összesen 3.925.000 Ft értékű élelmiszer adományt gyűjtöttünk. Összesen 50 önkéntes vett részt a gyűjtésben, leltározásban, a csomagok összeállításában és a kiszállításban.

220 doboz adományt juttatunk el 30 magyarországi, erdélyi és kárpátaljai településre, összesen 650 személy részleges támogatásban.

Köszönet az önkénteseknek, a lelkészeknek, a szállításban, szervezésben résztvevőknek és nem utolsósorban a CBA Vörösvár Kft.-nek.

Új színfoltot jelentett Segélyszervezetünk életében a jótékonyági koncertek megszervezése és lebo-

nyolítása. Az első jótékonyági koncertet 2024.04.20-án rendeztük meg a Szervét Mihály Egyházi Kulturális Központban. A rendezvény sikeres volt, sok köszönetet és biztatást kaptunk a folytatásra.

A második koncertet adventre terveztük, hosszabb egyeztetést követően Molnár Levente Liszt Ferenc díjas, Erdemes művész és Benedekffy Katalin Magyar Arany Érdemkereszt és Prima díjas opera énekesek végül 2024.12.05-re vállalták a fellépést. Ezt követően Bucsi Annamária a Magyar Állami Operaház magánénekes, Tarnai Dávid a Magyar Állami Operaház tagja és Tarnai Nóra zongoraművész is csatlakozott jótékonyági felkérésünkhöz.

Az adventi gyűjtésről és jótékonyági koncertekről készült részletes beszámolókat mellékletben csatolom.

Mindkét rendezvényünk pozitív mérleggel zárult, összesen 311.000 Ft nettó adomány összeggel gyarapodott Segélyszervezetünk.

Köszönjük a Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerületének a koncert szervezésekben nyújtott támogatást és a Szentesi Pince szponzori hozzájárulását.

Ez elmúlt évben tagságunk is bővült, Segélyszervezetünknek jelenleg 30 segítőkész tagja van, ebből négy tag egyházi jogi személy.

A törvényi előírásoknak megfelelő éves beszámolókat elkészítettük és határidő előtt leadtuk.

A 2024-es évet is nyereséggel zártuk és megőriztük közhasznú státuszunkat.

Az 1%-os felajánlásból - Őszi hálaadás támogatásként - három, pécsi, miskolci és kocsordi rászoruló családot segítettünk.

Kérem Tisztelt Közgyűlést, beszámolómat elfogadására.

Budaörs, 2025.05.25.

Darkó Attila

GONDVISELÉS SEGÉLYSZERVEZET

MAGYARORSZÁGI EGYHÁZKERÜLETI ELNÖK

KAPCSOLAT

Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete ■ Budapest, Pf. 81; 1363 ■ Tel: +36-1-3112801; +36-1-3113595
muehivatal@unitarius.hu ■ Technikai szám: 0200 ■ Unitárius Alapítvány adószáma: 18052459-1-41

A Magyar Unitárius Egyház Magyarországi
Egyházkerületének kiadványa.
Alapítási év: 1947. HUISSN 01331271.

Főszerkesztő: Pap Gy. László
Szerkesztők: Bartha Mária Zsuzsanna,
Szabó Csengele, Krizbai Béla
Korrektor: Léta Sándor

Szerkesztőség címe: 1055 Budapest, Nagy Ignác u. 2-4.
Tel: +36-1-3112801; +36-1-3113595
unitariusulet@gmail.com; papgyulaszo@gmail.com

Terjesztő, felelős kiadó: Magyar Unitárius Egyház Magyarországi Egyházkerülete.
Előfizetés: mue@unitarius.hu

Nyomda: PrimeRate Kft., Budapest Megyeri út 53, 1044 • Tördelés: Kurucz Dóra

Kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza. A lapban közölt írások nem tükrözik feltétlenül a szerkesztőség álláspontját.